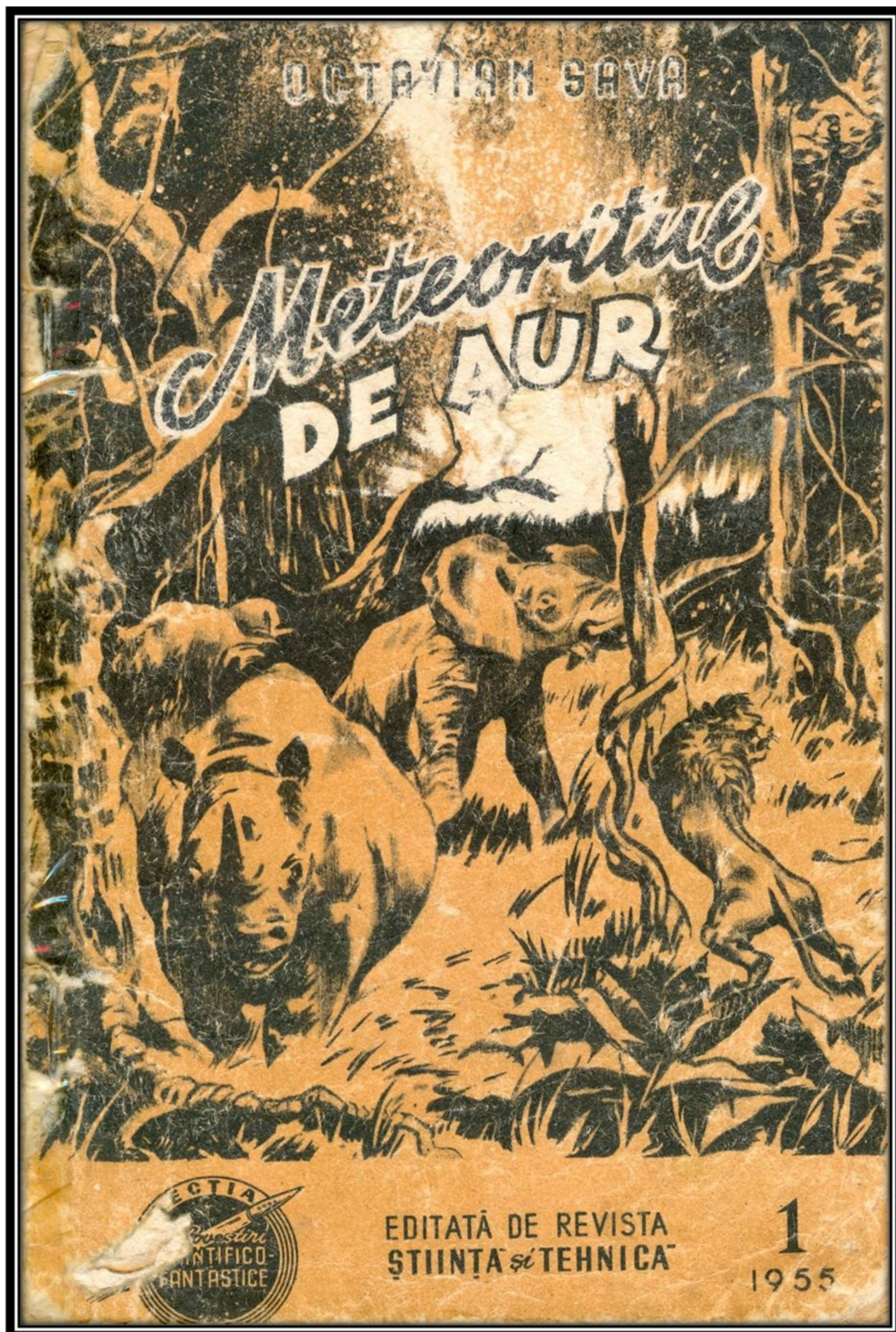
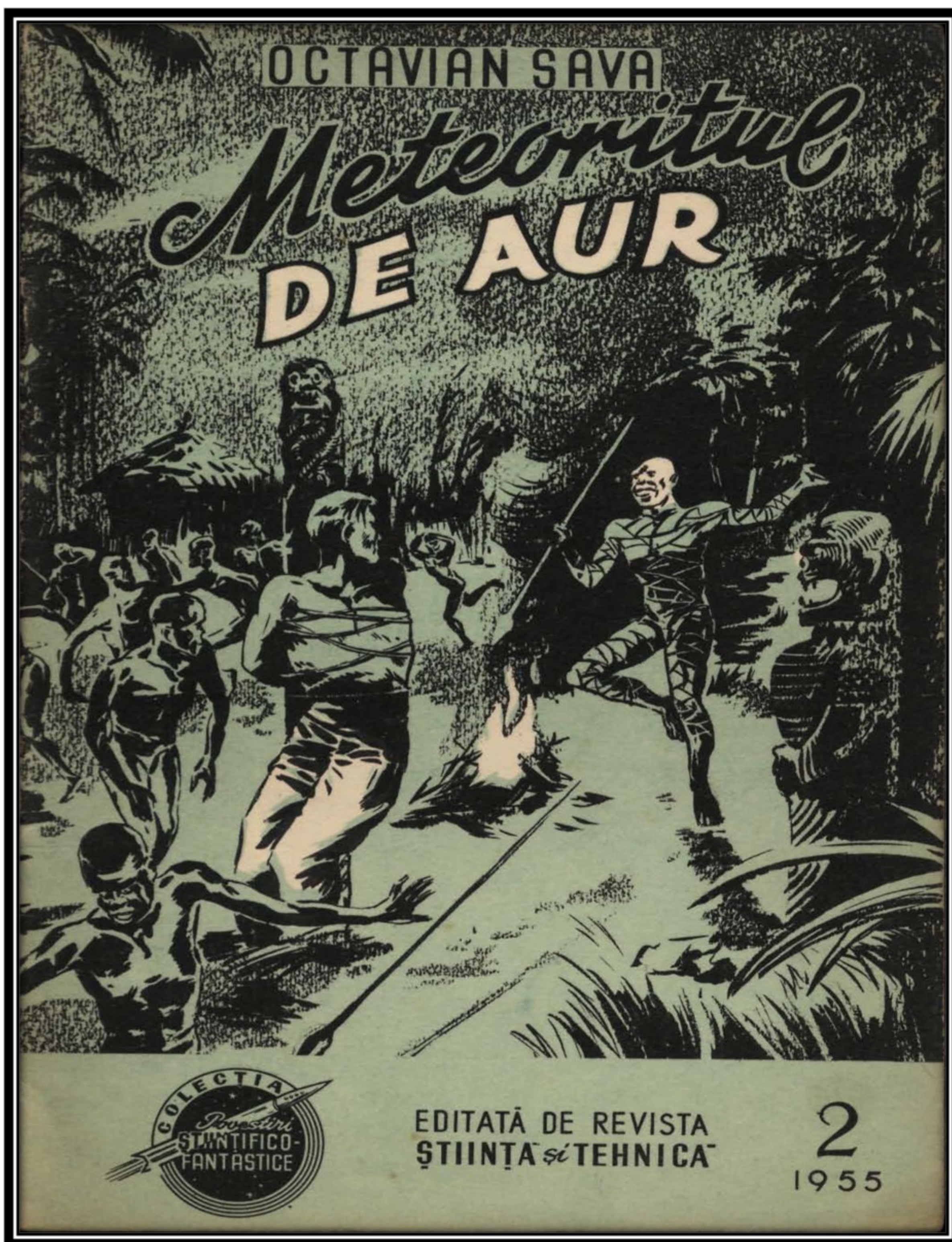

OCTAVIAN SAVA
Meteoritul
DE AUR
EDITATĂ DE REVISTA
ŞTIINŢA şi TEHNICA
1
1955
FANTASTICE

OCTAVIAN SAVA
Meteoritul
DE AUR
COLECTIA
Povestiri
ŞTIINTIFICO-
FANTASTICE
EDITATĂ DE REVISTA
ŞTIINȚA şi TEHNICA
2
1955

Introducere , Cuvânt înainte sau ...... cum vreți să-i spuneți

În urmă cu o jumătate de veac, la sfârşitul anului 1955, apărea primul număr al faimoasei „Colecția de povestiri ştiințifico-fantastice". Redactor-şef, timp de 19 de ani (1955 - 1974) a fost Adrian Rogoz.

Ce se poate spune, după mai bine de 50 de ani de la lansare despre CPSF? Că a fost iubită, adulată chiar, de câteva generații de români? Acesta este un lucru îndeobşte ştiut.

Despre contextul apariției CPSF s-au spus însă mai puține lucruri. Poate şi pentru că România se afla într-o perioadă tulbure, ca să folosim un efemism...

Iosif Vissarionovici Stalin murise în anul 1953 (5 martie) dar succesorul său, Nikita Hruşciov (1894 - 1971) în ciuda faptului că lansase termenul de „cult al personalității" (cu trimitere directă la predecesorul său) a continuat politica „dură" sovietică. În consecință ocupația sovietică a rămas pe aceleaşi poziții de forță în tot lagărul de est.

În România Gheorghe Gheorghiu-Dej (1901 - 1965) îşi consolidează poziția în aparatul de partid - în 1955, la plenara din 30 septembrie şi 1 octombrie este ales prim-secretar al CC al PCR şi apoi este reales la Congresul al VII-lea al PCR din 23 - 28 decembrie acelaşi an. Tot atunci începe şi industrializarea forțată a României. Se încearcă totodată şi o revigorare a culturii, are loc în 1956 (18 - 23 iunie) primul congres al scriitorilor români la Bucureşti. Totodată, în perioada 1955 şi 1957 apare Dicționarul limbii române contemporane, în patru volume. Pe plan extern, 1955 este anul semnării Tratatului de la Varşovia (Pactul militar oficial numit Tratat de prietenie, colaborare şi asistență mutuală între Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România, Ungaria şi URSS - parafat la 14 mai), pentru ca în 1956, în Ungaria, să se desfăşoare prima mare revoltă anticomunistă din Estul European (în 23 octombrie studenții şi muncitorii ies în stradă; în 31 octombrie guvernul liberal anunță oficial retragerea Ungariei din Tratatul de la Varşovia; pe 4 noiembrie tancurile sovietice intră în Budapesta; pe 14 noiembrie ordinea sovietică este restabilită).

Un fapt remarcabil este însă, revenind la „Colecția de povestiri ştiințifico-fantastice" (a cărei titulatură derivă direct din limba rusă - „naucna fantastika"), că a încercat de la bun început să „limiteze" traducerile din limba rusă, preferând autorii români. Colecția a debutat „fulminant" cu nuveleta „Meteoritul de aur" a lui Octavian Sava - o poveste frumoasă şi palpitantă, cu neaşteptat de puține „trimiteri politice".

Primul autor rus apare în numărul 6 (Vitalii Trenev cu „Indienii") iar următorul abia în numărul 28 (I. Kalnițki cu „Sfârşitul oraşului subteran", CPSF 28 - 34). De altfel este foarte probabil ca romanul semnat de Kalnițki să fi apărut ca o reacție la evenimente din Ungaria, din anul 1956: „Sfârşitul oraşului subteran" este un exemplu clasic de ceea ce am putea numi „communistic fiction", adică un roman de factură propagandistă declarată, în care „duşmanii patriei sovietice" - fie ei hitlerişti, capitalişti, imperialişti - încearcă prin orice mijloace, dar fără succes, de bună seamă, să semene răul şi teroarea în jurul lor, pentru a fi în cele din urmă opriți de eroii sovietici.

Desigur, autorii români îşi aduc şi ei obolul „obsedantului deceniu", pentru că există multe tente politice care pleacă, în mod logic, chiar de la scrierile lui Adrian Rogoz (romanul „Uraniu" CPSF, numerele 8 - 14 din 1956 sau povestirea „Inimă de ciută" CPSF numărul 5, 1955, ambele scrise în colaborare cu Cristian Ghenea). Mircea Opriță, în „Anticipația românească" (Ediția a doua, revăzută şi adăugită, Editura Viitorul românesc, 2003 - pag. 113) spunea:

«Prin urmare, punctul de plecare într-un pariu personal cu SF-ui nu putea fi, prin forța lucrurilor, decât unul foarte coborât. Mărturie stau două scrieri semnate în colaborare cu Cristian Ghenea: povestirea Inimă de ciută (1955), care anticipa operațiile de transplantare a cordului şi încerca să pătrundă, fără performanțe notabile, în mentalitatea unui om de ştiință - şi romanul Uraniu (1956), vârât şi el în momentul dogmatic al anticipației ca într-o mănuşă potrivită.»

S-a spus, în repetate rânduri, că prin Colecția Povestiri Ştiințifico Fantastice mai multe generații de ingineri şi-au găsit vocația cu mult înainte de a păşi în facultăți. Paradoxal, afirmația este şi, în aceeaşi măsură nu este, valabilă. Sigur, sintagma „ştiință" există exact în miezul titulaturii „ştiințifico-fantastice" (naucna fantastika), pentru că ştiința este instrumentul prin care comunismul a încercat distrugerea religiei şi instaurarea dictaturii comuniste (Lenin, de pildă, definea comunismul drept „puterea sovietelor plus electrificare"). Mai mult, „Colecția de povestiri ştiințifico-fantastice" a fost editată de revista „Ştiință şi tehnică", revistă de educație „materialist-dialectică" a tineretului. Totuşi, în ciuda filiației, CPSF nu s-a transformat într-un „alfabetar ştiințific", aşa cum explică Titus Filipaş într-un articol publicat în site-ul „Asymetria", editat de Dan Culcer:

«Realizez totuşi că Adrian Rogoz nu a intenționat vreodată să facă din CPSF un alfabetar ştiințific, un fel de proiect enciclopedist romantic precum "Das Allgemeine Brouillon", masivul corp de excerpte şi comentarii alcătuit de Novalis. Deşi erau tipărite pe aceeaşi hârtie proastă de ziar ca Scânteia, în lipsa unui corpus discursiv românesc în anii aceia, n-am fost poate

singurul dintre români ce ar fi dorit să consulte CPSF ca pe un Alfabetar ştiințific pe teme precum: matematicile, teoria informației, epistemologia, chimia, fizica, mineralogia, medicina, psihologia, sociologia, filosofia morală, istoria, politica, poetica, muzica, estetica, chiar heraldica şi sistemele monetare! Certamente Adrian Rogoz n-ar fi acceptat să transforme CPSF în alfabetarul ştiințific dorit de mine. Din câte am înțeles de la Adran Rogoz, consultantul ştiințific în crearea versiunii româneşti a "Nebuloasei din Andromeda" ar fi fost fizicianul Ion Mânzatu, candidat prezidențial la alegerile româneşti din 1992.»

În ciuda limitărilor şi stângăciilor, CPSF a constituit echivalentul unei „pulp era" românească. A unui pionierat, care a încercat să treacă dincolo de zidurile strâmte ale lagărului sovietic. De altfel poate că aparițiile colecției au fost apreciate şi pentru că oferea acea alternativă la grosierele minciuni din ziarele vremii, fie şi numai prin formatul micuț, care aducea cu o continuare de nuanță „underground" a faimoaselor „dox-uri" (Aventurile Submarinului Dox).

Privind acum, de pe culmea jumătății de veac scurse de la lansarea sa, putem afirma că, dincolo de orice comentarii critice sau politice - pro sau contra - „Colecția de povestiri ştiințifico-fantastice" sub gentila şi modesta conducere a lui Adrian Rogoz a încercat cu obstinență, chiar de sub tutela „naucna fantastika", un drum propriu. Şi lucrul acesta, în sine, este admirabil.

Cu atât mai mult cu cât apariția timp de 19 ani neîntrerupți a CPSF, traversând abrupt perioada obsedantului deceniu şi, mai departe, schimbările regimului comunist, nu a putut fi egalată, nici măcar de departe, de nici o publicație sf din România, nici în ultimii ani de comunism, nici în anii de democrație post-comunistă.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Ştiință şi tehnică sau cei care au dat să continue CPŞF au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Până azi 21 martie 2010 s-au scanat sute de numere ale revistei, mai exact: scanate complet numerele de la 1 la 400, apoi mai sunt scanate câteva zeci de numere de la nr. 400 până la nr. 567. Proiectul este în lucru pentru scanarea întregii colecții.

* * *

Notă asupra ediției de față:

Am hotărât sa păstrez în text/carte cuvintele mai „exotice” ca: aci, hipopotani, emului, secura, pahiderm, melopea, bambu, deteră, tidvă, ciocăne, extrapamântească, cometară, ghiarele, înlături, şi altele care apar în textul original din colecție, nu am modificat decât ortografia, pe care am actualizat-o. De asemenea liniile de întrerupere de genul: ………………… nu reprezintă cuvinte/pagini lipsă şi este de fapt o formatare care s-a vrut cât mai aproape de original.

COLECȚIA NOASTRĂ

Succesul pe care l-a avut concursul de schițe şi nuvele ştiințifico-fantastice organizat de revista „Ştiință şi Tehnică" şi cererile mereu crescânde ale cititorilor au arătat necesitatea unei colecții în care să se tipărească astfel de lucrări.

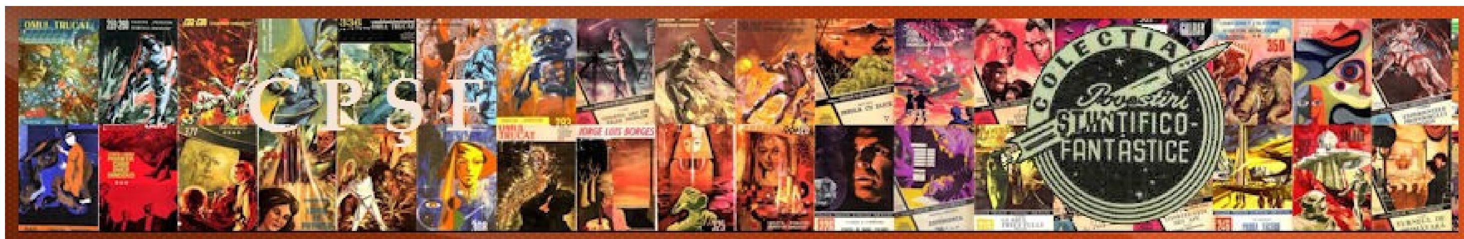
În cadrul acestei colecții, al cărui prim număr a apărut, vor fi editate nuvele, povestiri sau romane cu caracter ştiințifico-fantastic.

Urmărind întâmplările extraordinare ale eroilor care, învingând mii de dificultăți cuceresc culmile inaccesibile, pătrund în adâncul vulcanilor, plutesc pe munți de gheață sau zboară pe nave inter astrale, cititorii noştri vor trăi alături de ei, vor cunoaşte, măreția ideilor creatoare şi puterea gândirii umane.

Colecția are drept scop să cultive la cititorii săi, dragostea față de ştiință, curajul şi perseverența necesară oricăror mari înfăptuiri.

Rugăm pe cititorii noştri să ne scrie impresiile lor despre lucrările care vor apare în cadrul *„Colecției povestiri ştiințifico-fantastice”*. De asemenea îi rugăm să ne trimită sugestiile lor şi preferințele pe care le au.

Adresa noastră este: Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scânteii, Piața Scânteii Nr. 1. Redacția Revistei „Ştiință şi Tehnică".

Meteoritul de aur

Povestire ştiinţifico-fantastică

de Octavian Sava

Capitolul I

Profesorul de geografie

Nu prea înalt, cu un păr bogat, alb strălucitor, contrastând cu pielea arămie a feței, profesorul meu îşi dezmințea vârsta prin mişcările sale suple şi neobişnuit de vii. Avea un cap frumos, cu trăsături regulate, sculptate parca în piatră de un meşter iscusit. Gâtul său puternic şi musculos nu suporta niciodată strânsoarea gulerului, purtat întotdeauna desfăcut. Ochii, de o culoare nedefinită între căprui şi verde, îi erau luminați adesea de o scânteie vioaie de ironii care îl întinerea şi mai mult. Într-un cuvânt, nimic nu te făcea să-i dai cei 67 de ani pe care îi avea în realitate.

Studentele anului III erau în bloc îndrăgostite de el, spre nefericirea noastră, a colegilor lor mai tineri dar mai puțin interesanți.

De fapt şi noi studenții îl admiram mult. Ne plăcea felul colorat, viu, captivant în care îşi preda lecțiile. Imaginile pe care le folosea erau totdeauna pline de poezie. La cursul lui căpătam nostalgia țărmurilor îndepărtate şi necunoscute. Străbăteam emoționați misterioasele păduri neumblate, mările înspumate de furtuni, tăcerea deşerturilor fără margini. Auzeam vuietul marilor oraşe industriale, respirația regulată şi rapidă a trenurilor care gonesc neobosite de-a lungul şi de-a latul planetei.

Coboram, alături de minerii obosiți şi palizi, în adâncul tainic al minelor şi urcam în birourile somptuoase ale marilor trusturi imperialiste, unde asistam indignați cum, în jocul

amețitor al dividendelor, se instalează sau se răstoarnă guverne, se stabilesc bugete de război şi se încearcă a se hotărî destinele continentelor.

În însuşi felul cum ne îmbrăcam căutam să-l imităm pe profesor. Nici unul dintre studenți nu mai purta cravată şi chiar iarna pe gerul cel mai cumplit umblam cu gulerele larg desfăcute.

Despre Ion Spineanu circulau o mulțime de legende.

— A umblat prin toată lumea! spuneau unii. În casă are o mulțime de trofee de animale exotice. El cu mâna lui le-a împuşcat, adăugau alții.

Se întâmpla, la curs, atunci când profesorul descria vreun colț îndepărtat al lumii, câte o studentă mai îndrăzneață să se ridice în picioare, şi să întrebe cu glasul puțin tremurat:

— Ați fost chiar dumneavoastră acolo, tovarăşe profesor?

Spineanu nu zâmbea aproape vizibil şi răspundea pe un ton uşor caustic.

— Asta n-are nici o legătură cu lecția noastră! După ce veți învăța tot ce v-am predat o să-mi cereți şi amănunte suplimentare.

Studenta se roşea până în albul ochilor, se aşeza trântind banca şi îşi punea în gând să nu-l mai iubească pe omul acesta atât de urâcios şi îngâmfat.

Mă simțeam bucuros că-l înțeleg. În austeritatea cu care vorbea despre el însuşi, eu nu vedeam dispreț față de studenți, ci un semn al modestiei. Şi pentru asta mi-era drag.

Îndată după examenul de stat, am avut surpriza să fiu numit asistent la catedra profesorului Spineanu. De bucurie, nici nu-mi venea să cred. Mai târziu am aflat că el însuşi mă ceruse şi m-am simțit foarte mândru de această dovadă de încredere.

Când m-am prezentat emoționat la cabinetul său de lucru ca să-i mulțumesc, profesorul mă primi foarte vesel:

— Acum îți vine uşor să-mi mulțumeşti! Să vedem dacă n-o să-ți pară rău atunci când o să te pun să stai câte o noapte întreagă şi să desenezi hărți.

— Vă stau la dispoziție! făcui eu zâmbind.

— Foarte bine! Atunci să începem chiar din clipa asta. Ars longa, vita brevis – spunea Hipocrat. Arta e lungă, viața e scurtă.

— Vă făgăduiesc că alături de dumneavoastră o să-mi însuşesc „de omni re scibili, et quibusdam aliis”[1]

Spineanu mă privi mirat:

— Cunoşti latina? întrebă el.

— Oarecum. Din liceu.

---

[1]Toate lucrurile câte se pot ştie şi chiar mai mult. Faimoasa deviza a lui Pic de la Mirandole, vestit savant italian (1463—1494) care pretindea că are o memorie neîntrecută.

— Curios! În liceu se învăța latina 5 ani ca s-o uiți a doua zi după bacalaureat. Eu am învățat-o abia după ce am terminat universitatea. E un exercițiu mintal foarte interesant şi folositor. Îți propun însă să nu mai folosim niciodată citate latineşti. E o treabă de snobi! Când sunt inteligente merită să le traducem în româneşte, iar când nu sunt, nu merită să le rostim nici în limba lor de baştină.

— Şi acum, spuse el. Să trecem la treabă! Vei fi deci unul din asistenții mei.

Chiar din ziua aceea îmi dădu de făcut zeci de treburi: hărți de consultat, cursuri şi comunicări de pregătit, scheme de desenat. Rămâneam de obicei peste orele obişnuite ale programului, dar aveam bucuria că el se afla mereu lângă mine. Se apleca peste umărul meu şi privea încruntat ceea ce făceam. Când era mulțumit nu-mi spunea nimic, tăcea şi pe buze îi înflorea surâsul lui abia vizibil.

Dacă nu-i plăcea începea să strige de se cutremurau geamurile.

Omul care la cursuri şi seminarii părea cel mai calm din lume, în intimitate se dovedea mai teribil decât un vulcan în erupție,

În primul moment, ațâțat de tăcerea mea, căci nu-i răspundeam niciodată, i se umflau vinele gâtului iar vocea îi devenea tunătoare:

— Nu răspunzi! Nu te învredniceşti măcar să-ți recunoşti greşeala!

După câteva minute însă vulcanul se potolea iar din flăcările, scânteile şi lava erupției nu mai rămânea decât fumul subțire al țigaretei pe care şi-o aprindea calm ca şi cam nimic nu s-ar fi întâmplat. Complet îmblânzit, începea să-mi explice pe îndelete de ce credea el că greşisem şi ce trebuia să îndrept.

Încet, încet, s-a obişnuit cu mine. Striga tot mai rar iar câteodată, ca din întâmplare, îmi spunea ;

— Dumneata ai stofă de savant! Numai vezi să nu se mototolească prea rapid!

După un an de zile mi se părea că lucrez de când lumea cu profesorul Spineanu. Ajunsesem să ne înțelegem din ochi, fără să ne spunem un cuvânt. Despre trecutul său însă nu-mi vorbise niciodată. Nu-mi spusese nici pe unde călătorise, nici ce țări văzuse. Acest subiect părea că-l îngropase, pentru totdeauna, undeva într-un colț ascuns al amintirilor pe care nu mai voia să le aducă niciodată la lumină.

Într-o seară de toamnă timpurie se pornise o ploaie cu stropi mici şi deşi. Un frig pătrunzător prevestea o iarnă lungă şi grea. Cum venisem de dimineață subțire îmbrăcat, am rămas la facultate să aştept oprirea ploii.

Nici Spineanu nu plecase. Auzindu-mi paşii pe coridor deschise uşa cabinetului său şi mă chemă înăuntru. Arăta foarte obosit. Ochii roşii de nesomn i se înfundaseră în orbite. Mâinile îi tremurau.

Se trânti gemând într-un fotoliu.

— Am îmbătrânit, murmură el înăbuşit.

— Dumneavoastră? Sunteți mai tânăr decât mulți oameni la 20 de ani. Poate vă simțiți prost din cauza vremii astea păcătoase. Poate reumatismul...

— Nu, nu, mă întrerupse el. Eu n am reumatism. Îmbătrânesc. O să sfârşesc curând.

— Goniți presimțirile astea negre! protestai eu. Nu-şi au nici un rost.

— Nu, crede-mă! îmi cunosc bine trupul! Ştiu exact câte parale face. Eu nu sunt dintre cei care se prăbuşesc cu încetul. La mine, e de ajuns o dată să scârțâie ceva ca să se ştie că mi se apropie sorocul. De altfel sunt pregătit. Îmi pare doar rău că n-o să mai pot munci. Şi sunt încă atâtea de făcut!

Înfățişarea lui posomorâtă mă sperie. Ochii lui, atât de luminoşi de obicei, erau acum trişti. Citeam în ei un chin fără margini. Încercai să-l încurajez.

— Dar veți munci încă mulți ani! Cu vigoarea dumneavoastră, cu vioiciunea de care dați dovadă, este cu neputință să mă convingeți că ați îmbătrânit. Un om ca dumneavoastră nu îmbătrâneşte niciodată.

— Iartă-mă, dar nu sunt o excepție, încercă Spineanu să glumească. Nu contrazic cu nimic dialectica naturii. Îmbătrânirea mea e cât se poate de normală.

Începu să zâmbească. Zâmbetul era cel obişnuit. Dar acum părea îndurerat, chinuit. Pielea arămie a obrazului se încrețise parcă dintr-o dată şi îşi pierduse luciul.

— Îmi pare mai ales rău de prima mea lucrare începută încă în anii studenției. Nu mi-au fost de ajuns cei 67 de ani ai vieții ca s-o pot duce la bun sfârşit. Păcat! N-aş fi vrut să închid ochii înainte de a-i fi lămurit toate tainele. Am început-o cu 40 de ani în urmă. Eram foarte tânăr pe atunci. Iată, acum sunt bătrân şi mai am încă atâtea probleme de lămurit în legătură cu ea.

Profesorul îşi şterse cu batista fruntea îmbrobonată de sudoare şi apoi continuă.

— Eşti asistentul meu cel mai apropiat. După moartea mea vei pune ordine în hârtiile pe care le voi lăsa. Ți-aş fi recunoscător dacă o să duci dumneata mai departe cercetările mele asupra meteoritului de aur.

— Dar nu ştiu nimic despre un astfel de meteorit, bolborosii eu.

— Ai să afli chiar în noaptea asta. E o poveste lungă şi destul de încâlcită. Dacă nu eşti prea obosit ca să asculți, o pot începe chiar acum.

— Sunt nerăbdător să vă ascult, i-am răspuns eu. Cât despre oboseală, mi-a trecut, fiți sigur.

Profesorul se ghemui mai adânc în fotoliul său. Îmi ceru o hartă veche a Africii care se afla pe biroul său, o netezi pe genunchi şi arătându-mi un punct din apropierea ecuatorului, mă întrebă:

— Ai auzit vreodată de pustiul Bisstung?

Am stat o clipă pe gânduri şi apoi am răspuns sigur pe mine:

— Da, e un pustiu ciudat din Congo belgian.

— De ce ți se pare ciudat? Nu e un pustiu ca oricare altul?

— Nu! Nu cunosc nici un alt pustiu în regiunea ecuatorială. Deşerturile nu fac bună tovărăşie cu vânturile alizee şi nici cu ploile cotidiene.

— Da, ai dreptate, murmură profesorul. Nu mai există nicăieri pe glob un loc ca Bisstung. În jurul acestui pustiu misterios se întinde fără margini, jungla nestrăbătută, păduri neatinse, o lume care freamătă de viață. Animale mari şi mici mişună, se zbat, se luptă, se urmăresc prin tufişuri; copacii seculari îşi desfăşoară mândri şi nesupuşi coroanele gigantice ca nişte cupole de catedrală; lianele urcă mlădioase până aproape de cer şi la numai câțiva paşi de această lume agitată, clocotitoare, moartea şi-a întins aripa peste sute de kilometri pătrați. De ce? Cum? Nimeni n-a putut răspunde!

— Poate un vulcan? O erupție puternică a acoperit totul cu lavă, încercai eu să găsesc o explicație.

Profesorul mă privi în tăcere. Clătină din cap şi răspunse:

— Nu, lanțul munților vulcanici se întinde mult mai la vest.

— Şi atunci care poate fi cauza? întrebai eu.

— Dacă aş putea fi sigur că ipoteza mea e justă, spuse profesorul cu un zâmbet trist, atunci chiar că aş muri liniştit. Acum 40 de ani, când am fost în Africa ecuatorială, pustiul Bisstung nu exista. În locul lui se întindea jungla. Dar o junglă neobişnuită cum nu mai întâlnisem nicăieri şi cum probabil nimeni nu va mai vedea vreodată. Această junglă a pierit într-o singură noapte, deşi n-a avut loc nici o erupție vulcanică, nici un cutremur, nici o surpare de teren.

— Miracole nu există, exclamai eu. Cum se poate să dispară o junglă într-o singură noapte?

Cu ochii ațintiți afară pe fereastră căutând parcă să revadă, acolo in întuneric, nişte întâmplări petrecute cu mulți ani în urmă, profesorul spuse rar ca şi cum şi-ar fi măsurat fiecare cuvânt.

— Am asistat la naşterea pustiului Bisstung. O naştere înconjurată de nelămurite semne de întrebare, o naştere dramatică care a lăsat timp îndelungat o rană nevindecată pe trupul

verde al junglei ecuatoriale. Multe vieți s-au curmat atunci, multe patimi fierbinți au fost potolite odată pentru totdeauna în sfâşietoarea tragedie care a avut drept decor pădurile din inima Africii. Din câți martori au fost acolo, în vremea aceea, eu sunt singurul care i-am pătruns întrucâtva taina cumplită. 40 de ani de frământări, de muncă necurmată, de căutări, de speranță şi de deznădejde, au fost prețul cu care am plătit smulgerea tainei. În noaptea asta îți voi împărtăşi şi ție tot ceea ce am aflat. Sunt singurul om de pe lume care cunoaşte o parte din secretul meteoritului de aur. În noaptea asta tu vei deveni al doilea ...

Capitolul II

Legenda arabă

— Nisipurile fierbinți ale Africii, îşi începu profesorul Spineanu povestirea, au fost leagănul multor legende. După peregrinările fără de sfârşit printre dunele încinse de soare, beduinii însetați, cu ochii înroşiți de scânteierile orbitoare ale nisipului, descălecau cu un strigăt de bucurie la umbra răcoroasă a oazelor. După ce-şi potolesc setea şi mulțumesc lui Allah că i-a trecut cu bine prin toate primejdiile pustiului, încep să-şi povestească legende pline de farmec. În ele viața se arată mai uşoară, pustiul, deşi bântuit de duhuri rele, nu mai este atât de trist, oazele se înmulțesc, palatele albe cu grădini răcoroase răsar la tot pasul.

Între aceste legende, la umbra oazelor cu apa limpede şi curmali, se povesteşte şi de istoria minunata a unei pietre de aur, pe care Allah a aruncat-o în mijlocul Africii. Nenumărați tineri neînfricați, prinți de neam şi şeici puternici au pornit s-o caute nici unul nu s-a mai întors viu.

— Nu e cumva vorba de Kaaba? am întrebai eu.

— O, nu! râse Spineanu. Kaaba nu este o legendă, ci un meteorit adevărat, căzut la Mecca, în Arabia. Mahomedanii îl socotesc sfânt. Din alb ca laptele, spun ei, s-a făcut negru, căci l-au înnegrit păcatele oamenilor. Visul oricărui mahomedan cucernic este să ajungă măcar o dată la Mecca, sa înconjoare de 7 ori cubul de zidărie înăuntrul căreia se aflã meteoritul şi să atingă de fiecare dată piatra sfântă. De altfel cred că le ştii toate astea?

— Da, le ştiu!

Profesorul începu să tuşească.

— Deschide te rog fereastra, mă înăbuş în aerul ăsta închis. Deschisei de îndată geamurile înalte ale cabinetului. O boare rece năvăli în încăpere, răscolind hârtiile de pe birou.

Profesorul trase adânc aerul rece în plămâni şi îşi continuă povestirea.

— Kaaba a căzut la Mecca. Cât despre meteoritul de aur, legenda povesteşte că s-ar fi prăbuşit undeva prin centru! Africii.

— Şi există vreun miez de adevăr în povestirea asta?

— Până în zorii zilei, vei afla totul! În orice caz trebuie ştii de la început că mulți europeni au crezut în adevărul acestei legende. Un meteorit uriaş, cu totul şi cu totul din aur, nu este un lucru de lepădat. Valoarea de neprețuit a comorii atrăgea mulți exploratori şi aventurieri către adâncurile neumblate ale junglelor ecuatoriale.

La urma urmelor nu era pentru întâia oară când un european se îmbogățea pe neaşteptate în Africa. De pildă, la Luderitz, pe coasta sud-vestică a continentului negru, trăise un şef de gară, pe nume Stauch, un om simplu, a cărui misiune era să controleze dacă şinele de cale ferată de curând instalate de către o companie germană se aflau în bună stare.

Într-o zi, la acest şef de gară veni un negru Bantu cu nişte piei.

— Domnule şef, sunt diamante, spuse negrul.

— De unde ştii?

— Pentru că am lucrat în minele de la Kimberley în sud. Puțin după aceasta Stauch nu se mai îngriji de şine. Deveni acționarul principal al unui uriaş consorțiu de diamante. Ce s-a întâmplat însă cu negrul care i-a arătat primele pietre prețioase, nu se mai ştie!

Mulți dintre exploratorii care plecaseră în căutarea meteoritului visau să aibă norocul lui Stauch. Dar petele albe de pe hărțile Africii centrale, care indicau locurile încă necercetate, dispăreau rând pe rând, fără să apară măcar o urmă a meteoritului legendă

Mai rămăseseră doar câteva locuri neexplorate, în apropieri ecuatorului.

În anul 1900, o expediție condusă de colonelul englez Arthur Smith, urcă de-a lungul fluviului Congo, cu misiunea de a cerceta şi aceste regiuni. Ispititoarea şi perfida junglă, lăsă expediția să îi înainteze nestânjenită câteva zeci de kilometri, apoi i se închise în urmă pentru totdeauna, la fel cum se închisese în povestea lui Ali-Baba muntele fermecat tăinuitor de comori. Nici un om din expediție nu se mai întoarse. Arthur Smith şi ai lui dispărură în taina pădurilor virgine. Această dispariție stârni mare vâlvă. Ziarele cerură cu vehemență organizarea unor echipe care să-l caute pe Smith. Cu două decenii în urmă, exploratorul Livingstone, dispărut în condiții asemănătoare, fusese regăsit de ziaristul şi călătorul englez Stanley. De ce n-ar fi fost posibil să fie regăsit şi Smith?

Ziariştii însă, îşi goliră cerneala din călimări pe degeaba, interese superioare dictau ca nici o expediție să nu pornească în ajutorul lui Smith. Cel mai înverşunat în această privință era Kaizerul Wilhelm II, împăratul Germaniei. Germanii ocupaseră mai de mult Africa de sud-vest bogată în mine de diamant şi nădăjduiau să pună mâna şi pe Congo. De aceea nu vedeau cu ochi buni pe exploratorii englezi care pătrundeau prea adânc în Africa ecuatorială.

Belgienii o luară însă şi înaintea Kaizerului şi înaintea englezilor. Leopold al II-lea, regele Belgiei, întemeie o societate de cercetări geografice aparent numai cu scopuri ştiințifice. Această societate instala în Congo companii puternice care făceau comerț cu fildeş, lemn de abanos, fructe, minereuri şi cauciuc.

Curând, Congo fu decretat regat independent, iar coroana regală i se oferi lui Leopold al II-lea, care şi-o pune pe cap fără prea multe nazuri. Pădurile produceau cauciuc din belşug, îmbogățind repede pe proprietarii lor. Treaba merse de minune, până când în 1906 acțiunile cauciucului din Congo scăzură vertiginos. Pe glob apăruse o altă mare producătoare: Malaya. Leopold se pomeni pa neaşteptate cu visteria goală. Şi atunci, în desperare de cauză, recurse la un gest ,,plin de generozitate" Dărui Belgiei teritoriul Congo până atunci regatul său personal. Regele nu făcuse astfel o afacere prea proastă. Dimpotrivă. Parlamentul belgian se văzu nevoit să voteze nişte credite destul de umflate pentru Africa, credite care-l îmbogățiră din nou.

În acest mod Congo — trecut în toate tratatele internaționale drept un stat „independent şi pe vecie neutru" — se transformă într-o colonie a regatului belgian, regat unde domnea, desigur, tot Leopold al II-lea.

Supuşii africani ai regelui, habar nu avură însă de această schimbare atât de importantă. Nu-i întrebase de altfel nimeni, dacă sunt sau nu de acord cu ea.

Doi ani mai târziu, în 1910, o nouă expediție condusă de maiorul belgian Alfred Rosechamp căpătă misiunea să plece pe urmele lui Smith şi să exploreze teritoriile din preajma ecuatorului aparținând noului rege al Belgiei, Albert I.

Capitolul III

Un concurs cu probe grele

În vremea aceea eram student la universitatea din Bruxelles, într-o zi, un coleg, Bernard Eisler, năvăli în cămăruța mea aflată sus, la mansarda unei clădiri vechi şi înalte, cu acoperiş ascuțit, cum sunt mai toate casele bătrânului oraş flamand.

— Ai auzit? îmi strigă colegul din uşă. Expediția Rosechamp caută un geograf care să întocmească hărțile noilor regiuni.

— Ei şi? răspunsei eu fără să mă tulbur. Crezi c-or să aleagă pe unul ca noi? O să plece vreun domn onorabil, membru al societății de geografie.

— Nu, că e un drum greu de făcut! N-au nevoie de un ramolit. Vor un om tânăr. S-a instituit şi un concurs.

— Şi care sunt probele?

— A, nu-s grele! În primul rând întocmirea de hărți topografice.

— Asta ştim să facem! Altceva ce vor?

— Mă rog, să cunoşti tot ce trebuie să cunoască un geograf.

— Şi aci stăm bine. Alte probe mai sunt?

— Da. Un examen medical, o proba de călărie şi una de tir cu puşca şi cu revolverul.

Aci colegul meu se opri cu un aer trist dar foarte comic.

— Ce fac? murmură el. Cum particip eu la proba de tir? Miop cum sunt, pot confunda o zebră cu un om în pijama...

Am început să râd. De examenul medical nu-mi era teamă. Eram destul de voinic. Aveam muşchi puternici, antrenați în sport. În țară, mersesem adesea cu tata şi cu prietenii lui la vânătoare şi devenisem un țintaş încercat. Ştiam să înot bine şi călăream pe deşelate ca indienii.

— Alte probe se mai cer? întrebai eu.

— Da, răspunse colegul meu oftând din adâncul pieptului. Peste toate astea mai vor şi cunoştințe de dialect bantu. De unde naiba să cunoşti limba acestor sălbatici?

— Când are loc concursul? întrebai eu.

— Peste o săptămână.

— Ei află domnule, că într-o săptămână o să vorbesc limba bantu ca un negru. Nici n-o să mă poți deosebi de un băştinaş african. Ai să vezi!

În clipa aceea uitasem că pentru mine concursul mai prezenta o condiție, pe care mi-era cu neputință s-o îndeplinesc: cetățenia belgiană. Autoritățile belgiene aveau să respingă de la început pe oricare străin doritor să participe la expediție. De acest lucru însă aveam să-mi dau seama abia peste o săptămână...

Cele 7 zile şi nopți care mă despărțeau de concurs le-am închinat studiului limbii bantu. Întâmpinam greutăți mai serioase în ceea ce priveşte pronunția. În schimb, n-aveam de învățat nici un fel de reguli gramaticale, pentru simplul motiv că astfel de reguli nu fuseseră stabilite încă de nimeni. Cât despre scrierea bantu, cu ea mă descurcam şi mai uşor; o astfel de

scriere nu exista. Milioane de negri vorbesc o limba care nu se poate transmite decât prin viu grai.

După o săptămână de muncă pe brânci, îmi însuşisem un vocabular de aproape două mii de cuvinte, ceea ce pentru o limbă primitivă înseamnă destul de mult. În schimb arătam ca o fantomă. Devenisem palid şi scofâlcit, cu cearcăne adânci în jurul ochilor şi fu cât pe aci să mă trezesc respins la examenul medical, unde mai fuseseră trântiți încă 12 din cei 40 de tineri câți candidaseră pentru locul de geograf în expediția Rosechamp.

În ziua concursului, cu inima cât un purece, după ce pentru ridicarea moralului, Bernard Eisler îmi dădu să beau o ceaşcă mare de cafea neagră fierbinte, m-am prezentat la Palatul societății de geografie. Comisia luase loc în sala de conferințe. La intrare alți 15 candidați aşteptau ca şi mine-să le vină rândul să fie examinați.

În sfârşit, bătrânul uşier strigă şi numele meu. Mi s-a oprit inima în loc. Mi-am vârât mâinile în buzunarele hainei ca să nu se vadă că-mi tremură şi am intrat cu paşi mari în sală.

Şeful comisiei era Rosechamp. Stătea la mijlocul mesei în forma de potcoavă acoperită cu catifea liliachie. În dreapta şi în stânga lui luaseră loc câțiva profesori. Pe unii îi cunoşteam de la cursuri. Toți îşi luaseră nişte figuri severe şi păreau foarte preocupați de misiunea lor. Numai Rosechamp avea un aer plictisit şi absent. Stătea tolănit în fotoliul său, cu ochii pe jumătate închişi şi cu picioarele lungi întinse sub masă. Fața mare şi grasă, proaspăt bărbierită cu colțurile gurii atârnând în jos, exprima o nepăsare totală.

Mai târziu aveam să-mi dau seama că îndărătul acestei figuri de om leneş şi indolent se ascundea o mare energie, o voință fără margini. Complet lipsit de scrupule realiza tot ce îşi punea în cap, fără să țină seama de piedici, învingând orice fel de greutăți, călcând fără să şovăie peste viețile oamenilor. Nimic nu putea sta în calea maiorului Rosechamp.

Mai târziu, nu odată l-am auzit afirmând că şi-a însuşit principiul lui Niccolo Machiaveli, subtilul diplomat şi filozof italian din vremea renaşterii: „E mai bine să faci şi să te căieşti, decât să nu faci şi să te căieşti"!

Cu ani în urmă, la începutul carierii militare în colonii, câțiva adversari îl reclamaseră la Bruxelles cum că ar fi fost amestecat într-o afacere nu tocmai curată de „negoț de abanos" cum fusese poreclit comerțul de sclavi. De îndată ce aflase de această reclamație, Rosechamp luase în grabă vaporul şi se întorsese în patrie. Cu cine a vorbit, ce argumente a adus nu se va şti, probabil, niciodată. Cert este însă faptul că, două luni mai târziu, fu înălțat la gradul de locotenent şi numit într-o funcție importantă tot în Africa.

Adversarii lui, abia atunci aveau să afle ce înseamnă răzbunarea lui Rosechamp. Două presupuse răscoale ale indienilor izbucniră simultan în două localități diferite din Congo. Funcționarii albi fură măcelăriți până la unul. Erau chiar aceia care depuseseră reclamație.

La Leopoldville se vorbea că Rosechamp n-ar fi fost străin de aceste aşa-zise răscoale. Cu toate acestea, guvernul belgian îl însărcină pe el cu conducerea operațiunilor de represiune. Rosechamp se purta cu o cruzime înspăimântătoare. În câteva zile el rase de pe suprafața pământului trei sate de negri şi împuşcă mai bine de patru sute de indigeni paşnici.

Pentru această acțiune „eroică" Rosechamp căpăta panglica albastră cu dungă neagră la mijloc a ordinului Leopold al II-lea.

„Este mai bine să faci şi sa te căieşti, decât să nu faci şi să te căieşti"...

În răstimpurile când nu i se cerea o activitate deosebită, Alfred Rosechamp se arunca plin de voluptate în brațele lenei. Putea să stea ore întregi nemişcat, cu pleoapele pe jumătate închise, într-o stare de semi-somnolență, părând cu totul nepăsător la ce se petrecea în jurul lui.

La fel se întâmpla şi în ziua examenului meu. Văzându-l pe maior ai fi putut paria o mie contra unu că doarme dus. De fapt el asculta cu mare atenție răspunsurile candidaților, căutând un geograf cât mai iscusit pentru expediție. De altfel, cei mai mulți dintre cei prezentați la examen fura respinşi de la primele întrebări. Numele meu începând cu litera S, am fost ascultat printre ultimii.

— Numele dv.? mă întrebă cu un glas gutural secretarul comisiei.

— Ion Spineanu.

— Cum? făcu secretarul, căruia i se păruse probabil că nu-mi auzise bine numele.

— Ion Spineanu.

Sprâncenele subțiri şi roşcovane ale secretarului se arcuiră mirate, formând două semne de întrebare aşezate față în față.

— Dar ce naționalitate ai dumneata?

— Sunt român.

Cred că nici dacă aş fi spus că am coborât din Marte, tot nu s-ar fi produs atâta nedumerire şi freamăt printre onor membrii comisiei. Buzele se țuguiră, capetele pleşuve se aplecară unele către altele, urechile se lungiră pentru a prinde mai bine şoaptele vecinilor. Toata lumea vorbea, gesticula, se agita, se încrunta, se contrazicea.

După ce schimbă câteva păreri cu ceilalți membri ai comisiei, secretarul se apropie de maior şi-i şopti la ureche destul de tare însă ca să-l trezească din toropeală, faptul extraordinar că eram de altă naționalitate decât cea belgiană.

— E român, domnule maior. Un străin. Ce facem? îl mai ascultăm?

Fără să-şi deschidă pleoapele maiorul binevoi să răspundă scurt;

— Ascultați-l! Tot o să cadă!

Începură întrebările. Plouau din toate părțile, izbucnite parcă din nenumărate mitraliere, împresurându-mă, strivindu-mă, căutând să mă doboare.

După o oră şi jumătate de asalt neîntrerupt, obosit şi eu, obosită şi comisia, am încheiat armistițiu. Ambele tabere arătau ca după o luptă grea şi sângeroasă. Pe frunțile combatanților, broboanele de sudoare alunecau de-a dura ca pe un tobogan.

Răspunsesem perfect la toate întrebările, chiar şi la cele mai năstruşnice, puse dinadins ca să mă încurce. Acum zâmbeam triumfător şi ostenit. Semnalul de încetarea focului îl dăduse chiar Rosechamp.

— De ajuns cu întrebările, domnilor, spusese el. Apoi mi se adresă mie, deschizând pentru prima dată de la începutul examenului pleoapele gălbui şi privindu-mă drept în ochi. Sper că la probele sportive o să te comporți mai slab, spuse el răspicat. N-am nici un chef să plec în căutarea meteoritului de aur însoțit de un barbar. Sunt destui în Africa!

„Măgulitoarele" cuvinte la adresa naționalității mele nu m-au putut lăsa rece. Căutând totuşi să mă stăpânesc, i-am răspuns cu o prefăcută politețe:

— Dacă nu mă înşel „barbarul" din fața dv., este unul dintre aceia care a trecut examenul teoretic, spre deosebire de cei mai mulți dintre „civilizații" săi colegi. Nădăjduiesc că nici la proba sportivă să nu rămân mai prejos, deşi se pare că acest lucru nu v-ar procura nici o plăcere.

Rosechamp nu catadicsi să-mi răspundă...

A doua zi, comisia şi candidații se întâlniră din nou, de astă dată pe hipodrom, unde urmau să aibă loc probele de călărie şi de tir.

Era o zi noroasă. Soarele se zbătea zadarnic să-şi facă loc printre negurile care-l împresurau. Fața lui rotundă şi palidă semăna cu capul unui om care se îneacă şi care încearcă cu desperare să se ridice la suprafața apei, dar nu izbuteşte.

Neplăcută zi pentru examen.

De dimineață plouase. Lipsit de căldura soarelui, pământul nu se zbicise încă. Hipodromul răscolit de stropii grei de ploaie era numai noroi şi gropi pline cu apă. Nu era glumă să călăreşti prin astfel de hârtoape.

Bernard Eisler venise să asiste şi el la examen. Bietul om, miop cum era, nici nu se gândise să participe la concurs.

— Ce zici, mă întrebă el. Au rămas numai cinci candidați. Mai ai speranțe?

— Te cred! Altfel nu m-aş afla acum aici.

— Eşti optimist! Se vede că nu ştii cine se numără printre cei cinci aleşi. Îl vezi pe tânărul acela blond? Ei bine, află că e fiul ministrului marinei şi pe deasupra şi un călăreț neîntrecut. Cu o astfel de concurență, e destul de dificil să-ți mai păstrezi speranțele intacte.

Într-adevăr, în clipa aceea un tânăr blond, înalt, cu trupul zvelt, îmbrăcat într-un impecabil costum de călărie cu cizme lucitoare de lac se apropie cu paşi elastici de tribuna unde luase loc comisia. Scoțându-şi jobenul cu un gest plin de grație, se înclină respectuos salutând pe distinşii profesori. Apoi apucând căpăstrul armăsarului pur sânge pe care i-l adusese un servitor, sări uşor în şea. Un pinten înfipt în coapsă şi nobilul animal îşi plecă şi el în semn de salut capul frumos cu coama strălucitoare tunsă scurt.

Domnii gravi din tribuna izbucniră în aplauze zgomotoase:

— Bravo, monsieur Guy.

— Eşti un călăreț desăvârşit!

— Şi tatăl dumitale când era tânăr călărea la fel de încântător. Bravo... Bravo!

— Ei ce zici? mă întrebă din nou Eisler. Am avut dreptate? Crezi că mai ai vreo şansă?

— Da, cred, murmurai eu. Până acum am văzut numai o figură pe care orice cal bine dresat o poate executa cu uşurință. Să vedem ce face mai departe!

Monsieur Guy atinse uşor cu cravaşa cu mâner de argint crupa pur sângelui şi-l aşternu la trap. Gleznele fine şi nervoase ale armăsarului, învelite în jambiere albe de piele, descriau arcuri elegante prin aer cu o regularitate aproape matematică. Drept, ținând cu o mână sigură frâul, monsieur Guy zâmbea mândru de măiestria lui.

Noi aplauze îl răsplătiră pe călăreț.

Deodată, aplecându-se peste coama armăsarului, îi şopti ceva la ureche. Animalul îşi întinse botul şi ridicându-se pe picioarele dinapoi făcu o săritură lungă în aer şi o porni într-un galop nebunesc, zvârlind în jur nenumărați stropi de noroi. Fără să încetinească o clipă galopul, se apropie vertiginos de obstacolul înalt aflat în partea opusă tribunei şi cu muşchii încordați, cal şi călăreț, formând parcă un singur trup se avântară deasupra lui. Picioarele fine şi lungi ale splendidului animal trecură cu uşurință peste obstacol, fără să-l atingă. Apoi, îndreptându-se cu aceeaşi viteză către tribună, Guy îşi opri brusc calul şi sărind jos din şea încremeni lângă botul frumosului animal, aşteptând ca membrii comisiei să se arate mulțumiți de demonstrația sa.

Într-adevăr aplauzele şi ovațiile nu întârziară:

— Bravo... Magnific... Extraordinar...

O doamnă corpolentă, cu o uriaşă pălărie împodobită cu pene de struț, făcea nenumărate bezele către tânărul şi îndemânatecul călăreț, trimițându-i nenumărate sărutări. Era soția

ministrului marinei, mama fericitului Guy. Aceasta doamnă avea să-mi facă un mare serviciu, de care voi pomeni însă mai târziu.

Când veni şi rândul meu, spre stupoarea mea şi a Iui Eisler rândaşii aduseră cu mare greutate de la grajduri o iapă tânără, neagră ca tăciunele, care arăta o puternică stare de iritație. Sălbatică, ea dădea din copite, sforăia, muşca zăbala abia putând fi ținută locului.

Cu ea trebuia să-mi fac demonstrația de călărie. Să încaleci un animal neîmblânzit care nu mai fusese călărit niciodată — veselă perspectivă! Tremurând toată, cuprinsă parcă de friguri, iapa căuta să-şi zvârle din spate şaua. Era de aşteptat că va suporta cu atât mai puțin un călăreț în spinare. Din câteva salturi cel care ar fi îndrăznit să i se urce în şa ar fi fost proiectat în aer cu mare viteză şi ar fi căzut nu tocmai pe moale.

— Sper să renunți la concurs, îmi şopti Eisler înspăimântat.

— Ba nu! sună laconic răspunsul meu.

Din tribună, Rosechamp îmi făcu semn cu mâna înmănuşată să încalec.

Mă apropiai de iapa nărăvaşă, care îşi umpluse zăbala de spume şi cerui rândaşilor să-mi întindă frâul şi s-o ia repede din loc. Abia simții pielea subțire dar trainică a frâului în mâna, că făcându-mi vânt sării în scări şi îmi înfipsei ambele mâini în coama lungă şi mătăsoasă a neîmblânzitului animal.

Simțindu-mă în spate, iapa înnebunită zvârli fulgerător copitele dindărăt în aer ca să mă dea peste cap. Dar strângând vârtos coapsele, am izbutit să mă țin în şa. Iapa mai încercă de două ori aceeaşi mişcare dar văzând că nu izbuteşte să mă arunce jos, începu să facă sărituri neregulate, să se aplece în lături, să dea din copile, doar, doar se va putea descotorosi de prezența mea nedorită. Din pricina atâtor zguduituri simții un gol cumplit în stomac şi mi se făcu teamă că-mi va veni rău. Tâmplele mi se zbăteau, urechile îmi țiuiau, muşchii coapselor mă dureau îngrozitor şi amețit cum eram, aproape că nu nici vedeam nimic înaintea mea. Hipodrom, tribune, comisie se învârteau într-un cerc nebunesc în jurul meu.

Dacă numai o clipă aş fi slăbit strânsoarea degetelor înfipte în coama animalului, eram pierdut!

Dar chiar in clipa când simții ca nu mai pot lupta şi eram gata să mă las în voia soartei, avui deodată senzația ca mişcările iepei se domolesc. În bătălia ce se încinsese între mine şi ea, învingător ieşisem eu.

De acum avea să facă tot ce voi dori eu. Conştiința izbânzii îmi redobândi toate puterile.

Mi-am şters grăbit sudoarea de pe frunte cu mâneca hainei şi înfigându-mi pintenii în coapsele sensibile ale iepei o îndemnai ia galop. Avui numai timpul să-l aud pe Eisler strigând:

— Bravo Spineanu parc-ai fi un indian!

Probabil că onorabilii membri ai comisiei nu observară grozava mea asemănare cu pieile roşii, pentru că nici unul nu binevoi să-mi arunce nici cel mai inofensiv cuvânt de încurajare. Lupta mea cu iapa nărăvaşă îi lăsase complet nesimțitori.

Fără să mă simt deloc rănit în amorul meu propriu, mă pregăteam de cea de a doua încercare — săritura peste obstacol.

Dar îmblânzită, suportându-şi cu resemnare călărețul din şa, iapa dovedi în schimb căşi pierduse curajul. Ajunsă lângă obstacol, deşi îi sângerasem coapsele, ca s-o oblig să sară, se opri brusc si încercă să se întoarcă din drum. Am lăsat-o în voie câțiva paşi, apoi o mânai din nou către obstacol. Eram sigur că de astă dată va sări. Eroare! Urmaşa lui Ducipal, celebrul tovarăş al tuturor peripețiilor lui Alexandru cel Mare, se dovedi mai încăpățânată decât însuşi catârul lui Sancho Panza. Exact în acelaşi loc unde se oprise prima dată stopă şi acum.

Simțeam că-mi ies din sărite. M-am aplecat peste coamă şi am mângâiat-o pe gâtul lung, asudat, i-am şters botul plin de spumă şi i-am dat să mănânce câteva bucăți de zahăr pe care le aveam în buzunar, apoi ne-am îndepărtat cam o sută de metri de obstacol.

De aci am pornit iar în galop către gardul de frunziş mărginit cu apă.

Ajuns lângă obstacol, am simțit că iapa are de gând să se oprească. Dar de rândul acesta pintenii şi cravaşa acționară fără milă.

Nechezând cu desperare, animalul făcu un salt lung, mai puțin elegant desigur decât calul antrenat pe care-l călărise fiul ministrului, dar trecu pe deasupra obstacolului fără să clatine măcar o frunză.

Speriată ea însăşi de propria ei îndrăzneală, iapa mai galopă câțiva zeci de metri după care, blânda, supusă, obosită şi asudată o porni în trap către tribună.

Eisler fu singurul care aplaudă când ajunsei în dreptul comisiei şi a candidaților. Ceilalți mă priviră reci, aproape duşmănoşi.

Rosechamp mi se adresă cu o voce tărăgănată, plictisită.

— Vreau să-ți atrag atenția că ai încercat de două ori să sari peste obstacol şi n-ai izbutit.

— Am avut un cal neîmblânzit, domnule maior. N-a mai fost călărit niciodată. Armăsarul domnului Guy de Goezdack are înalta şcoală de dresură şi se vede cât colo că domnul Goedzaek l-a mai călărit de multe ori. Ba cred că nu mă înşel alunei când afirm că este chiar proprietatea dumnealui.

— Asta nu e treaba dumitale, domnule Spineanu, sări unul din profesori, un om grăsuliu, cu obrajii roşii şl cu o scăfârlie mai pleşuva decât o bilă de biliard. Cum îți permiți să

ponegreşti pe unul din colegii dumitale. Ți s-au oferit şanse egale, deşi dumneata eşti un străin.

Rosechamp adăugă:

— Dacă-ți permiți încă o singură obrăznicie de acest fel, vei fi exclus din examen!

Începu şi proba de tir.

Guy de Goezdack se dovedi nu numai un călăreț desăvârşit, dar şi un ochitor perfect. Atât la pistol cât şi la arma de vânătoare dobândi un număr maxim de puncte.

Turbam! Nu mai aveam nici o speranță să câştig concursul. Deodată văzându-l pe Rosechamp stând cam la o sută de paşi depărtare de mine şi aprinzându-şi o țigară, îmi veni în minte o idee năstruşnică. Am ridicat pistolul şi ochind repede, îi smulsei cu un glonte, trei sferturi din țigară.

Unul din profesorii care se găseau în apropierea lui se îngălbeni şi fu cât pe aci să cadă jos leşinat. M-am aşteptat ca Rosechamp să sară cel puțin speriat înapoi. Dar maiorul, departe de a se arăta înspăimântat, la fel de nepăsător şi de plictisit ca de obicei, îşi scoase cu două degete îngălbenite de tutun mucul sfârtecat dintre buze, îl privi câteva clipe cu atenție şi apoi veni la mine.

Atunci i-am văzut pentru prima oară ochii. Deschisese în sfârşit pleoapele în întregime şi fulgerându-mă cu privirea îmi spuse printre dinți:

— Îmi plac bunii ochitori, dar nu-i pot suferi pe cei prea îndrăzneți.

* * *

A doua zi, la Societatea de geografie se afişează rezultatele concursului. Un singur nume figura pe hârtia albă prinsă în două pioneze: Guy de Goedzack.

M-am întors acasă abătut şi m-am trântit în pat îmbrăcat. Mă simțeam rupt de oboseală. Toate idealurile mele de explorator se spulberaseră.

Nu ştiu cât timp am dormit. Dar dacă ar fi să-l cred pe Eisler am sforăit cam două zile şi o noapte.

Tocmai visam că plutesc într-o pirogă pe fluviul Congo. Deodată mica mea ambarcațiune se împotmoli intr-o insuliță. Lăsând lucrurile în barcă, am coborât pe pământ. Dar „pământul" se dovedi cam ciudat. Pe neaşteptate începu să se mişte, se ridică si o luă din loc clătinându-se. Nimerisem pe spinarea unui hipopotam. Când zgâlțâiturile deveniseră tot mai puternice şi se însoțiră de răgetele monstrului mă trezii.

Eisler stătea aplecat asupra mea şi mă zgâlțâia de zor scoțând strigăte sălbatice pe care eu le luasem drept răgetele hipopotamului:

— Ce faci domnule? Dormi? Şi Societatea de geografie te caută în tot oraşul! zbieră colegul meu.

— Dar ce treabă are cu mine?

— Cum ce treabă? Auzi vorbă! Peste două zile pleci cu Rosechamp în Africa, să cauți meteoritul de aur.

— Fii serios domnule, nu-mi arde de glumă! Mai bine lasă-mă să dorm.

Şi întorcându-i spatele încercai să-mi continui visul cu hipopotamul transformat în insulă. Dar Eisler nu mă lăsă. Mă răsuci din nou cu fața la el şi strigă:

— Nu glumesc deloc! Îmbracă-te iute şi prezintă-te la Societate. Lui Guy de Goedzack i-au interzis părinții să plece. Excelența sa ministrul marinei şi mai ales soția sa, deşi încântați că odrasla lor a izbutit Ia examen şi că e un călăreț atât de desăvârşit, n-au nici o poftă să-l lase să fie păpat de vreun crocodil neobrăzat care habar nu are de bunele maniere, de respect şi de ierarhie. Aşa că cel ales să participe la expediție eşti tu.

Am sărit din pat, mi-am turnat o cană de apă rece în cap şi apucându-l pe Eisler de reverele hainei i-am poruncit:

— Mai spune-mi o dată! Dar mai rar şi mai limpede!

Eisler îmi repetă totul de la început. Cum fusesem căutat de la Societate, cum aflase de la un amic al lui Guy de Goedzack că părinții lui îi interziseseră să plece în Africa. Pe măsură ce-l ascultam, urcam în al nouălea cer...

Îmbrăcându-mă la iuțeală, ne duserăm amândoi la Societate unde spusele bunului meu coleg fură confirmate întocmai. Devenisem cel de al patrulea membru al expediției Alfred Rosechamp.

Seara, în timp ce de la fereastra mea se zăreau sclipind până departe luminile vechiului oraş belgian, am luat o foaie de hârtie ca să-i scriu tatălui meu. Nu-i mai trimisesem de mult câteva rânduri.

Am scris până noaptea târziu.

Când după câțiva ani ni-am întors în patrie, am găsit printre hârtiile tatălui meu şi scrisoarea trimisă de mine.

Profesorul se ridică din fotoliu şi deschizând unul din sertarele biroului său, răscoli printre hârtii şi-mi întinse în sfârşit o scrisoare îngălbenită de vreme.

Dragă tată.

Se împlinesc curând trei ani de când nu ne-am văzut. Am un simțământ de vinovăție pentru că nu am ascultat de chemările tale şi în nici o vacanță nu m-am reîntors în țara. Mi-e foarte dor de tine, dar ce să fac? Am moştenit firea ta. Mă mână dorința de a cunoaşte, de a vedea cât mai mult. Dorința asta mă arde, nu-mi da linişte, mă face uneori uşuratic şi nestatornic. Simt în mine puteri nebănuite; câteodată cred că aş putea într-adevăr să dezleg toate tainele naturii, să cunosc tot ce a adunat ştiința omeneasca şi chiar mai mult decât atât.

Acum plec în Africa să caut un meteorit de aur care poate nici nu există.

Cei mai mulți dintre cei care au mai încercat să-l găsească au fost mânați de dorul de îmbogățire. Nu ştiu de ce, dar nici nu mă gândesc la un astfel de scop, deşi, slavă domnului, nu sunt bogat.

Pe mine mă mână în Africa acea dorință tulburătoare de care-ți vorbeam. Vreau să lămuresc misterul meteoritului, să colind pământuri necunoscute, să văd munți, ape şi păduri nevăzute de nimeni. Să întocmesc hărți, să cercetez fauna, să-mi bucur privirile cu coloritul florei sălbatice a ecuatorului, să îmbogățesc ştiința cu noi descoperiri. Atâtea taine nedezlegate mă aşteaptă şi mă cheamă în desişul junglei seculare, unde vreau să fac să răsune pasul omului biruitor, care nu se teme nici de ghețurile polilor, nici de hățişurile pădurilor virgine, ci pătrunde curajos pretutindeni pe glob, unde hărțile mai indică petele albe ale necunoscutului.

Şi mai e ceva! Sunt mândru că din atâția belgieni a fost ales să participe la expediție un român (ce e drept m-au ales cu oarecare în întârziere, dar nu face nimic). Ştiu că ecuatorul e departe de patrie, dar şi acolo, în pădurile virgine din Congo, o să mă simt din tot sufletul român si o să fiu mândru că un om din neamul meu pătrunde pentru prima oară pe aceste meleaguri neumblate şi că el nu vine nici ca să se îmbogățească, nici ca să-i robească pe indigeni; că numai dragostea de ştiință l-a adus în inima Africii tainice.

Şi acum închei. Trebuie să mă pregătesc de plecare.

Te sărută pe amândoi obrajii,
Ion

Capitolul IV

Săgeata otrăvită

La 12 septembrie, însoțită de stolurile nenumărate de albatroşi, trişti şi demni, „Le Vaillant” micul vas cu aburi al companiei belgiene de navigație Osfend-Matadi trecu linia ecuatorului. Cu o noapte înainte încă schimbarea bolții cereşti ne amintea apropierea evenimentului. Sus pe cer în locul stelei polare apăruse cu străluciri de nestemate crucea sudului: intram în emisfera australă.

Pentru cei care acum păşeau întâia oară peste acea linie închipuită care încinge mijlocul pământului, marinarii pregătiseră tradiționala sărbătoare închinată lui Neptun, puternicul zeu al mării. Eu şi cu încă doi călători am fost udați din belşug cu apă de mare, în timp ce un marinar cu un trident şi cu o coroană pe cap, imagine fidelă a marelui Neptun, bolborosea nişte binecuvântări pline de haz.

Marinarii şi ceilalți pasageri se prăpădeau de râs privindu-ne. Numai Rosechamp îşi luase veşnicul său aer de om posomorât şi plictisit şi părea că nu vede şi nu aude nimic din ce se petrece pe punte.

În timpul călătoriei, am încercat de câteva ori să mă apropii de el şi să-i vorbesc. Îmi răspundea totdeauna monosilabic şi se grăbea să plece în altă parte a vaporului.

Nădăjduiam că ceilalți doi membri ai expediției, locotenentul Leicher şi sergentul Marssack, care ne aşteptau la Leopoldville, aveau să fie oameni mai prietenoşi.

La 13 septembrie, „Le Vaillant” pătrunse în estuarul de vărsare al fluviului Congo. Vasul trecu fără să se oprească pe dinaintea micului port Borna, vechea capitală a coloniei şi urcă în susul fluviului, către orăşelul Matadi.

Un peisaj minunat ni se deschidea înaintea ochilor. De o parte de alta a fluviului se ridicau creste strălucitoare de munți. Milenii de-a rândul Congo se luptase cu stâncile şi le biruise, croindu-şi un defileu destul de larg prin care puteau naviga vapoarele. Munții datând din primele epoci geologice aveau o culoare albicioasă lucitoare care-i făceau să pară străvezii, de unde şi numele poetic pe care-l căpătaseră: „Munții de cristal”.

De cum trecurăm defileul, peisajul se schimbă cu desăvârşire. De o parte şi de alta, înfipte într-un pământ mocirlos, se întindeau nesfârşite păduri de manglieri răspândind un miros îmbătător de răşină. Rădăcinile mângâierilor, numeroase şi adânci, mustind de sevă se amestecau unele cu altele. Se încolăceau într-un talmeş-balmeş de nedescurcat, răscolind pământ, pătrunzând până în valurile marelui fluviu african.

Căldura constantă ziua şi noaptea, care pe mare era domolită de briza răcoritoare, acum se făcea tot mai simțită. Nu ştiam în ce fel să ne mai ferim de ea. Ne ascundeam în fundul cabinelor căutând zadarnic să găsim puțină umbră care să alunge zăduful înăbuşitor. Aşteptam

cu nerăbdare să cobor în sfârşit pe pământ. Mă plictisisem cumplit de viața monotonă de pe bordul vasului.

La 14 septembrie, în zori, „Le Vaillant” aruncă în sfârşit ancora la Matadi.

De aci până la Leopoldville, din cauza vârtejurilor extrem de rapide, navigația pe Congo devine imposibilă. Există în schimb o cale ferată care urcă de-a lungul fluviului. Fără să întârziem, ne grăbirăm să apucăm un tren. Acum ce e drept numele de tren este puțin cam exagerat pentru acele cutii lipsite de capace, care scârțâind şi oftând alunecau şontâc-şontâc, spre est. Totuşi cum nu vedeam nici un alt mijloc de locomoţie a trebuit să ne mulțumim cu el. Drumul ni se păru lung şi chinuitor. Începusem să regret cabinele strâmte de pe vapor. Când trenul se opri, se sfârşise şi linia.

Ajunsesem la Leopoldville, capătul liniei ferate.

În gară ne aşteptau doi albi. Unul înalt, cu o față brutală, cu doi ochi şterşi sub o frunte îngustă – era sergentul Marssack. Ceea ce m-a impresionat din prima clipă la el erau brațele sale neobişnuit de lungi şi de puternice, adevărate căngi de oțel.

Cel de al doilea, locotenentul Leicher, era exact opus lui. Slab, pipernicit, cu o față bolnăvicioasă, locotenentul nu părea deloc pregătit pentru o călătorie în jungla ecuatorială. Probabil că n-ar fi fost în stare să treacă nici una din probele la care fusesem supus eu la Bruxelles.

De cum ne zăriră, cei doi se repeziră la noi, strângându-ne mâinile cu bucurie.

— Of, bine c-ați sosit domnule maior, spuse Marssack. Mă plictiseam de moarte aci, fără dumneavoastră. Abia aşteptam să vă întoarceți.

Rosechamp se mulțumi să dea din cap şi nu răspunse nici un cuvânt.

Primul lucru care mă întrebă Leicher, îndată ce furăm o clipă singuri, a fost:

— Ştii să joci pocker?

— Cred că puțini oameni pe lume joacă atât de prost ca mine.

— Atunci poate preferi alt joc.

— Nu. Toate îmi sunt la fel de antipatice.

O dezamăgire fără margini se aşternu pe fața tovarăşului meu de călătorie. Cred că nici dacă ar fi aflat că meteoritul există numai în legendă şi nicidecum în realitate, tot n-ar fi trebuit să fie atât de trist.

— Trebuie neapărat să înveți, făcu el în sfârşit. Aci dacă nu bei şi nu joci cărți înnebuneşti! Au grijă de asta căldura, muştele, țânțarii şi negrii ăştia afurisiți.

Părea îngrozitor de dezgustat de viața din colonii. Nu înțelegeam atunci de ce ceruse să facă parte din expediția Rosechamp. Lucrul acesta aveam însă sa-l lămuresc chiar în seara aceea.

Printre ulițele murdare care se rostogolesc către centrul oraşului, ocolind pragurile prăvălioarelor pline cu tot felul de nimicuri folositoare, îşi deschid drum câteva canale urât mirositoare, care după ce adună gunoaiele urbei africane se varsă în Congo. Ambarcațiuni încărcate cu lemn, fildeş, cauciuc, trase de pe mal de brațele puternice ale negrilor plutesc adesea pe aceste canale nu prea adânci.

Drumul ne era tăiat de un astfel de canal pe care se legăna, mai să se răstoarne sub greutatea poverilor cu care era supraîncărcată o plută largă. Câțiva negri trăgeau de un odgon întins ca o coardă de arc şi încercau zadarnic să puie pluta în mişcare şi s-o târască împotriva curentului.

Cu vinele gâtului umflate, cu ochii ieşiți din orbite, cu muşchii încordați la maximum, trăgeau de odgon cu furie şi desperare. Chipurile lor zdrobite de oboseală, fălcile încleştate, îmi aminteau zguduitorul tablou al lui Repin. „Trăgând la edec”, unde nefericiții luntraşi de pe Volga de altădată sunt înfăţişaţi urcând cu trudă si sânge bărcile în susul fluviului.

Un omuleț grăsuliu şi asudat, alerga de colo-colo, lovindu-i pe bieții negri cu un bici din piele de bou.

— Sclavi în secolul XX exclamai eu.

— În Africa totul este posibil, răspunse sec Leicher.

Deodată un tânăr zulus, cu o față frumoasă, dădu drumul odgonului şi înălțându-şi trupul puternic îl înfruntă pe grăsun, fulgerându-l cu privirea. Înfuriat, albul începu să-l lovească nebuneşte cu bicul peste față. Dar zulusul mândru nu-şi plecă grumazul.

M-am repezit la grăsun şi smulgându-i biciul din mână, i-am strigat:

— Cum îndrăzneşti să-l loveşti?

— Ce te priveşte? răspunse acesta.

— Legile te opresc - Statul Congo a devenit colonie tocmai ca să se pună capăt abuzurilor – legile coloniei sunt garantate de constituția belgiană.

Grăsunul mă privi întâi mirat, apoi îmi hohoti în nas.

— Eu nu sunt belgian, sunt englez. Fac ce vreau! Dacă poftesc pot să-i omor pe toți sălbaticii ăştia.

— Dar cu ce ți-au greşit? Nu vezi că nu sunt în stare să tragă pluta? E prea încărcată.

— Se vede că eşti nou în colonii. Nu-i cunoşti pe negri. Sunt toți nişte prefăcuți. Au puterea să tragă dar nu vor.

— De ce nu tragi dumneata, dacă eşti în stare? l-am întrebat eu înfuriat.

O roşeață vie izbucni în obrazul englezului.

— Din pricina albilor ca dumneata şi-au luat negrii nasul la purtare, mugi el. Ieri zulusul ăsta obraznic pe care m-ai văzut lovindu-l, a avut neruşinarea să-mi ceară să dau gologani negrilor închiriați din sate, după ce am mai plătit o dată şefului de trib. Când l-am refuzat, mi-a îndemnat oamenii la răzmeriță. Azi m-a înfruntat din nou. Priveşte cu ce ură se uită la mine. Dar îl învăț eu minte.

— Cu bătaia în nici un caz!

— Nu cunosc nici o altă metoda mai potrivită, răspunse englezul cu un surâs care făcu să-i se vadă dinții negri găuriți. Şi acum dă-te înlături şi altă dată dacă te mai amesteci în treburile mele, o să-ți răspund pe alt ton.

Ducându-şi mâna la tocul revolverului grăsunul făcu un gest semnificativ. În clipa aceea Leicher mă trase de mânecă şi mă îndepărtă de englez.

— Nu te baga! Lasă-l în pace. Ți-am spus că aşa e Africa. Nu poți îndrepta nimic aci. Haide, Rosechamp a luat-o înainte. N-a băgat de seamă că te-ai apucat de hartă. Altfel era vai de tine.

Am privit în urmă. Mi se părea că zulusul cel tânăr îşi întorsese capul şi-mi zâmbise prietenos.

* * *

....

— Ai găsit călăuza? îl întrebă Rosechamp pe sergent.

— Da, cu chiu cu vai am dat de el la Bassoko, răspunse Marssack morocănos. L-am adus cu mine la Leopoldville.

— Şi ce spune?

— Că într-adevăr l-a condus pe Smith prin junglă, dar 1-a părăsit la jumătatea drumului.

— De ce?

— I-a fost frică să meargă mai departe. De la Bisstung, zice călăuza, începe tara duhurilor. Cine pătrunde până acolo, nu se mai întoarce viu. La fel s-a întâmplat şi cu Smith.

Stăteam toți patru la umbra unui pavilion acoperit cu flori de mimoze, în curtea bungalow-ului pe care ni-l puseseră la dispoziție autoritățile belgiene.

Marssack scormonea cu tocul cizmei țărâna, urmărind cu atenție pulberea pe care o stârnea.

— Ştie ceva despre meteoritul de aur? întrebă într-un târziu Rosechamp.

Fără să înceteze să scormonească pământul, Marssack mormăi:

— Ştie ceva de la taică-său. El i-a povestit că la miază-noapte de Bassoko s-ar găsi şi meteoritul. De văzut nu l-a văzul însă, nici dracul.

Rosechamp tăcu o clipă gânditor apoi făcându-şi vânt cu casca colonială, mai întrebă:

— Vrea să vie cu noi până Ia Bisstung?

— Se cam codeşte, răspunse Marssack. Zice că e prea bătrân. I-am oferit bani grei şi tot n-a vrut să primească.

— Mai să mergem să-i vorbim. Unde locuieşte?

— Peste drum. Rosechamp se ridică urmat de sergent. Socotii de cuviință să-i însoțesc şi eu. Trecurăm drumul şi intrarăm într-un fel de han lung. Nişte cocioabe mizerabile se înşirau de-a lungul unei curți aflate într-o stare de murdărie nemaipomenită. Mirosuri grele pluteau pretutindeni. Câțiva copii negri ca smoala se jucau în țărână. Întrebând de locuința călăuzei, copiii arătară o maghernița care abia se mai ținea în picioare.

Marssack bătu în uşă. Nu-i răspunse nimeni. Mai încercă dată dar avu acelaşi rezultat. Dinăuntru nu se auzea nici un zgomot. Izbind uşa cu piciorul, sergentul o dădu de o parte mai s-o scoată din țâțâni cu totul.

Scufundată în întuneric încăperea părea goală. Pereții scorojiți stăteau gata să cadă. Intrarăm înăuntru. Deodată Marssack scăpă o înjurătură. Se lovise de o laviță pe care stătea întins un zulus slab ca o umbră.

— Hei, scoală! strigă Marssack. Zulusul nu se clinti.

— Aprindeți un chibrit, ceru Rosechamp.

Sergentul scăpară un chibrit. La lumina lui tremurătoare apărea fața nemişcată a negrului. Era mort. Marssack mai aprinse un chibrit. Acum văzurăm că din dreptul inimii bietului negru i se prelingea un firicel purpuriu care se strânsese jos pe lutul bătătorit într-o mică băltoacă de sânge închegat.

— Drace, asta ce mai e? murmură sergentul aplecându-se deasupra cadavrului şi arătându-ne o săgeată minusculă înfiptă în pieptul nenorocitului.

Rosechamp smulse săgeata din rană şi ieşi cu ea în curte s-o cerceteze la lumina zilei.

— E o săgeată otrăvită, murmură el.

— Să anunțăm poliția, făcu Marssack îngrijorat.

Rosechamp dădu din umeri

— La ce bun? Tot n-or să-l găsească pe vinovat. Poliția noastră nu e în stare de aşa ceva. Mă întreb însă de ce a fost ucis. Ori e o răzbunare pentru vreo faptă care nu ne interesează. Ori, şi asta ar fi mai grav, i-au pus capăt vieții zulusului, pentru că trebuia să ne fie călăuză şi să ne conducă la meteorit. Maiorul aruncă o privire în jur apoi şuieră printre dinți:

— Mi-e teamă că ăsta-i motivul adevărat. Cineva vrea să ne împiedice să ajungem la bolid. Trebuie să fim cu băgare de seamă. Oricând putem să ne pomenim şi noi cu o săgeată dintr-asta în spate.

Rosechamp mai cercetă odată maghernița zulusului, apoi zvârlind săgeata înăuntru ieşi grăbit şi traversă cu paşi mari curtea hanului.

Capitolul V

Tovarăşii mei de drum

— Iar s-a închis, pufni Leicher, răvăşind cu un gest furios cărțile de joc întinse pe masă. Bine am ajuns! Să joc cărți de unul singur, să fac pasiențe! Eu, tocmai eu! Dumneata ştii cine am fost eu?

Am dat nedumerit din umeri senin că ştiam prea puțin despre importanta sa persoană.

— Ei bine, domnule, spuse locotenentul umflându-şi pieptul, află că eu am fost unul din cei mai mari jucători de cărți ai lumii. Pot chiar să afirm că mi-am petrecut cea mai mare parte a vieții la masa de joc. Te întrebi acum, desigur, cum de a ajuns unul ca mine să stea în colonii, să facă pasiențe de unul singur, să n-aibă parteneri nici măcar pentru „popa prostu" şi în sfârşit să plece cu antipaticul ăsta de Rosechamp în căutarea unui blestemat de meteorit. Te întrebi, desigur, nu?

— Da. recunoscui eu.

— Cât e ceasul? întrebă brusc Leicher.

— Peste un sfert de oră e miezul nopții.

Locotenentul începu să râdă. Un râs forțat, sacadat, care-mi zgârie auzul.

— Iar întârzie Rosechamp!

— Să nu i se fi întâmplat ceva, făcui eu îngrijorat cu gândul la ucigaşul călăuzei.

— Aşi! S-o fi dus să bea iar împreună cu Marssack. Precis că nu. se întorc înainte de două. Până atunci am să-ți povestesc ce m-a adus în Africa. Am să-ți spun tot!

Leicher deveni serios. Fața lui lungă părea acum mai palidă. Ochii îi ardeau în fundul orbitelor. Degetele albe, străvezii, subțiri, băteau nervos toba pe tăblia mesei.

Începu să povestească, repede, cu fraze întretăiate:

— N-am fost totdeauna un pârlit de ofițer. Tatăl meu a fost cel mai bogat bancher din Anvers. La noi în casă venea lumea cea mai bună şi mai elegantă. Femei frumoase în rochii strălucitoare, bărbați cu avere, plini de ei, însuşi regele a venit odată. Mi-amintesc că avea părul alb şi m-a ciupit uşor de obraz, iar eu de emoție m-am ascuns după fusta mamei. Când am împlinit 16 ani, tata murit. Mama era bolnavă şi nu putea să se ocupe de administrarea averii. Am rămas eu singur să am grijă de milioane de franci.

Mi-am făcut tot soiul de prieteni care se învârteau roi în jurul meu pentru că aveam bani, eram tânăr şi dornic de petreceri. De la ei am deprins pasiunea pentru jocul de cărți. Nopți fără şir am petrecut în tripouri şi în casele cele mai rău famate. Am plecat şi în străinătate, la Nisa, la Monte Carlo. Cursele, ruleta, cărțile, tot ce era joc de noroc mă chemau cu o putere irezistibilă. Oricât aş fi fost de obosit, rămâneam totuşi la masa de joc şi mizam, mizam fără întrerupere.

Este sălbatic şi amețitor să simți balanța norocului tremurând între degetele tale. Să poți deveni într-o clipă omul cel mai sărac sau cel mai bogat.

Eu am devenit cel mai sărac. Am pierdut toată averea, tot, tot ce aveam. Am îmbătrânit mai repede decât e de crezut. Iată, am 35 de ani şi par de 45.

În ziua când mama a murit, pentru că nu mai aveam bani să chem medicul s-o îngrijească, am vrut să mă sinucid. N-am făcut-o! I-am vândut în schimb toate lucrurile ce-mi rămăseseră de la mama şi m-am dus să joc. La început norocul mi-a zâmbit. Câştigam. Eram fericit. Uitasem toate nenorocirile ce m-au lovit. Apoi am pierdut însă tot. Câştigasem numai remuşcările care m-au chinuit zi şi noapte, fără odihnă, fără pace.

O rudă îndepărtată m-a sfătuit să plec în colonii, să devin ofițer. Astfel, zicea el, îmi voi putea reface averea şi voi spăla ruşinea care îmi pătează numele.

Aşi! Viața în colonie este o porcărie. Poți să sugi oricât vlaga negrilor, dacă nu eşti stăpân de vapoare, de mine sau de plantații întinse, nu te poți îmbogăți.

Când am sosit la Leopoldville eram tânăr, visător, îmi închipuiam că o să pot cuceri lumea. Jurasem să nu mai pun mâna pe cărțile de joc.

Am rezistat o singură lună. Şi nu din vina mea. Aici îți pierzi repede orice demnitate şi orice omenie. Devii o zdreanță, o otreapă. Visurile de îmbogățire se spulberă, ca un castel de nisip la primul vânt.

Ți se spune: „eşti alb, înseamnă că eşti stăpân!”

Poți să urli la negri, să-i bați, chiar să-i ucizi. Şi dacă priveşti numai depărtare de un singur deget, dacă îți închipui că 1umea este într-adevăr atât de mică, atunci te crezi stăpân. Din păcate, nu poți privi doar atât de aproape şi curând îți dai seama că de fapt eşti tot un

servitor și încă unul fără conștiință, care povestește stăpânului ce se vorbește pe la bucătărie, fiindcă de, e mai bine plătit ca ceilalți.

Ți se urăște cu tine și ca să uiți bei sau joci cărți. La urma urmei solda de ofițer nici nu-ți ajunge pentru altceva. Iar când te întorci în Europa, bagi de seamă că n-ai dobândit nimic, decât cel mult friguri galbene sau cine știe ce beteșug tropical. Și atunci, fie că rămâi să putrezești aici în Africa, fie că pleci și nu mult după aceea sfârșești trăgându-ți un glonț în cap.

Eu am o singură nădejde: meteoritul de aur. Trebuie să-l găsesc. Cu orice preț! Atunci voi fi bogat și fericit. Portarii cluburilor de noapte se vor apleca respectuos în fața mea și nu mă vor mai da afară, cum s-a întâmplat în câteva rânduri.

Dacă voi găsi meteoritul, atunci se sfârșește cu marșurile istovitoare prin junglă. Se termină cu căldura, cu țânțarii, cu frigurile.

Dar dacă nu-l găsesc?

Pe fața lui Leicher se citea acum teamă.

— Dacă nu-l găsesc?

Pieptul îi fu zguduit de un hohot de plâns, lacrimi mari i se scurgeau pe obraji. Era un spectacol oribil să vezi un bărbat în toata firea plângând ca un copil. Deodată auzirăm deschizându-se ușa dinspre curte. Leicher își șterse repede lacrimile și încercă să pară calm.

În încăpere intră Marssack aducându-l pe Rosechamp în spate. Maiorul sforăia de se cutremura odaia.

— L-am adus, spusese sergentul cu un aer mucalit. A băut o picătură peste doza reglementară și l-a dat gata. Tii! Dar era un rom, adus direct din Jamaica. Dumnezeiască băutură!

Sergentul se linse pe buze și apoi răsucindu-se din mijloc îl trânti pe maior în pat, așa îmbrăcat cum era.

— De acum doarme pe cinste 12 ore încheiate. Nu-l trezești nici cu trei baterii de mortiere.

Spunând acestea, Marssack începu să-i desfacă șireturile lungi ale cizmelor. După ce-și descălță superiorul, adăugă:

— Așa obișnuim aici. De trei ori se îmbată dumnealui și o dată eu. După grad și ierarhie. Când mă îmbăt eu, mă ia domnul maior în spate și m-aduce acasă. O singură dată în viață ne-am îmbătat amândoi într-o speluncă din Hongkong și am căzut lați sub masă.

A doua zi ne-am trezit goi pușcă. Ne despuiaseră niște derbedei și șterpeliseră tot ce aveam pe noi. Dar de atunci nu ni s-a mai întâmplat niciodată așa ceva: bem cu rândul.

Marssack mai sporovăi câtăva vreme apoi se dezbrăcă și adormi și el buștean.

Mă dusei și eu să mă culc, dar somnul nu se lipea de gene. Mă tot gândeam la cele aflate despre tovarășii mei de călătorie. Nu prea se bucurau de niște apucături lăudabile. Cu astfel

de oameni expediția nu prea avea mulți sorti de izbândă, mai ales că părea amenințată de vrăjmaşi primejdioşi.

M-am zvârcolit mult timp în aşternut. Deodată un zgomot uşor mă făcu să tresar. Aveam senzația că se mai afla cineva în odaie. Mi-am ținut răsuflarea ca să aud ceva. Nimic. În odaie domnea o linişte deplină. Şi totuşi nu puteam să mă lepăd de simțământul că nu mă aflu singur în încăpere. Am întins mâna până la scaunul de lângă pat, pe care îmi lăsasem de cu seara lucrurile. Am simțit de îndată mânerul rece al lanternei. Apucând-o am aprins-o brusc. În conul gălbui de lumină apăru obrazul unui negru. Sta tupilat lângă fereastră şi aştepta parcă să vadă ce voi face.

— Ce cauți aici? am strigat eu.

— Adăpost, master, răspunse şoptit negrul. Dacă master strigă, Mambo va muri. Albii caută pe el să-l omoare. Dar Mambo fugit!

Vorbea o franceză foarte stricată.

— Dar, de ce te caută? Ce vor cu tine? L-am întrebat eu de astă dată în dialect bantu.

Negru se lumină la față şi-mi răspunse curgător.

— Mambo a cerut plată pentru cât a muncit şi a pus şi pe ceilalți negri să facă la fel. Mister Ericson a adus însă soldații şi ne-a bătut pe toți.

Azi ne-a bătut din nou şi cum eu i-am îndemnat pe negri să nu mai lucreze nici unul, mister Ericson vrea să mă aresteze şi să mă împuşte. Zice Mambo e un răsculat.

În clipa aceea l-am recunoscut pe misteriosul meu vizitator. Nu era altul decât zulusul căruia îi luasem apărarea de dimineață, iar mister Ericson de care vorbea trebuie să fi fost englezul cel mic şi rotofei pe care izbutisem să-l înfurii straşnic.

— Şi cum de te-ai gândit să vii tocmai la mine? întrebai eu.

— Eu am văzut de dimineață unde locuieşte master. După felul cum i-ați vorbit lui mister Ericson am înțeles că n-o să mă goniți. De aceea m-am ascuns aici. Master pare bun. La fel era şi Ferney.

— Ferney, cine mai e?

— Un marinar alb. El m-a învățat să nu mă plec, să mă lupt. Zicea că odată în port o să fie grevă. Dar n-a mai fost! Pe Ferney l-au împuşcat. A fost un prieten bun. Foarte bun prieten.

În clipa aceea din stradă se auzi zgomotul unor glasuri şi lătrături de câini.

— Ei sunt, murmură zulusul. Dacă master vrea să mă predea, atunci n-are decât să-i cheme!

— Nu Mambo, poți să stai liniştit. Nu te mai pândeşte nici o primejdie.

Mambo îmi aruncă o privire plină de recunoştință, iar apoi rămase încordat ascultând zgomotul vocilor de afară. Când se făcu linişte îmi spuse:

— Au plecat! Dacă master vrea, Mambo poate să plece şi el, dacă nu, poate rămâne. Mambo poate să fie foarte bun servilor.

— Cum servitor? Tu nu vei să fii liber? Aşa te-a învățat Ferney? făcui eu mirat.

— Liber, şopti negrul îngândurat. Mambo nu poate să fie liber! Unde să se ducă? La el în sat nu se poale întoarce.

— De ce?

— Pentru că şeful tribului l-a închiriat lui Ericson. El o să pună mâna pe Mambo şi o să-l predea iar englezului.

— Şi cine ia banii pentru munca ta?

— Şeful tribului, numai el. Noi căpătăm doar de mâncare. Aşa este obiceiul! Mambo vorbea plin de tristețe. O cută adâncă îi brăzda fruntea.

— Înainte vreme, povestesc cântecele noastre, zuluşii au făcut, o împărăție mare. Şefii lor erau puternici şi au luptat cu înverşunare împotriva albilor care vroiau să ne ocupe țara. Acum şefii de trib au devenit prietenii stăpânilor albi. Ei ne vând pe un preț de nimic ca să-şi cumpere podoabe şi femei. E trista soartă a zuluşilor.

Îl priveam în tăcere. Era înalt, vânjos, cu o frumusețe trupească desăvârşită.

Mambo se uita la mine, aşteptând un răspuns,

— Noi plecăm într-o călătorie, îi spusei negrului. Mergem să căutăm o piatră de aur care a căzut din cer. Poate c-o vom găsi, poate nu! Dacă vrei, poți veni cu noi. Să ştii însă, că va fi un drum plin de primejdii.

Negrul surâse.

— Mambo nu se teme de primejdii. Poate dacă veți găsi piatra va căpăta şi el puțin aur şi atunci o să se întoarcă în satul său şi o să se răscumpere de la şeful de trib. Apoi o să-i învețe pe frații lui să nu se mai lase vânduți ca nişte câini. Acum Mambo e singur şi e slab, poate atunci...

Capitolul VI

Pătrundem în junglă

A doua zi i l-am arătat pe Mambo lui Rosechamp, fără să-i pomenesc nici un cuvânt despre trecutul lui.

— Da, e voinic, spuse maiorul măsurându-l din cap până în picioare. Poate veni cu noi! Avem nevoie de un hamal ca el.

Din fericire nici Leicher nu-l recunoscuse şi astfel, alături de alți 7 hamali negri Mambo deveni şi el membru al expediției Rosechamp.

La început, călătoria pe apă merse destul de uşor. Fluviul Congo izvorăşte din regiunea marilor lacuri aflate în estul continentului.

La început poartă un nume sonor ca un joc de copii. Îi spune „Lualaba". Atunci el însuşi este gingaş şi copilăros. Mai târziu, în pragul tinereții, pătrunde curajos în tăcerea neliniştitoare a vastelor păduri seculare. Dacă ar fi mai chibzuit, ar tăia jungla drept de-a curmezişul. Dar nu! Zvelt, el se arcuieşte şi, curios să vadă cât mai multe, curge prin toată pădurea nepătrunsă plimbându-şi apele repezi în care se scaldă hipopotamii şi crocodilii, pe sub crengile umbroase ale copacilor giganți. Pe drum, el primeşte prietenos afluenții Ubanghi şi Sangha, în dreapta, iar în stânga pe Kasai cel bogat în ape.

Zvăpăiat la început nedomolit şi sălbatic ca un mânz, el nu lasă bărcile să plutească în undele sale limpezi. Dimpotrivă, de la izvor şi până la Stanleyville, el taie neastâmpărat lanțurile de munți, prăvălindu-se vesel de la mari înălțimi în amețitoare căderi de apă. Dintre ele, cea mai impetuoasă, vestind sfârşitul adolescenței, este cascada Stanley, de lângă oraşul care poartă numele faimosului călător din secolul trecut.

Către maturitate, chibzuit şi blând, el primeşte tovărăşia oamenilor, purtând vasele lor până la Leopoldville. Pirogi, mici corăbii sau chiar vaporaşe cu aburi, trec pe cursul lui larg, brodat cu nenumărate istmuri, insulițe şi mlaştini.

Spre bătrânețe, înainte de a-şi pierde apele în verdele de mărgean al Atlanticului, după lungul drum străbătut, amintindu-şi dintr-o dată de glumele copilăriei şi vrând parcă să retrăiască o ultimă clipă de dezlănțuire tinerească, zvârle de pe trupul său vasele oamenilor la fel de neîmblânzit ca atunci când se numea „Lualaba”.

Deşi ca lungime, Congo se numără abia după fluviul Ienisei, având numai 4.650 de kilometri, dacă ar fi să socotim uriaşa arie pe care o ocupă împreună cu afluenții săi, el devine al doilea fluviu din lume, urmând în ordinea imediată după Amazon, puternicul gigant ai Americii de sud.

Punctul final al călătoriei noastre era Bassoko, un mic centru administrativ aflat cam cu 300 de kilometri mai la vest de cascada Stanley.

În drum, întâlneam nenumărate turme de hipopotami şi nu o dată era să cădem pradă gurilor căscate ale crocodililor, care se țineau scai după pirogile noastre în nădejdea unei prăzi bogate.

În sfârşit, după o călătorie destul de liniştită ajungem la Bassoko. La 23 octombrie, o lună după ce sosisem în Africa porneam să dăm piept cu jungla ecuatorială.

Acasă, pe Bărăgan, toamna aurise de mult copacii şi ierburile. Păsările călătoare îşi luaseră zborul către sud, natura se pregătea de iarnă.

Aici însă, la ecuator, printre pădurile veşnic verzi, schimbarea anotimpurilor aproape că nu se cunoaşte.

Mereu, zi şi noapte, vară sau iarnă, temperatura nu urcă nici măcar cu un grad peste 30°, nu coboară nici măcar cu o liniuță sub 25°. Totdeauna, secole de-a rândul domneşte acelaşi zăduf greu de suportat, cad aceleaşi ploi zilnice, bat neschimbate aceleaşi vânturi alizee.

Totul se petrece cu o regularitate de ceasornic. Nimic nu vine să tulbure scurgerea monotonă a vremii.

Continentul negru stă călare pe ecuator, aproape ca o balanță cu brațe egale. Când în Egipt e vară uscată, în sud, în Rodesia sau în Colonia Capului, începe iarna cu ploi lungi fără de sfârşit. În schimb în punctul de sprijin al pârghiei, la ecuator, meteorologii n-au nici o treabă. Prevederea vremii se poate face cu secole înainte.

Înaintea noastră, scufundată în întuneric, jungla părea o catedrală severă, în care razele soarelui abia pătrund filtrate de vitraliile groase cu încrustații medievale.

Frunzişul înalt, veşnic verde, este o baricadă de netrecut chiar pentru sulițele fierbinți ale soarelui ecuatorial.

La marginea pădurii seculare se întinde frontiera dintre împărăția soarelui şi cea a umbrelor. Aici se zbenguiesc papagali, fluturi uriaşi şi micile nectarinide, asemănătoare păsărilor muscă din America. Câțiva metri mai în adâncul pădurii, jocul de culori dispare.

Săptămâni de-a rândul aveam să căutam zadarnic prin frunzişul copacilor giganți lumina binefăcătoare a zilei.

Câți aveam să ne pierdem viața în această împărăție sălbatică, neagră, rea şi totuşi ispititoare? Aici, nici animalele cele mai puternice nu îndrăznesc să se abată decât arareori şi atunci numai de-a lungul cursurilor de apă.

Elefanții sălbatici, rinocerii, leii, panterele, leoparzii, şacalii, se tem de pădurile virgine. Ei stau la marginile lor, în savanele cu ierburi înalte. În schimb, jungla mişună de şerpi, furnici termite, gândaci, țânțari, păianjeni oribili. Pe crengile copacilor seculari, aproape de lumină zburdă poporul maimuțelor şi păsările cu penaj strălucitor.

Regele junglei nu este leul cum se crede de obicei. El nu se aventurează decât rar până aici. Cel mai puternic animal al junglei este gorila. Înaltă, înarmată cu colți puternici ea străbate jungla netulburată de vreo primejdie. Răgetul gorilei umple de spaimă pe toți locuitorii pădurii. Când se loveşte cu pumnii în piept parcă ar bate în nişte tobe largi şi sonore. Vai de vânătorul lipsit de sânge rece şi de arme bune, care ar avea ghinionul s-o întâlnească!

Şi totuşi, acolo unde pantera, elefantul sau leul nu se aventurează, omul a pătruns.

Cu securea în mâna, luptând pentru fiecare metru, înaintam spre sud, mereu către sud. Picioarele ni se afundau în pământul mocirlos, mărăcinii ni se agățau de haine, ne zgâriau obrajii şi totuşi înaintam.

Hamalii se clătinau sub greutatea lăzilor cu arme, provizii, unelte de extras aurul. Sudoarea şiroia pe grumazurile lor negre şi suple. Fără să scoată un geamăt, deşi muchiile ascuțite ale lăzilor le intrau adânc în carne, ei păşeau ritmic, cu fața crispată, îngânând o melodie monotonă şi tristă.

Îmi plăcea să privesc la Mambo. Muşchii lui puternici şi flexibili jucau sub pielea lucioasă şi întinsă. Ridica cu uşurință cele mai mari greutăți şi nu părea niciodată obosit. În scurtele popasuri, venea lângă mine şi-mi indica numele fiecărui copac, al fiecărei liane.

Jungla nu avea pentru el nici o taină. Îi cunoştea ascunzişurile, florile, animalele. Se împrietenise cu ea din copilărie, când chiuind voios, sărea peste gardul „Krealului”, acel țarc împrejmuit de colibe unite prin câțiva stâlpi – după obiceiul satelor zuluse – şi se avânta în întunecimea codrului nepătruns.

— Asta-i Landolfia, mă învăța el arătându-mi o liană zveltă cu fiori mari, puternic mirositoare. Din ea albii scot cauciuc. Bun cauciuc!

Cunoşteam la perfecție din tratate liana Landolfia dar fără ajutorul lui Mambo n-aş fi izbutit s-o deosebesc din țesătura deasă şi întortocheată a lianelor ce împânzesc jungla ecuatorială. Landolfia e una din marile bogății ale Congo-ului.

Mambo o mângâia uşor cu palma trupul flexibil, îi mirosea florile, fără să le rupă şi râdea înveselit de această podoabă a pădurii lui dragi.

Alteori, ca un adevărat ghid al unui minunat şi uriaş muzeu, el îmi arăta cu un gest larg nişte copaci giganți ale căror prime ramuri porneau din trunchi, abia la o înălțime de 20—30 de metri.

— Mulți albi, spunea el mândru de cunoştințele sale, caută numai abanosul, ca să facă mobile de preț. Dar aici creşte lemn mai bun şi mai frumos: lemn alb, roşu şi galben. În sat lucrăm idoli din el, idoli fermecați, care ne feresc de duhurile rele. Am să-i fac şi lui master un idol mic, să-l ferească de vrăjmaşi.

— Mulțumesc Mambo, dar eu nu cred în idoli.

— Vai, master ce cuvinte ați spus. Idolii se pot supăra şi-l vor pedepsi, pe master pentru vorbele lui.

— Numai să încerce! Mie nu mi-e teamă de ei, făcui eu râzând. Mai bine continuă-ți lecția de botanică. Uite, spune-mi copacul ăsta, cu scoarța putredă, cum se numeşte.

— Acesta este Lebatou. Încearcă master, să-l loveşti cu securea. Să vedem, ai puterea să tai o aşchie, cât de mică?

Mi-am scos securea de la cingătoare. Mambo surâse ironic. Ros de neîncrederea lui, mi-am încordat toate puterile şi cu un icnit scurt am repezit îndesat tăişul de oțel în scoarța arborelui. Se auzi un zgomot metalic şi cu toată forța loviturii lama securii lunecă pe alături nelăsând în urmă nici măcar o zgârietură.

Mambo începu să râdă cu hohote, dar văzând mutra mea mânioasă se opri şi-mi spuse blând:

— Master să nu fie supărat. Lebalou nu poate fi tăiat cu securea. Lebatou este arbore de fier.

Într-adevăr, aveam înainte pe unul din acei viguroşi copaci ai pădurilor tropicale şi ecuatoriale a căror duritate se apropie mult de cea a fierului şi care constituie un neîntrecut material de construcție.

Într-o noapte, Mambo mă trezi din somn.

— Veniți repede master, Mambo are să vă arate un lucru nemaivăzut. Repede, repede.

Am sărit din culcuş şi dând la o parte plasa care mă ferea de țânțari, am zbughit-o în întuneric după Mambo.

Din depărtare răzbăteau nedesluşit până la noi trosnete de copaci răsturnați, bufnituri înfundate, răgete de elefanți şi țipete de gorilă.

Păsări speriate se ridicau de pe crengile arborilor şi adăugau strigătul lor de spaimă peste vacarmul ce cuprinsese jungla.

— Ce s-a întâmplat? strigai eu negrului care fugea înainte.

— Veți vedea master. Acum veniți repede.

Răgetele animalelor înfuriate se auzeau acum mai aproape. Părea că două armate se ciocneau într-un iureş vijelios. Strigătul teribil al gorilelor, un fel de KM – AM! KM – AH! prelungit şi strident, făcea să-mi înghețe sângele în vine. Deodată Mambo se opri lângă un copac mai înalt şi-mi făcu semn să ne urcăm în el. Doar că această treabă nu era chiar aşa de uşor de executat. Eu cel puțin nu vedeam nici o posibilitate să mă cațăr până sus.

Cu agilitatea unei pisici, Mambo se agăță de un mănunchi de liane care atârnau din copac, ca odgoanele solide ale unui catarg de corabie. Cât ai clipi, zulusul se şi instalase comod pe o creangă mai groasă şi-mi făcea semn să urc pe aceeaşi cale.

M-am agățat şi eu de odgonul natural, iar Mambo mă trase sus cu destulă uşurință.

Din copac mi se deschise o privelişte nemaivăzută. Doi elefanți giganți pătrunseseră într-un luminiş şi fuseseră atacați de o turmă de gorile.

— Iată master, pongo se luptă cu elefanții, şopti Mambo.

„Pongo" este unul din numele pe care indigenii îl dau gorilelor.

— Mulți albi m-au întrebat dacă am văzut vreodată un pongo bătându-se cu un elefant, mai spuse Mambo. Până azi nu am văzut pe nici unul.

Într-adevăr un astfel de spectacol este mai mult decât rar. În afară de Purchas, care în cartea sa apărută în 1613, vorbeşte de un oarecare englez Andrew Batell, care rătăcind prin pădurile virgine ar fi văzut gorile atacând elefanți, nici un alt naturalist n-a mai îndrăznit să facă o astfel de afirmație, ba dimpotrivă au negat-o cu vehemență.

Elefantul african este mult mai puternic şi mai greu de îmblânzit decât fratele său din India. Părea de necrezut că sângerosul „Pongo", oricât de sălbatic şi de curajos ar fi, să aibă îndrăzneala să dea piept cu gigantul pahiderm, iată, însă, că eu asistam în sfârşit la o astfel de luptă. Cei doi elefanți doborâseră tocmai crengile unde îşi făcuseră culcuşul gorilele – un mascul bătrân, câteva femele şi mai multe gorile tinere.

Bătrânul mascul, neobişnuit să dea înapoi în fața vreunui duşman, îşi ascunsese în alt copac femelele şi puii, iar apoi ieşise să dea piept cu cei doi inamici. Scoțând strigătele asurzitoare pe care le auzisem de departe, înainta legănându-se la dreapta şi la stânga făcând sărituri scurte sprijinit în brațele sale lungi.

Ajungând în fața elefanților, se bătu cu pumnii în piept şi scoase din nou strigatul său de luptă.

În fața unui astfel de inamic, puternicii elefanți se dădură cu câțiva paşi înapoi. Dar era prea târziu. Agățându-se de o cracă, gorila îşi făcuse vânt şi sărise în spatele unuia dintre pahidermi. Lovindu-l peste ochi şi peste urechi cu pumnii, muşcându-l şi zgâriindu-l, maimuța fu cât pe aci să doboare uriaşul animal. Celălalt elefant, înspăimântat, o luă la goană prin tufişuri. Tovarăşul său scotea nişte răgete înfiorătoare, căutând să apuce cu trompa trupul păros al gorilei.

Maimuța izbutea să se ferească.

Deodată scoțând un răget prelung, desperat, elefantul izbuti să înhațe trupul vânjos al gorilei cu trompa şi s-o zvârle la pământ.

Maimuța dădu să sară imediat în picioare, dar colții pahidermului lungi de aproape patru metri, se şi aplecaseră amenințători asupra ei. Încă o secundă şi colosul ar fi strivit-o sub picioarele sale groase ca nişte trunchiuri grele de copac.

În clipa aceea, două femele izbucniră din tufiş şi scoțând țipete ascuțite, se repeziră cu furie asupra lui. Speriat, elefantul se întoarse în grabă şi o rupse la fugă prin junglă, urmărit de strigătele celor două gorile care săreau în jurul masculului rănit.

Aş mai fi vrut să rămân să văd ce se întâmplă, dar Mambo mă trase de mânecă, spunându-mi că e vremea să ne întoarcem în tabără.

* * *

....

În cea de-a cincea dimineață, de la plecarea noastră din Bassoko, căldura devenise insuportabilă. Aburi grei, înăbuşitori se ridicau din pământ, amețindu-ne. O linişte apăsătoare cuprinsese jungla. Chiar țipătul păsărilor încetase.

Obosiți, arşi de sete, negrii înaintau cu paşi împleticiți, zdrobiți de greutatea poverilor. Însuşi Mambo, atât de vioi de obicei părea copleşit. Buzele lui uscate nu mai îngânau melopea care în alte zile îi însoțea mersul ritmic. Îşi făcea loc cu greutate printre mărăcinii înalți care ne împresurau din toate părțile. Nici nu mai încerca să se ferească de crengile arbuştilor. Le dădea în lături cu pieptul gol fără să-i pese de zgârieturi.

I-am propus lui Rosechamp un popas ca să-i lăsăm pe hamali să se odihnească, dar maiorul nici nu vru să audă.

— Dacă ne oprim aici, nu ne mai urnim, spuse el. în curând o să înceapă să plouă şi atunci vrând-nevrând va trebui să facem un popas.

Deodată auzirăm un strigăt. Mambo se împiedicase în rădăcinile unui manglier şi pierzându-şi echilibrul se prăbuşise sub greutatea balotului din spate. Gemând de durere încercase să se ridice, dar căzu din nou la pământ, fără puteri.

Rosechamp îi făcu semn lui Marssack.

— Să se ridice îndată! şuieră el printre dinți. Marssack se repezi la zulus răcnind.

— Ridică-te bestie, ridică-te că te omor în bătăi.

Mambo făcea eforturi desperate să se scoale de jos, dar fie că era epuizat de oboseală, fie că suferise un accident, nu izbuti mai mult decât să se salte într-un cot.

Marssack ridică cravaşa şi începu să-l bată cu furie.

— Scoală-te târâtură, scoală-te că te omor în bătăi.

Ceilalți hamali priveau tăcuți. Erau obişnuiți cu astfel de întâmplări căci fiecare trecuse prin unele asemănătoare.

Locotenentul Leicher îşi muşca unghiile subțiri şi străvezii. Se vedea bine că astfel de scene îi fac rău, dar nu scoase nici un cuvânt ca să protesteze.

Uriaşul Marssack gâfâia de oboseală, dar nu slăbea loviturile. Mambo, strivit, închisese ochii şi îşi muşca buzele silindu-se să nu strige de durere.

Nemaiputând să rabd, m-am azvârlit asupra sergentului.

— Opreşte! Nu da! Legea... legea te opreşte. Tu eşti belgian. Trebuie să respecți legea belgiană. Acum, voi răspundeți de viața negrilor.

Marssack mă dădu în lături cu o simpla mişcare a brațului şi continua să-l bată.

— Scoală de jos vierme puturos, că te strivesc!

Sergentul nici nu se mai uita la mine. Cu un gest rapid i-am prins atunci cravaşa şi i-am smuls-o din mâini. Era a doua oară când luam astfel apărarea prietenului meu.

Uriaşul mă privi o clipă uimit, apoi revenindu-şi îmi ceru furios cravaşa îndărăt:

— Ai înnebunit. Da-mi cravaşa înapoi!

— De ce-l bați? Nu vezi că e rănit?

— Se preface! Se vede bine că nu-i cunoşti. Eşti agiamiu. Acum dai cu ochii întâia oară de viața din colonii. Dacă nu-i bați, se puturoşesc şi nu mai sunt buni de nimic.

— Mambo e vrednic!

Rosechamp care asistase impasibil la discuția dintre Marssack şi mine se apropiase de noi şi-mi spuse cu vocea tărăgănată.

— Joci destul de caraghios acest rol de apărător al negrilor şi campion al libertății. Nu-ți stă bine deloc. Te face mult mai ridicol decât crezi. Înapoiază cravaşa sergentului. Rolul lui este sa-i facă pe negri să umble, al dumitale să desenezi hărți. Este bine să nu uiți asta!

Strângând cravaşa în mâini i-am răspuns repezit:

— Nici nu mă gândesc să înapoiez cravaşa. Nu vedeți că e rănit? Nu poate să meargă. Degeaba îl bateți.

— Dacă e rănit, atunci să rămână aici, spuse maiorul la fel de netulburat. Hienele o să aibă grijă de hoitul lui. Doar n-o să ne cărăm cu el după noi. Avem şi aşa destule poveri. Deci ne-am înțeles. Îi dai cravaşa lui Marssack. Negrii trebuie să se teamă de ea. Cravaşa este însemnul puterii noastre a oamenilor albi şi civilizați.

— Frumoasă civilizație!

— Domnule Spineanu, ți-o spun pentru ultima oară. Ascultă de ordinul superiorului dumitale!

— Puțin îmi pasa de el!

În ochii pe jumătate închişi a lui Rosechamp se aprinse o scânteie de ură. Se întoarse către Marssack şi îi ordonă repezit:

— Smulge-i cravaşa!

Sergentul îşi ridică amenințător în aer pumnii uriaşi ca nişte ciocane grele şi se năpusti asupra mea. Într-o clipă putea să mă zdrobească sub izbitura lor nimicitoare. Dar fără să-i mai dau timpul să facă vreo mişcare, mi-am smuls revolverul din tocul de piele ce-mi atârna la şold şi i l-am înfipt în piept.

— Înapoi ca trag l-am prevenit eu. Şi dumneavoastră, domnule maior! Dacă mai faceți un singur pas, vă prefac într-o țintă vie şi ştiți prea bine că sunt un ochitor cu care nu e bine de glumit.

Marssack se uita cu un aer tâmp la țeava revolverului şi făcu doi paşi înapoi. Aerul de nepăsare şi dezinteres se şterse de pe fața lui Rosechamp. Pentru prima dată îl vedeam sub această înfățişare. Încruntat, cu gura crispată într-un rânjet cu ochi sticloşi, la fel trebuie să fi arătat atunci când cu un simplu semn dăduse ordin să se radă de pe fața pământului trei sate de băştinaşi.

— Ai ridicat pentru a doua oară revolverul asupra unui ofițer belgian, spuse el cu o voce răguşită. Prima oară te-am iertat dar de data asta vei plăti. Nu acum! Poate mai târziu. Vom găsi un prilej. Când ai să te aştepți mai puțin pedeapsa neobrăzării te va ajunge din urmă şi te va zdrobi. Să ştii că maiorul Rosechamp nu uită.

După ce rosti aceste cuvinte, maiorul se întoarse şi dădu ordin coloanei să se pună în mişcare.

Tăcuți şi ascultători, negrii porniră înainte. După ce-mi aruncă o privire disprețuitoare Marssack se îndepărtă ultimul.

Rămăsese numai Mambo şi cu mine. L-am ajutat să se ridice şi după ce i-am spălat rănile cu apă din bidonul ce-l purtam la şold, i-am legat strâns glezna luxată ca să împiedic oasele să mai iasă din articulație.

Mambo mă privea cu ochii umezi.

— Mulțumesc master, şopti el. Numai Ferney s-a purtat aşa cu Mambo. El a fost singurul lui prieten alb. Acum master este a doilea. Să nu crezi că un negru nu ştie să iubească un prieten, să-l apere. Când l-au ucis pe Ferney, Mambo era tânăr, acum însa el va fi în stare să te păzească. Rosechamp n-o să poată face nici un rău lui master.

— Mulțumesc Mambo. Fii însă sigur că voi şti să mă apăr şi singur.

Zulusul dete îngrijorat din cap.

— Master îl cunoaşte prea puțin pe maior. Oamenii liniştiți ca el, sunt mai periculoşi. Mambo ar fi fost mai bucuros să fie maiorul ca Marssack furios, să strige, să bată. Marssack rage ca elefanți şi-i trece, dar Rosechamp nu uită nimic, niciodată, nici când bea sau nici când doarme.

— Fii pe pace! O să iau toate măsurile!

Ajutându-l să meargă, în mai puțin de jumătate de oră, îi ajunserăm din urmă pe ceilalți.

Maiorul nu-mi adresă nici un cuvânt, nu-mi aruncă măcar o privire.

Doar Leicher se apropie pe furiş de mine şi îmi şopti.

— Vezi, fereşte-te de Rosechamp e tare furios. N-o arată, dar ştiu sigur că e.

Noaptea, Mambo se culcă lângă mine. Abia după câteva zile, Rosechamp avea să-mi arate că nu uitase nimic.

Capitolul VII

Misterul junglei pitice

Nici nu mai țineam socoteala zilelor caro trecuseră de când părăsisem Bassoko. Toate se asemănau prea mult una cu cealaltă. Aceleaşi ploi, aceeaşi căldură sâcâitoare, aceleaşi insecte dezgustătoare. Nicăieri nu apărea vreun sat, cât de mic, cât de sărac. Jungla se întindea înaintea noastră la fel de sălbatică şi nepătrunsă.

Într-o noapte, ajunseră până la noi mugetele unei turme de elefanți. Era un semn că savana se afla prin apropiere.

Dar fie că greşisem drumul, fie că turma ni se păruse mult mai aproape decât era în realitate, până în cele din urmă pătrunsesem şi mai adânc în junglă, iar mult râvnita savană, cu soare, cu ierburi înalte şi moi, cu vânat îmbelşugat, savana luminoasă, liberă, unde simți pe obraz mângâierea alizeelor şi aerul proaspăt, se şterse dinaintea noastră ca mirajul amăgitor al fetei Morgana. A doua zi Leicher se îmbolnăvi de friguri. Doi hamali trebuiră să-l poarte pe o brancardă încropită din fibre de liană împletite între ele şi trecute prin două bețe lungi de bambu. Fața albă a locotenentului cu ochii adânciți în orbite, cu pleoapele încercănate, părea de mort. Aiura aproape tot timpul.

Ziua următoare, în timpul unui scurt popas, în mica noastră caravană se petrecu ceva neobişnuit. Hamalii gesticulau, vorbeau pe un ton ridicat şi aruncau priviri pline de teamă în jur.

— Nu, nu mergem mai departe, îi striga unul maiorului. Pădurea e vrăjită. Duhurile rele ne închid calea.

— Vorbiți tâmpenii! răspunse răcnind sergentul Marssack.

Ați văzut câteva animale mititele şi a înghețat sângele în voi, v-ați speriat de nişte şoareci, parc-ați fi fete de pension. Să nu mai aud nici o vorba! Porniți de îndată înainte!

Călăuza, un negru bantu, bătrân dar încă în puteri, se adresă şi el lui Rosechamp. Trăise mult timp printre europeni şi vorbea o franceză fără cusur.

— Credeți-mă, domnule maior, e mai bine să ne întoarcem. Eu am văzut multe, am colindat cu mulți exploratori jungla şi am vânat nenumărate fiare sălbatice. Nici elefanții sălbatici şi nici marile mlaştini pline de crocodili nu m-au înspăimântat, dar niciodată nu am văzut o astfel de pădure. Credeți-mă. este un loc blestemat! Nu numai copacii şi animalele sunt aici altfel, parcă şi văzduhul s-a schimbat. Pe cer parcă e alt soare. În genunchi vă rugăm, nu ne duceți mai departe. N-am ieşit până acum niciodată din vorba dumneavoastră, n-am cârtit nicicând, ne-ați bătut când am greşit şi noi nu ne-am supărat, pentru că sunteți stăpânul nostru, dar acum, oricât ne-ați bate, nu mergem mai departe!

Rosechamp îl privea tăcut, lovindu-şi nervos cizma cu cravaşa. Se vedea bine că şi el e tulburat de ceea ce vedea în jur şi de cele ce auzea de la negri.

Rămase aşa un timp, apoi spuse încet:

— Bine, vom face un popas aici, voi cerceta pădurea şi apoi vom hotărî ce avem de făcut.

Un zâmbet plin de recunoştinţă se ivi pe fața călăuzei, apoi bătrânul sări în picioare şi alergă bucuros la ai săi să le împărtăşească ce aflase de la maior.

Negrii izbucniră în chiote de bucurie şi începură să pregătească bivuacul pentru noapte. Nu ştiam ce să mai cred! Era pentru întâia oară când Rosechamp dă înapoi de la o hotărâre. Se aşezase pe trunchiul răsturnat al unui copac şi privea îngândurat ciudata jungla pitică ce se întindea înaintea noastră.

Pentru întâia oară de la cearta pe care o avusesem cu Rosechamp, m-am apropiat de maior să-i vorbesc.

— Domnule maior, vă rog să-mi dați mie misiunea de a porni în recunoaştere.

Rosechamp mă măsură din cap până în picioare şi mă întrebă cu un ton de ironie în glas.

— Vrei să te arăți curajos? Să dovedeşti spirit de sacrificiu? Crezi poate că mie mi-e teamă să intru în pădurea asta caraghioasă!?

Am simțit că-mi caută din nou ceartă. Îi era ruşine de propria sa slăbiciune. I-am răspuns pe un ton rece.

— Nu ştiu dacă vă e teamă sau nu, însă hotărât că mie nu-mi este. Permiteți-mi să pornesc în recunoaştere şi voi cerceta dacă putem sa înaintăm mai departe sau e mai bine sa facem calea întoarsă.

— Calea întoarsă? Asta pentru nimic în lume! Cât despre recunoaştere, n-ai decât s-o faci! Puțin îmi pasă dacă îți vor rămâne oasele acolo!

Îşi trecu mâna osoasă prin păr şi închizând ochii îşi luă poziția lui obişnuită, când nimic din ce se întâmpla în jur n-ar mai fi izbutit să-l tulbure.

M-am întors fără sa-i mai spun vreun cuvânt şi m-am dus la Mambo.

Negrul tocmai bătea în pământ țăruşii unui cort când, văzându-mă, îmi ieşi înainte.

— Master doreşte ceva?

— Da Mambo, vreau sa pornim în recunoaştere.

— Nu, master, nu mergeți în pădure.

— De ce Mambo?

— Duhurile rele nu vor!

— Cum, şi tu Mambo? Şi tu eşti un fricos ca o curca?

— Mambo nu este un fricos ca o curcă, făcu zulusul jignit de comparație. Dar de duhuri se teme!

— Foarte bine! Voi explora singur țara duhurilor. Societatea de geografie va fi încântată să-i fac o comunicare despre o astfel de tară. Nu vrei să vii cu mine, rămâi în tabără, o să mă descurc şi fără tine.

Mambo mai încercă să găsească un argument care să mă înduplece să-mi schimb părerea, dar cum eu mă şi îndepărtasem, tăcu şi continuă să bală necăjit la țăruşul său.

N-am făcut decât câțiva paşi dincolo de luminişul unde ne întinsesem tabăra şi o lume cu lotul nouă mi se desfăşură înaintea ochilor.

Într-o tăcere tulburătoare se prăbuşise toată măreția sălbatică a pădurilor virgine. Câțiva copaci înalți mai străjuiau trişti şi singuratici ultimele hotare ale junglei ecuatoriale, iar mai departe, ca la semnul magic al unei baghete fermecate, totul devenea mic, tăcut, sărac, scofâlcit, urât, dându-ți un simțământ de apăsare şi de teamă.

Liane subțiri şi palide se strecurau sfioase prin frunzişul uscat, mistuit parcă de flăcările lacome ale unui incendiu. Trunchiurile copacilor, chirciți, răsuciți, arătau oboseală.

Nişte arbuşti piperniciți şi zbârciți luaseră locul palmierilor zvelți, care în celelalte păduri la mari înălțimi, aproape de albastrul imaculat al cerului, îşi legănau mângâiate de alizee coroanele de frunze ascuțite ca nişte săbii şi florile aromitoare înfipte în spice cărnoase şi tari.

Deodată, auzii îndărătul meu zgomotul unor crengi rupte. M-ara întors repede să văd cine vine. Dintr-un tufiş apăru întâi o scăfârlie acoperita de un păr aspru şi creț, apoi o frunte neagra şi lucioasă, şi în sfârşit ochii blânzi, acum puțintel speriați, ai lui Mambo.

Bunul meu prieten nu se îndurase să mă lase singur.

— Master mai e viu? întrebă el în şoaptă, dindărătul tufişului.

— Nu, am murit! sună sec răspunsul meu.

— Lui master îi place să glumească! Dar când duhurile or să-l prefacă în şopârlă, n-o să mai râdă!

Îmi dădeam seama că va fi greu să-i scot din cap toate superstițiile cu care fusese hrănit, încă din copilărie. Vrăjile, duhurile răuvoitoare, morții prefăcuți în animale îi populau imaginația şi era convins că se întâlneşte cu ei la fiecare pas. Ploaia sau fulgerele, vântul sau focul, naşterea şi moartea, soarele şi luna, ziua şi noaptea erau pentru mintea lui simplă fenomene misterioase, a căror explicație nu o găsea decât în voința puternicilor idoli, a duhurilor sau a strămoşilor morți.

De aceea nu m-am mirat când mă întreba încă o dată.

— Master, dacă nu e țara duhurilor, atunci ce fel de pădure este asta?

— Asta nu ştiu încă, prietene. Dar voi afla. Adică, mai bine spus, vom afla împreună! Te numesc asistentul meu. Leafă specială n-am de unde să-ți dau, aşa că pentru un moment te vei mulțumi numai cu un post onorific. Dar cine ştie, poate în viitor o să fiu în stare să-ți ofer condiții mai avantajoase. Prima ta misiune va fi să porți cutia asta metalică, în care vom aduna unele plante şi insecte!

Mambo luă cu un gest mecanic cutia pe care i-o întindeam, neînțelegând prea bine ce tot turuiam, apoi pornirăm amândoi pe o potecuță îngustă ce se strecura timidă printre copaci.

Deodată, o buruiană ciudată îmi atrase luarea aminte. M-am aplecat asupra ei şi, după ce am cercetat-o atent cu lupa, am strigat vesel,

— Evrica! Am găsit! Ştiu ce plantă este! Mambo, vino să vezi şi tu!

— Este o însemnată plantă medicinală. Ricinul, explicai cu un aer doctoral. Din ea se extrage untul de ricin — un purgativ teribil. Ei bine, ricinus comunis este în mod normal un arbust înalt cât un stat de om. Aici însă arată ca o mică buruiană.

— Mat bine am pleca mai repede. Lui Mambo nu-i place locul ăsta.

— Plecăm de îndată. Mergem la Rosechamp să-i comunicăm ce-am văzut şi mâine venim iar. Ai văzut că n-am întâlnit nici un duh?

— De, mormăi zulusul încurcat. Cine ştie, poate că n-au vrut încă să se arate!

— Ascultă Mambo, ai încredere în mine?

— Da, master.

— Atunci crede-mă că mi exista duhuri, iar idolii n-au nici o putere.

Zulusul tăcu o clipă apoi spuse încet:

— Asta îmi spunea şi Ferney. Dar e greu să crezi.

Mambo o lua înainte, grăbindu-se să iasă cât mai repede din pădurea pitică. Eu veneam în urmă încet, nevenindu-mi să mă dezlipesc de această lume ciudată, tulburătoare, când

deodată privirea mi se pironi asupra unui trunchi de copac. Mi se păru ca desluşesc o inscripție. Din doi paşi eram lângă arbore. Într-adevăr, roase de vreme, strâmbate de scoarța învechita a copacului, puteam descifra câteva litere:

LASC T O NI SPER
VOI CHE RATE

Am privit îndelung această inscripție, fără să-i pot pătrunde înțelesul. Am pus tot felul de litere în locurile unde mi se părea că lipsesc, dar n-am izbutit să reconstitui propozițiunea

Cuvântul „C H C", singurul care mi se părea scris în întregime, este un cuvânt italienesc şi înseamnă „care".

Era foarte probabil că întreaga inscripție să fi fost scrisă în limba italiană. Aceasta constituia un element foarte important. Dacă raționamentul meu era just, trebuia să caut acele litere care să dea sens unor cuvinte italieneşti. Din păcate însă, cunoştințele mele privitoare la această frumoasă limbă erau mai mult decât redusă. Ştiam pe de rost doar câteva expresii uzuale şi acelea destul de aproximative. Căutând a mi le readuce în minte, pe dată îmi amintii de un citat din nemuritoarea operă a lui Dante „Divina Comedia". La poarta iadului, închipuirea marelui poet săpase următoarea inscripție : *„Lasciate ogni speranza, voi che'ntrate".*

Nu cumva aceeaşi inscripție se găsea şi aici, pe unul din misterioşii arbori ai pădurii pitice?

Mă apucai degrabă să înlocuiesc tocurile goale cu litere din citatul italian şi spre marea mea bucurie inscripția apăru de astă dată clară:

LASCIATE OGNI SPERANZA,
VOI CHE'NTRATE

Un european străbătuse deci înaintea noastră aceste meleaguri şi în urma vitregiei întâmplărilor prin care trecuse şi a nenorocirilor pe care poate le îndurase, ne lăsase acest sever avertisment: *„Vei care intrați, părăsiți orice speranță".*

Inscripția părea foarte veche. Poate de un secol, poate de mai mult...

Cine era europeanul care pătrunsese cu veacuri în urmă până în acest ținut misterios? Şi ce înțeles trebuia să dăm cuvintelor săpate de ei în scoarța copacului?

Capitolul VIII

„Părăsiți orice speranță"

Rosechamp nu se arătă prea impresionat nici de descrierea junglei pitice şi nici de inscripția găsită. Adresându-se lui Marssack îi spuse vesel, răsucindu-i un nasture de la tunica soioasă,

— Marssack bătrâne, am o încredere fără margini în steaua mea. Nu ştiu de ce, dar pădurea asta îmi spune ca meteoritul e pe aici pe aproape. Orice s-ar întâmpla, mergem înainte.

Sergentul se scarpină în cap şi răspunse posomorit,

— Dar ăl care a fost pe aici înaintea noastră zice să nu ne băgăm. Maiorul îl privi cu un aer disprețuitor.

— Nu te ştiam atât de bleg. Eu am o vorbă pe care a spus-o tot un italian: „e mai bine să faci şi să te căieşti, decât să te căieşti că nu ai făcut".

A doua zi, sub amenințarea revolverelor şi a loviturilor de bici, coloana se puse în mers.

Am mers o zi întreagă şi apoi încă una. Întâlneam pretutindeni copaci chirciți şi trişti, liane palide şi animale mici care fugeau speriate la vederea noastră.

În cea de a treia zi, în zori, curând după ce strânsesem corturile, ne ajunse la urechi zvonul unor tam-tam-uri. Răsunau înfundat şi ritmic, fărâmițând zgomotele obişnuite ale pădurii.

— Master, tobe de război, spuse Mambo răguşit. Rosechamp ascultă şi el atent.

— Încărcați-vă armele, ordonă el.

— Credeți că o să fim atacați? întrebă Marssack.

În loc de răspuns maiorul se mulțumi să ridice din umeri. Sergentul îşi scoase carabina din bandulieră şi trase un glonț pe țeava. Apoi, mângâind patul lucios al armei, spuse cu o veselie forțată.

— Să poftească! Biata mea Micheline (aşa îşi poreclise carabina) abia aşteaptă să mai scuipe şi ea săraca.

Tam-tam-urile se auzeau acum mai aproape. Ele ne arătau că jungla pitică ascunde oameni. Mă întrebam dacă şi asupra lor acționase acea cauză misterioasă care micşorase plantele şi animalele. Nu cumva aveam să întâlnim o nouă specie umană, o specie aflată în alt stadiu de evoluție decât restul omenirii?

Duruitul tobelor de război creştea. Ele îşi trimiteau chemarea lor ritmică şi amenințătoare până în cele mai depărtate colțuri ale pădurii. De sus, din crengile copacilor, maimuțele pitice ne priveau cu ochi mirați şi rotunzi. Din patul său de liane, Leicher şoptea înăbuşit: „Piatra de aur, legenda, voi fi bogat!"...

Pe neaşteptate frunzişul se dădu la o parte şi se ivi o față neagră, zbârcită şi mică. Doi ochi şireți şi răutăcioşi ne sfredeliră o clipă iscoditori şi se făcură nevăzuți.

— Ce-a fost asta? bâigui Marssack făcându-şi repede o cruce mare. Nu cumva ni s-a arătat chiar necuratul?

Rosechamp se încruntă la el şi mârâi scurt:

— Nu vorbi tâmpenii Marssack. Apoi, maiorul dădu ordin coloanei să se oprească.

— Spineanu, porunci el, treci în frunte! Ții arma pregătită. Marssack, tu închei coloana. Dați-i drumul!

Coloana se puse din nou în mişcare. Înaintam în şir indian. Eu unul mă găseam într-o poziție cât se poate de nefericită. Prima victimă a celui dintâi atac urmam să fiu eu!

Îmi veni în minte legenda Niebelungilor, o veche poveste germană. Nişte pitici, spunea legenda, păzeau cu străşnicie o comoară, îndrăznețul care s-ar fi apropiat de ea plătea cu viața această faptă necugetată. Piticii erau neîndurători. Nimeni nu scăpa de răzbunarea lor. Era de-ajuns să priveşti de departe neprețuitul tezaur pentru ca moartea să te cuprindă de îndată cu brațele ei reci.

Gândurile mele înfierbântate țeseau o legătură strânsă între legenda de pe malurile presărate cu castele ale bătrânului Rin şi piticii din preajma fluviului Congo. Îmi spuneam că pigmeul pe care-l întâlnisem era negreşit unul din paznicii meteoritului de aur. Ne vor lăsa oare aceşti paznici să ne apropiem de bolid? Să-l privim măcar? Sau aveam să plătim cu viața îndrăzneala noastră necugetată, înainte de a afla măcar dacă meteoritul există sau nu?

Răspunzând parcă la întrebările mele, tam-tam-urile îşi întețeau răpăitul lor cadențat. Acum răsunau tot mai aproape, tot mai aproape. Vesteau pretutindeni în junglă că străini nepoftiți şi nedoriți calcă aceste meleaguri neumblate, tulburând tăcerea pădurii pitice, venind să smulgă o taină ascunsă cu străşnicie.

Înaintam încet, strângând în mâini carabinele, atenți la fiecare foşnet de frunze, la fiecare zgomot al junglei. Țipătul prelung al unei păsări de pradă ne făcea să tresărim speriați. Şuieratul şerpilor ne străpungea dureros auzul. Pe fețele hamalilor se citea groaza. Toate superstițiile despre duhurile răuvoitoare ascunse în pădurile adânci reînviaseră în sufletele lor simple, umplându-i de spaimă. De altfel, nici noi, europenii, nu arătam mai calmi.

Marssack, atât de nepăsător de obicei, aştepta acum galben ca ceara să se producă, în sfârşit, ceva.

— S-o ia dracu de treabă, scrâşni el. Nu mai am răbdare... Vreau să-i vad odată pe afurisiții ăştia care ne tot amenință cu tobele lor nenorocite. Întâmplă-se orice, numai să se întâmple odată!

Fața lui Rosechamp părea calmă, dar mâinile îi tremurau pe carabină. Eu însumi simțeam nevoia să-mi astup urechile ca să nu mai aud tam-tam-urile. Sunetul lor monoton, sâcâitor, prevestitor de rele, venind de pretutindeni, mă scotea din minți.

Deodată, hamalul care mergea în urma mea scăpă balotul de pe umeri şi se rostogoli la pământ. Ne-am repezit la el, dar până să-i dăm vreun ajutor, bietul om se chirci ca şi cum ar fi fost gâtuit şi îşi dădu sufletul.

Nu părea să aibă nici o rană. Nu-i curgea sânge de nicăieri. Abia atunci când am vrut să-l culcăm sub un ascunziş de frunze (chiar dacă l-am fi îngropat, tot ar fi dat hienele peste el) am văzut că avea înfiptă în dreptul inimii o săgeată minusculă. Am recunoscut-o îndată. Era aidoma cu aceea care pusese capăt vieții bătrânei călăuze din Leopoldville. Duşmanul nostru nevăzut ne răpise încă un om. Întâi îl lovise pe cel care ar fi fost în stare să ne arate drumul către meteoritul de aur, iar acum, când poate găsisem calea şi singuri, se răzbunase răpunând pe un al doilea.

Dar cine era acest duşman ascuns şi de temut?

M-am aplecat să-i smulg bietului negru săgeata din piept. Dar, chiar în clipa aceea, tufişurile dimprejur se dădură la o parte şi o armată de pigmei ne înconjurară scoțând țipete sălbatice, în mâini țineau nişte arcuri mici, pe corzile cărora tremurau săgeți subțiri şi scurte, aşteptând să-şi ia zborul. Aceste arme teribile ne impuneau un respect desăvârşit, efectul lor fulgerător fiindu-ne deja cunoscut.

Moartea celor doi nenorociți era un avertisment prea de temut pentru ca vreunul din noi să încerce să reziste în fața amenințării arcurilor.

Marssack ridică totuşi carabina ochind pieptul unui pitic. Dar înainte de a avea vreme să apese pe trăgaci, un liliputan cu fața vopsită în alb şi cu capul împodobit cu un penaj viu colorat, scoase un strigăt scurt şi mai mulți pitici se repeziră Ia sergent şi-i smulseră carabina din mâini.

— Sfinte Nepomuc! exclamă Marssack năucit. Maimuțoii ăştia ştiu la ce slujeşte o carabină Winchester!

Sergentul n-apucă însă să-şi sfârşească vorba că pigmeii ne dezarmară pe toți, luându-ne până şi pistoalele ascunse în locurile lor de piele. Cunoşteau, deci, nu numai la ce folosesc carabinele Winchester, dar şi întrebuințarea produselor cu marca uzinelor Colt, Browning, Parabellum şi altele. I-am privit cu atenție. Nu semănau cu pigmeii pe care-i mai întâlnisem în Africa. Erau mai mici de statură, cu pielea mai curând arămie decât neagra. Aveau nişte

obrazuri monstruoase, mici, smochinite, brăzdate de nenumărate zbârcituri, săpate parcă cu dalta. Picioarele crăcănate, scurte, erau răsucite înăuntru ca la maimuțe. De aceea, umblau greoi, legănându-se, cum fac copiii care abia învață să meargă.

Liliputanii ne dădură brânci, împingându-ne pe o potecă îngustă ce şerpuia de-a lungul unui perete neted de stânca. Până atunci nu zărisem acest perete, fiindu-ne ascuns privirilor de câțiva copaci.

Cam după un sfert de oră de mers, nişte şuvițe subțiri de fum ce se ridicau spre cer parcă trase de sfori, ne deteră de ştire că suntem în preajma unui sat.

Mărturisesc că deşi nu sunt un om fricos, inima îmi bătea să spargă pieptul. La urma urmei, aceşti omuleți cu înfățişare de maimuțe puteau foarte bine să fie antropofagi şi nu aveam nici un chef sa fiu transformat în friptură de explorator.

Capitolul IX

Unde apare o veche cunoştință

Satul pigmeilor era o aşezare de câteva zeci de colibe rotunde alcătuite din crengi de copac şi lut întărit. Destul de încăpătoare, de altfel colibele aveau în loc de intrare un fel de gaură prin care abia se putea strecura un pigmeu.

Satul era înconjurat de un gard destul de înalt ca să oprească vizita nepoftită a războinicilor din alte triburi sau a animalelor sălbatice. Două deschizături înguste, una spre răsărit şi alta spre apus, constituiau cele două intrări ale gardului. Bineînțeles că ele se astupau în timpul nopții.

Pe aceeaşi intrare cu noi pătrunseră în sat câțiva pigmei care purtau înfipt într-un țăruş lung un animal ciudat, asemănător cu un porc mistreț. În urma lor, câteva femei, la fel de pipernicite, ca şi soții lor, aduceau pe umeri nişte vase grosolane de lut, încărcate cu rădăcini, nuci, fructe, tuberculi culeşi probabil din pădure.

Întregul grup se opri să ne privească, scoțând strigăte ascuțite de uimire. Nicăieri în jur nu se vedea vreun petic de pământ lucrat sau vreun țarc pentru vite.

Oamenii aceştia se găseau încă pe cele mai înapoiate trepte ale civilizației. Se deosebeau prea puțin de troglodiții care sălăşluiau în întunericul cavernelor Nimic nu arăta că învățaseră să lucreze pământul sau să crească vite. Veşnic înfometați, bărbații colindau, probabil, zile

întregi jungla în căutarea vânatului, iar femeile pregăteau hrana, meştereau din lut vase rotunde şi încăpătoare, iar apoi porneau şi ele în pădure să culeagă fructe sălbatice, rădăcini, ciuperci. Astfel trecea viața lor tristă, bântuită de frica chinuitoare a celor ce avea să aducă ziua de mâine, când vânatul sau culesul va fi poate neîndestulător. Din pricina greutății cu care îşi procurau cele de-ale gurii, era mai mult ca sigur că practicau şi antropofagia[2], carnea duşmanului răpus împărțindu-se frățeşte întregului trib la fel ca orice alt aliment adus din pădure.

Deşi ne dovediseră că au cunoştințe despre armele de foc, se vedea bine că nu ştiu să lucreze unelte din fier, pentru că armele lor personale erau făcute numai din lemn şi piatră şlefuită.

Ne aflam la începutul veacului XX şi căzusem prizonieri ai unor oameni care se mai aflau încă în epoca de piatră. Trăiam deci în plină preistorie. Pigmeii ne împinseră spre mijlocul satului, unde se ridica un idol hidos sculptat din lemn. Monstrul avea nişte ochi bulbucați şi gura schimonosită într-un rânjet înfricoşător. Nişte colți ascuțiți, ca nişte pumnale, iezeau amenințători din colțurile gurii. Obrazul vopsit violent în roşu contrasta cu fruntea verde şi cu nuanța gălbuie a pleoapelor. Idolul îşi ținea mâinile scurte, cioplite grosolan, pe pântecul umilit. Deasupra acestui chip, care numai frumuşel nu era, se vedea o jumătate de obraz al unei alte arătări, din care „artistul" anonim nu cioplise decât ochii bulbucați şi o frunte încruntată.

De cum dădu cu ochit de idol, Marssack şopti maiorului:

— Nu-mi miroase a bine, domnule maior. Tare mi-e teamă că o să ne rămână oscioarele pe-aici!

— Cui naiba să-i trăsnească prin cap că în loc să ne umplem de aur o să dăm peste piticii ăştia scârboşi? făcu Rosechamp cu ciudă.

Fără să țină seama de aceste şoapte, pigmeii ne împinseră cu vârful sulițelor în fața unei colibe mai arătoase. Dinăuntru ieşiră doi liliputani cu fețele vopsite țipător. De gât aveau atârnate câte o tobă cilindrică cioplită din trunchiuri de copac. După ce bătură de câteva ori cu palmele în tobe, cei doi aduseră din colibă şi un pitic bătrân, mai pipernicit şi mai urât decât toți ceilalți pigmei. Pocitania avea fața vopsită în galben şi mâinile şi picioarele încinse cu nenumărate brățări din scoici. Un fel de fusta din fibre de rafie îi acoperea goliciunea, iar pe piept îi atârna o tidvă omenească.

Pocitania se strâmbă la noi şi începu să învârtească fioros prin aer o măciucă.

— Cine o mai fi şi ăsta? întrebă Marssack în şoaptă.

[2]Antropofagi = mâncători de oameni — canibali.

— Cred că e vrăjitorul tribului, răspunse Rosechamp, apoi făcu un semn călăuzei să se apropie şi-l întrebă.

— Tu înțelegi ce vorbesc ăştia?

— înțeleg puțin, deşi vorbesc altă limba, îl lămuri.

— Bine. Cât pricepi e de-ajuns! Spune-le că n-am venit cu gânduri rele. Că le-am adus în dar mărgele, oglinzi şi alte podoabe.

Călăuza vorbi îndelung cu vrăjitorul.

— Ce spune? întrebă Rosechamp.

— Ca nu el poate hotărî soarta noastră. Şeful tribului va hotărî dacă vom fi sau nu jertfiți.

— Atunci să ne ducă la şeful tribului, se îndârji maiorul.

— Şeful tribului este aici! auzirăm rostind pe englezeşte o voce chiar îndărătul nostru.

Am întors toți capetele ca arşi. Un alb îmbrăcat în nişte haine zdrențuite, ne privea ironic, cu nişte ochi obosiți de nesomn. Părul cărunt, îi cădea în neorânduială pe frunte. O barbă țepoasă, crescută sălbatic, îi ascundea obrajii.

— Nu mă recunoaşteți, domnilor? Am fost faimos pe vremuri! Orice explorator adevărat a auzit de mine.

— Colonelul Arthur Smith, murmură Rosechamp.

— Chiar el, domnule maior. Colonelul Arthur Smith, dispărut în anul 1900 în taina pădurilor virgine, iar astăzi, căpetenia tribului Mantuşari şi cel mai bogat om din lume.

În timp ce rostea ultimele cuvinte, o scânteie ciudată se aprinsese în ochii colonelului...

Cred că nici un dinozaur îmbrăcat în frac şi cu un joben pe cap, apărut pe neaşteptate în mijlocul unei străzi din Bucureşti, n-ar fi produs o stupefacție mai mare decât apariția lui mister Arthur Smith în calitate de şef de trib. Îl priveam cu toții buimăciți, neştiind ce să credem. Oare acest om îmbătrânit, neîngrijit, era într-adevăr colonelul Arthur Smith, altă dată unul din cei mai chipeşi ofițeri ai armatei britanice? Iar dacă era el, nu ne mințea când afirma ca a devenit şeful tribului de pigmei?

Parcă ar fi ghicit întrebările care ne chinuiau. Smith dădu ordin să fim dezlegați şi adresându-ni-se în limba franceza ne pofti să intrăm în coliba lui. Locuința şefului de trib se deosebea destul de puțin de celelalte colibe ale satului. Era numai ceva mai încăpătoare şi în plus avea şi mobila - o masă şi câteva scaune cioplite rudimentar.

Invitându-ne să luăm loc, Smith ne spuse :

— Vă rog să iertați purtarea supuşilor mei. A fost un pic cam sălbatică. Sunt puțin obişnuiți cu străinii. În afară de mine şi de ceilalți trei membri ai expediției mele n-au mai văzut nici un alt alb.

— Cum, şi ceilalți membri ai expediției sunt în viață? întrebă vădit interesat Rosechamp.

Glasul colonelului tremura uşor.

— Nu toți. Sir Ewald Robertson a murit încă în junglă, muşcat de o viperă. Ceilalți trăiesc şi lucrează împreună cu mine.

— Atunci îi vom cunoaşte şi pe ei, m-am bucurat eu.

— Desigur! răspunse Smith, fără să clipească. Mâine îi veți cunoaşte pe toți.

Perdeaua împletită din fibre subțiri de palmieri, care atârna la intrare, se dădu la o parte şi în colibă se strecură vrăjitorul tribului, Apropiindu-se de colonel, îi şopti ceva la ureche.

— Azi nu-ți dau nimic! spuse Smith într-un dialect asemănător cu limba bantu. Dar vrăjitorul i se aruncă la picioare şi i se agață rugător de haine.

— Înțelege că nu-ți dau nimic, mai spuse o dată colonelul. Vrăjitorul continuă însă să-l tragă de haine şi să bolborosească nişte cuvinte dm care nu înțelegeam nimic.

Vădit plictisit, Smith îl lovi cu cizma în obraz. Fața piticului se umplu de sânge şi în ochii lui înguşti se aprinse o scânteie de mânie. Ne aşteptam să sară în picioare şi să se repeadă asupra colonelului cu măciuca pe care o ținea legată la şold. Dar nu se întâmplă nimic din toate acestea. Scânteia de mânie se stinse tot atât de brusc de cum apăruse şi, izbucnind în hohote de plâns, pigmeiul se târî mai departe la picioarele englezului. Smith îl dădu înlături cu o nouă lovitură de picior şi ducându-se la o ladă aflată într-un colț al colibei scoase dinăuntru o sticlă umplută pe jumătate cu un lichid de culoare închisă.

De îndată ce o văzu, vrăjitorul scoase un țipăt de bucurie şi întinse către ea mâinile tremurânde. Englezul i-o dădu cu un gest plin de dispreț, iar vrăjitorul o zbughi iute din colibă, strângând sticla la piept.

Smith îl urmări cu o strâmbătură de scârbă săpată în colțul gurii.

— I-am dat alcool, ne lămuri el. Eu l-am învățat să bea şi a prins atât de bine acest obicei, încât acum nu mai poate trăi fără alcool. Când am sosit în satul Mantuşari habar nu avea de gustul „apei de foc". Sunt tare înapoiați. Nici să facă spirt nu ştiu! Vrăjitorului i-a plăcut din prima clipă gustul whisky-ului, iar apoi, pentru câteva sticle m-a declarat şef de trib în locul şefului proaspăt mutat în lumea celor fericiți.

Marssack începu să râdă în hohote,

— Frumoasă poveste, chicoti el.

Râse şi Smith, un râs forțat care-i ascuțea şi mai mult trăsăturile feței.

Rosechamp tăcea. Îl urmarea pe englez cu ochii pe jumătate închişi şi nimeni n-ar fi putut spune ce gânduri îi treceau prin creier.

Înviorat, Smith ne povesti o mulțime de amănunte despre viața sa.

— În şase luni, spuse el, vrăjitorul mi-a sfârşit toată rezerva de băuturi. Şi ştiți şi dv. că nişte adevărați englezi, cum sunt de altfel toți membrii expediției mele, nu pleacă la drum fără o rezervă serioasă de alcool. Am fost nevoit să-mi înjghebez singur un alambic şi să fabric rachiu din fructe. Am avut noroc că vrăjitorul nu e pretențios. În lipsă de whisky „Black and white"[3], vrăjitorul s-a mulțumit şi cu rachiu. Îi dau în fiecare zi câte puțin. Pentru asta mi-e devotat!

Smith se încruntă şi spuse apoi cu o voce înăbuşită, ştergându-şi cu mâneca fruntea îmbrobonată de sudoare.

— Ştiu ca mă urăşte. În ziua când n-aş mai avea alcool să-i dau sau ar învăța să-l fabrice singur, m-ar ucide! Atunci ar pieri cel mai bogat om din lume.

Smith ne privi pe fiecare în ochi şi spuse rar:

— Nu vă mirați că un individ îmbrăcat în zdrențe, demn de milă, un individ nespălat, bolnav, care trăieşte în cea mai neagră sălbăticie, pretinde că e posesorul unei averi incomensurabilei

— Ce avere? îngăimă Marssack.

— Meteoritul de aur!

Aceste trei cuvinte avură efectul exploziei unui şrapnel. Rosechamp holbă ochii mari şi scapă un țipăt de uimire, Marssack fu cât p-aci să cadă de pe scaun, iar eu însumi simții cum în vine sângele a început să-mi circule mai repede.

Fără să se mire de emoția de care fuseserăm cuprinşi, Smith continuă calm.

— Da, domnilor. În anul 1901, după 10 luni de rătăciri prin junglă, în apropierea satului Mantuşari am descoperit meteoritul legendar. Îl veți putea vedea şi dv. mâine dimineață. Acolo îi veți întâlni şi pe ceilalți membri ai expediției mele. Până atunci vrăjitorul se va ocupa de tovarăşul dv. bolnav. Puteți avea toată încrederea. În ceea ce priveşte frigurile se pricepe mai bine decât mulți medici din Londra. Şi acum îmi permit să vă rog să mergeți la culcare. Sunt obosit şi eu şi dv. E timpul să ne odihnim.

O bătaie din palme şi doi pigmei veniră să ne conducă la colibele noastre. Vizita noastră la acest om enigmatic, care renunțase de 10 ani la toate binefacerile civilizației, deşi după cum arătase el însuşi era cel mai avut om din lume, luase sfârşit.

[3]„Black and white" — alb şi negru, celebră marcă de whisky.

Capitolul X

Meteoritul de aur

N-aş putea spune că am petrecut o noapte prea plăcută. Deşi eram frânt de oboseală, a fost cu neputinţă să adorm înghesuit într-o colibă de pigmei. Aerul greu şi căldura apăsătoare nu mă lăsară nici să aţipesc.

Deşi ne primise foarte politicos şi se arătase foarte binevoitor faţă de toate cerinţele noastre, sub diferitele pretexte, Smith nu ne înapoiase nici armele şi nici măcar corturile. Aşa că până în cele din urmă mă culcai afară, sub cerul vast şi înstelat al nopţii ecuatoriale.

De dimineaţă, Leicher se simţi într-adevăr mai bine. Ierburile ştiute numai de vrăjitor se dovediră binefăcătoare. Locotenentul, deşi încă foarte slăbit, se ridică de pe brancardă şi fu în stare să ne însoţească până la meteorit. Pe la orele 9, Smith dădu semnalul de plecare. Împreună cu noi mai venea un grup destul de numeros de războinici şi vrăjitorul tribului. Mambo ţinu să mă însoţească şi fără să-i mai cer permisiunea lui Rosechamp îl luai cu mine.

La ieşirea din sat, Smith ne conduse pe aceeaşi potecă pe care fuseserăm aduşi cu o zi înainte.

N-am mers mult şi peretele de stâncă a cărui netezime neobişnuita ne mai atrăsese atenţia la venire, apăru din nou în faţa noastră. Aici colonelul se opri.

— Ne aflăm în faţa meteoritului, cântat de legendele arabe, spuse el arătându-ne peretele.

Nici nu-şi termină bine vorba că Marssack cu Leicher se repeziră înfriguraţi la stâncă şi începură s-o ciocăne, s-o pipăie, ba chiar sa încerce să desprindă un bulgăre din piatra dură.

Smith râse batjocoritor.

— Domnilor nu vă prea pricepeţi la meteoriţi. Vă închipuiţi oare că aurul se găseşte la suprafaţă? Vreţi sa-l smulgeţi chiar acum? Pe loc? Eu am avut răbdare 10 ani, până ce am ajuns la el. Mai răbdaţi şi dv. măcar o jumătate de oră.

Marssack şi Leicher se întoarseră ruşinaţi.

— Cred că înainte de a pătrunde înăuntru meteoritului, adăugă colonelul, sunt necesare câteva lămuriri. Mă văd obligat să vă ţin o scurtă lecţie despre aceste ciudate corpuri venite pe calea aerului.

Prelegerea lui Smith nu fu atât de scurtă cum ne prevenise, dar el se dovedi cu acest prilej un adevărat savant cu cunoştinţe foarte vaste. Era la curent cu tot ceea ce ştiinţa din vremea aceea adunase în domeniul meteoriţilor.

— Unii savanți, ne spuse Smith, numesc bolizi acele mari mase de piatră şi minereu care vin din spațiile cereşti şi, pătrunzând în atmosfera pământească, se aprind şi cad în flăcări fărâmițați în mii de meteoriți sau aeroliți. Unul din cei mai mari bolizi înregistrați până acum este cel din Orguiel.

Bineînțeles ca meteoriții ajunşi pe pământ sunt cu mult mai mici. Totuşi meteoritul meu ore o rază de doi kilometri şi jumătate, fiind un adevărat meteorit gigant.

Originea bolizilor a fost îndelung discutată şi se mai discută şi astăzi. Multă vreme s-a negat însuşi faptul că ei nu provin de pe pământ. Primul studiu mai cuprinzător asupra meteoriților i se datorează învățatului francez Biot. În anul 1803, o mare ploaie cu „pietre" s-a abătut asupra oraşului francez Laigle. Academia de Ştiințe l-a trimis pe ilustrul învățat să le studieze. Biot a stabilit atunci definitiv originea extrapamântească a meteoriților. Asta însă nu era de ajuns; rămânea de lămurit anume de unde vin. La această problemă s-au dat foarte multe răspunsuri.

Unii savanți pretind că bolizii au o origine lunară, formându-se în mediile sărace în oxigen. Alții, dimpotrivă, susțin ca bolizii nu sunt altceva decât nişte asteroizi, adică nişte mici planete ce se învârtesc în jurul soarelui între orbitele lui Marte şi Jupiter şi care, scăpând de sub atracția marilor corpuri cereşti din jur, gonesc vertiginos în spatiile interastrale.

În sfârşit alții le atribuie o origine cometară, confundându-le cu stelele căzătoare. Până acum, nu s-a putut trage nici o concluzie precisă. Un fapt care a tulburat însă foarte mult pe învățați a fost ca în meteoritul din Argueil a fost descoperit cărbune de proveniență organică. Deci, celebrul bolid sosea dintr-o lume unde există sau a existat viață.

Trebuie să ştiți, mai adăugă Smith, printre altele, că se cunosc patru categorii de meteoriți, după cantitatea de fier şi de nichel pe care o conțin.

Mângâind giganticul bloc de piatră şi metal, Smith mai spuse:

— La suprafață, după cum vedeți, meteoritul este învelit într-o pojghiță subțire de substanță sticloasă, care netezeşte asperitățile. Această pojghiță s-a format datorită unui proces de topire superficiala de foarte scurtă durată, la care a fost supus aerolitul. Acest proces nu s-a petrecut numai cu meteoritul meu, ci cu toate meteoritele care au ajuns pe pământ.

Terminându-şi explicația, Smith ne invită să trecem mai departe, în interiorul meteoritului.

Pigmeii aprinseră nişte vreascuri şi pătrunserăm într-un gang strâmt care dădea într-o grotă aproape perfect rotundă. De îndată ce intrarăm în grotă, din toate ungherele izbucniră zeci de lilieci mici ca nişte fluturi, care începură sa zboare încoace şi încolo speriați de lumină. Trecurăm printr-o galerie strâmtă şi umedă ce se îngusta tot mai mult, dându-ne senzația

că în curând vom fi striviți sub apăsarea pereților. Deşi o suflare de aer rece, venind de undeva dintr-un loc necunoscut, ne mângâia frunțile înfierbântate, sudoarea curgea leoarcă de pe noi.

Deodată, gangul coti deschizându-se brusc într-o peşteră largă şi simții pe neaşteptate atingerea unei mâini omeneşti reci ca gheața. O mână de mort. Am scos un strigăt de groază.

— Lumina! tună Smith.

Pigmeii aduseră în grabă lângă mine vreascurile aprinse şi înaintea ochilor noştri înspăimântați apărură trei mumii, care se holbau la noi cu orbitele lor negre lipsite de globi oculari.

Un râs drăcesc deşteptă ecouri prelungi în grotă. Râdea colonelul Smith.

— Dați-mi voie să vă prezint pe membrii expediției mele, hohoti el, arătându-ne cele trei mumii.

— Iată-i pe sir John Russel, pe sir Roger Watson şi, în sfârşit, pe onorabilul sir Richard Burminghom. Priviți-i ce cuminți stau! Colonelul râse din nou. Un râs sardonic, înfricoşător, care n-avea nimic omenesc în el.

Colonelul ne privea cu ochi scânteietori. Nu mai râdea. Începu să ne explice cu acelaşi ton calm cu care ne vorbise despre originea meteoriților.

— Tribul Mantuşari obişnuieşte să mumifice trupurile duşmanilor ucişi, ca să nu se prefacă în fiare sălbatice. Prizonierii sunt întâi jertfiți idolului, iar apoi sunt înveliți în fâşii lungi de fibre vegetale şi depuşi înăuntrul meteoritului, care, pe lângă admirabila calitate de a ascunde aur, mai are şi proprietatea misterioasă de a conserva cadavrele. Cine pătrunde în grotele sale tainice nu mai putrezeşte niciodată. Grăsimea se topeşte, se macerează, dar pielea rămâne intactă. După cum vedeți, mumiile se aseamănă izbitor cu colegele lor din piramidele egiptene.

În diferitele ganguri şi peşteri din meteorit se găsesc cadavrele multor călători. Pe toți i-a mânat acelaşi miraj al aurului. Tăcerea pereților de piatră şi metal adăposteşte arabi veniți de pe întinderea nesfârşită a pustiurilor, încă în urmă eu două secole. Alături, se află portughezi şi spanioli, descinşi din Angelo şi Coasta de Aur. Poate unul din ei, evadând din ghiarele pigmeilor, şi nemaiavând putere să fugă mai departe, a scris citatul dantesc pe imul din copacii junglei pitice. Până la urmă, prins din nou, a fost sacrificat şi el.

Nu departe de aici dorm somnul veşnic doi nemți din Africa de sud-vest şi un olandez care a străbătut continentul urcând spre ecuator, tocmai din Colonia Capului.

Toți cați au râvnit meteoritul au ajuns la el numai sub această formă jalnică de mumii.

Singur eu am izbutit să-l iau în stăpânire, să mă bucur de comorile lui, ceilalți au fost ucişi de pigmei.

Smith vorbea calm şi mândru de toate aceste tragedii zguduitoare, când deodată fu întrerupt de strigătul înfricoşat al lui Leicher. Locotenentul se apropiase de mumii şi acum arata înspăimântat tâmpla uneia din ele

— Acest om, înainte de a fi mumificat, a fost împuşcat, murmură el. Are tâmpla sfărâmată de un glonte de revolver.

Arthur Smith tresări şi aruncă locotenentului o privire plină de ură.

— Da! A fost împuşcat, urlă colonelul. Eu l-am împuşcat!

O tăcere de gheată cuprinse grota. Ce tragedie se petrecuse în această lume sălbatică a piticilor, în preajma meteoritului tăinuitor de comori? De ce un om ridicase revolverul împotriva unui tovarăş de-al său? Era blestemul aurului, care amețea mințile?

Cu pieptul cutremurat de spasme, Smith spuse răguşit.

— L-am împuşcat pentru că voia să-mi răpească aurul, aurul meu, aurul care mi se cuvine numai mie. Doi oameni am împuşcat cu mâna mea, iar pe al treilea l-am dăruit tribului. A fost jertfit marelui idol.

Smith îşi sfâşie cămaşa ca să respire mai uşor. Părea că din clipă în clipă se va prăbuşi mort la picioarele noastre. Cu un efort de voință îşi învinse însă slăbiciunea şi continua.

— N-am cerut ajutoare din partea societății belgiene de geografie, n-am adus unelte perfecționate, fiindcă nu vreau să împart cu nimeni aurul. Zece ani împreună cu pigmeii mei am săpat cu unelte mei mult decât primitive o galerie care duce până în centrul meteoritului. Acolo bănuiam că se află aurul. Nu m-am înşelat. Metalele grele cad întotdeauna în centrul meteoritelor. Aurul are greutatea atomică 197,2, într-adevăr am dat peste aur. Acum, cu câteva lovituri de târnăcop se prăvălesc la picioarele mele kilograme de metal prețios. Sunt bogat, sunt cel mai bogat om din lume!

Din nou i se aprinse în ochi scânteia ciudată pe care o mai zărisem la el.

Acum însă îi pătrunsesem înțelesul. Omul din fata mea era nebun. Aurul îi furase mințile. Nu era nici prima, nici ultima victimă a acestui metal blestemat.

— Şi voi vreți să-mi răpiți comoara, şuieră Smith. Ştiam de mult despre venirea voastră. Trimesesem un negru credincios, singurul rămas în viață, din hamalii ce mă însoțiseră până aici, să-mi aducă nişte unelte din Leopoldville. Acolo el a aflat că bătrâna călăuză care m-a condus până la pădurea pitică, mai trăieşte şi este căutată de nişte exploratori albi, ca să-i conducă la meteorit. Atunci, aşa cum primise ordin de la mine, a pus capăt vieții acelui martor primejdios şi s-a grăbit să ajungă în sat înaintea voastră. Voi ați găsit drumul şi singuri.

Dar şi voi veți muri înainte de a izbuti să-mi furați un singur gram de aur. Poimâine este sărbătoarea marelui idol. De mult nu i s-a mai jertfit carne omenească. Poimâine trupurile voastre vor cădea pe altarul de jertfă. Pigmeii mei vor fi foarte bucuroşi.

Apoi, întorcându-se către războinicii care îl însoțeau, colonelul le ordonă,

— Legați-i!

Capitolul XI

Jertfa marelui idol

Țarcul în care fusesem închişi, împreună cu hamalii noştri, era strâmt şi incomod. Fuseserăm dezlegați, dar 30 de pigmei aflați în jurul țarcului cu arcurile pregătite, ne făceau imposibilă evadarea.

În sat, se porniseră cântece şi dansuri sălbatice, vestind apropierea serbării sacre.

Leicher se chircise într-un colț şi plângea ca un copil. Se afla în apropierea comorii pe care o visase de atâta vreme şi era sortit să piară înainte de a putea măcar s-o atingă.

Mai la o parte de restul grupului, Marssack şi cu Rosechamp şuşoteau în mare taină. Deodată, maiorul se culcă pe burtă şi începu să țipe ca din gură de şarpe.

Părea că este încercat de dureri cumplite. Se zvârcolea cuprins de spasme, horcăia şi striga după ajutor. Marssack, vădit îngrijorat, căuta să-l linişească, fără să izbutească însă să-i potolească durerile îngrozitoare.

— Cheamă-l îndată pe vrăjitor, strigă el călăuzei. Maiorul este pe moarte.

Călăuza parlamentă timp îndelungat cu unul din pigmeii care ne păzeau şi până în cele din urmă îl convinsese să pornească în goana mare după vrăjitor.

Între timp maiorul, cu spume la gură, fu cuprins de un tremur care-i zgâlțâia întregul trup. Degeaba îi întindea Marssack plosca cu apă ca să bea, căci Rosechamp gâfâind cu respirația şuierătoare, nu voia să se atingă de băutură ca şi cum intestinele lui arse nu ar fi fost în stare să primească nici un fel de lichid.

Curând sosi şi vrăjitorul. De cum intră în țarc, Marssack ne îndepărtă pe toți, lăsând în preajma bolnavului numai pe vrăjitor şi călăuza care slujea şi de tălmaci.

Vrăjitorul se aplecă peste bolnav şi-i puse mâna pe frunte. Ca printr-o minune, spre stupoarea noastră, a tuturor, gemetele maiorului se potoliră pe dată. Rosechamp începu să vorbească cu vrăjitorul prin intermediul tălmaciului. Pocitania părea stupefiată de ceea ce îi apunea belgianul. Încet-încet, se lumina însă la față şi în clipa când a părăsit țarcul, un zâmbet triumfător îi flutura pe buze.

În colțul lui, maiorul îşi frecă mulțumit mâinile şi îi strigă sergentului.

— Hai Marssack să facem nani, putem să ne culcăm liniştiți! Noaptea aceea mi s-a părut că durează o veşnicie.

Marssack şi cu Rosechamp, în schimb, adormiră zâmbind ca şi cum nu i-ar fi amenințat nici o primejdie. Leicher, după ce se răsucise toată noaptea, spre zori adormise şi el. Zăcea întins pe spate, cu gura deschisă şi cu pieptul zgâlțâit de suspine dese.

Numai Mambo şi cu mine n-am închis un ochi până la revărsatul zorilor. Bunul negru căuta să-mi dea curaj, deşi vedea bine că nu prea reuşeşte.

— O să scăpăm master! Piticii sunt prea mici ca să omoare un master atât de mare, spunea el întruna.

Soarele se înălțase de-o suliță când văzură venind în goana mare o mulțime de liliputani, cu vrăjitorul în frunte. Războinicii agitau sulițele în aer, înfigându-le într-un inamic invizibil şi scoteau țipete ascuțite.

Un murmur de groază trecu printre hamalii noştri. Sosise oare momentul execuției?

Rosechamp făcu câțiva paşi înainte şi aştepta calm sosirea cetei de pigmei. Pe fața lui nu se clintea nici un muşchi. În acel moment l-am admirat pe acest om, care era în stare să întâmpine cu atâta linişte moartea.

Marssack sta alături de maior şi îşi muşca nervos vârful mustății. Leicher se pitise tremurând printre hamali. Îşi închipuia poate că acolo nu vor da pigmeii de el.

Piticii pătrunseră în țarc şi, spre nemărginita mea mirare, se trântiră cu toții la pământ în fața maiorului.

Vrăjitorul începu un discurs lung din care nu înțelegeam o boabă.

— Ce spune? Tu înțelegi? l-am întrebat eu pe Mambo.

— Zice că sufletul şefului a fost luat de idolul mare.

— Cum, Arthur Smith a murit?

— Da... Şi idolul mare a arătat prin semne că maiorul Rosechamp trebuie să fie ales şef.

— Ei, asta-i bună, făcui eu. Rosechamp şef de trib. Să fiu al naibii dacă m-aş fi gândit vreodată la una ca asta.

Fără să pară de loc uimit de voința marelui idol care-l înălțase căpetenie peste pigmei, maiorul ieşi din țarc cu paşi măsurați, plini de demnitate, după cum cerea marele rang pe care îl obținuse, în urma lui, gloata liliputanilor țipa de bucurie, făcând o hărmălaie de nedescris.

Ne îndreptarăm spre coliba lui Smith. Eu râdeam fericit. Roata norocului se întorsese. Condamnații de ieri deveniseră stăpânii de azi, Numai Mambo nu părea foarte încântat.

— Tu nu te bucuri, Mambo?

— Ba da, master, răspunse negrul clătinând trist din cap.

— Dacă le bucuri, de ce eşti atât de posomorit?

— Mâine este sărbătoarea jertfelor, şopti bunul negru. Cineva trebuie ucis... Marele idol cere.

— Lasă să ceară! Rosechamp este acum şef şi nu va îngădui o ceremonie atât de barbară.

— Eu rog pe master să-mi dea voie să fug. Lui Mambo îi e teamă!

— Unde să fugi? Suntem departe de orice centru populat. Vei fi răpus de fiarele junglei.

Negrul stărui :

— Mambo roagă să-i dați voie să fugă.

— N-ai decât. Fă cum crezi! am răspuns eu supărat. Mambo se îndepărtă tăcut, iar eu intrai în fosta colibă a lui Smith. Înăuntru, Rosechamp tocmai îi dădea o sticlă cu alcool vrăjitorului. Maiorul mă întâmpină cu un zâmbet batjocoritor:

— Nu te aşteptai sa scapi atât de uşor, domnule Spineanu, nu-i aşa?

— Vă mărturisesc că nu, domnule maior, am răspuns eu. Rosechamp mângâie scăfârlia neagră a vrăjitorului şi spuse:

— Vrăjitorul ăsta s-a arătat a fi un băiat bun şi cât se poate de priceput. Câteva picături de otravă şi marele şef Smith a zburat la marele său idol.

— Cum? Colonelul a fost otrăvit?

— Dar ce ți-ai închipuit? făcu maiorul zeflemitor. Credeai că a murit de moarte naturală? Ştii că ai haz, tinere!

Leicher şi Marssack începură să râdă cu hohote. Maiorul continua să-şi bată joc de mine.

— Fără îndoială că dumneata crezi că însuşi marele idol a hotărât numirea mea ca şef al tribului Mantuşari. Nici nu-ți trece prin cap că totul a fost aranjat dinainte cu vrăjitorul, i-am făgăduit două sticle de alcool pe zi şi deasupra că-l învăț să tragă cu puşca. Afacerea s-a încheiat pe dată. Te miri, nu? Eşti cam prostănac, băiețaşule. Nu ştiu ce ai învârtit pe la Bruxelles, dar aici în Africa nu eşti bun de nimic.

Am simțit că-mi ard obrajii. Aş fi vrut să-i răspund ceva să-l usture. Dar am tăcut. Îmi dădeam scama că şiretenia acestui om, oricât de mârşav ar fi fost, ne salvase pe toți de la moarte. Jucase de minune rolul omului bolnav şi izbutise să-l atragă pe vrăjitor de partea sa.

— De mâine începem exploatarea aurului din meteorit, spuse maiorul dezbrăcându-se. Vom folosi însă metode mai perfecționate decât cele întrebuințate de Smith. În primul rând exploziv. Avem o cantitate suficientă în baloturi.

— Cum, nu anunțăm la Bassoko descoperirea noastră? Nu cerem ajutoare? am întrebat eu mirat.

— Nu, îmi răspunse scurt Rosechamp. Nici nu mă gândesc ca aurul nostru să intre în mâinile statului belgian. Noi l-am descoperit, al nostru să rămână!

— Faceți aceeaşi nebunie ca şi Smith. Fără unelte, fără oameni pricepuți, aurul nu poale fi exploatat ca lumea.

— Pe naiba! zise Marssack. Cât avem noi nevoie luăm şi singuri. Ce rămâne, n-are decât să ia cine o pofti. La urma urmei poate nici nu-i atât de mult! Câteva sute de kilograme acolo, şi gata.

— Şi cum o să-l transportam?

— Asta vom vedea mai târziu, răspunse Rosechamp. De altfel folosirea persoanei I-a plu-ral nu e cea mai corectă.

— Nu înțeleg!

— Nu trebuia să spui „cum o să-l transportăm", ci „cum o să-I transportați" — persoana a II-a plural. Vezi, deşi sunt câțiva ani de când am terminat şcoala, mă pricep încă perfect la gramatici.

L-am privit nedumerit.

— Am uitat, domnule Spineanu, să-ți comunic ce era mat însemnat. Ştii că mâine este sărbătoarea jertfei! Am făgăduit poporului meu că nu-l voi lipsi de această bucurie. De altfel a fost şi una din condițiile încoronării mele. Nu pot fi o căpetenie mai rea decât predecesorul meu. Vrăjitorul mi-a cerut o jertfă albă. Pe oricare dintre noi! Cât timp ai fost afară, noi am tras la sorți. Din nefericire, numele dumitale a ieşit din cascheta care ne-a folosit drept urnă. Eşti menit să devii jertfă marelui idol. Este o cinste deosebită.

Încercai un gest de revoltă. Strângând pumnii voiam să mă reped la maior, dar acesta îmi ieşi înainte şi ocolindu-mi privirea îmi spuse liniştit ;

— Te sfătuiesc să nu încerci sa opui vreo rezistența, pentru că în timp ce noi trei suntem înarmați, am avut grijă să n-ai asupra dumitale nici măcar un briceag!

Am rămas o clipă încremenit, apoi am strigat.

— Nu se poate! Nu se poate să mă ucideți!

Leicher se uita afară, printr-o fereastră a colibei. L-am întors cu fața la mine. Era alb ca hârtia, iar mâinile albe şi îngrijite îi tremurau. I-am strigat:

— Eşti ofițer, nu poți să fii părtaş la o nelegiuire ca asta. Îți încarci conştiința cu o nouă mişelie. Aminteşte-ți de mama ta. Şi pe ea ai ucis-o tot tu!

Buzele golite de sânge ale locotenentului se schimonosiră ca şi cum i-ar fi venit să plân-gă.

— Ai dreptate, murmură el, cu glasul abia auzit. Nu pot lăsa sa fii ucis. Domnule maior, iartă-l! se adresă Leicher de astă dată Iui Rosechamp. Este membru al expediției noastre. Nu e cu putință să-l arunci în mâinile canibalilor.

Maiorul îl privi disprețuitor.

— Dacă vrei, spuse el, poți să-i iei locul. Mie mi-e indiferent cine va fi jertfit idolului.

— Eşti prea cinic, domnule Rosechamp, şopti Leicher. Dar dacă vei fi dumneata acela care va fi jertfit?

În mâinile locotenentului apăru țeava unui revolver.

— Dacă acest revolver va pune capăt nelegiuirilor dumitale? şuieră Leicher.

Marssack încercă să se repeadă asupra tânărului ofițer, dar acesta i-o luă înainte.

— Nici o mişcare, sergentule, dacă nu vrei să treci în rândul strămoşilor.

Rosechamp nu părea însă deloc impresionat de amenințarea revolverului. Zâmbea la fel de disprețuitor ca şi mai înainte.

— Eşti mult prea laş, locotenente Leicher, ca să ai îndrăzneala să apeşi pe trăgaci, spuse el. Ai fost întotdeauna slab. N-ai nici un pic de voință în tine. N-ai fost niciodată în stare să te ridici de la masa de joc, deşi simțeai că trebuie s-o faci! N-ai fost vreodată capabil să duci măcar o singură acțiune la bun sfârşit. Te-am scos din noroi şi din mizerie ca să te îmbogățesc. Te-am făcut om atunci când nu erai decât o cârpă.

— M-ai făcut complice, nu om!

— Numeşte-o cum vrei. Ți-au plăcut întotdeauna titulaturile pompoase, dar n-ai ştiut să ți le păstrezi. Nu! Îți este mult prea greu să renunți la mine. Ştii prea bine că fără Rosechamp nu te poți îmbogăți. Nu poți obține meteoritul de aur. Admiri voința mea de fier, ai nevoie de ea. În aceste condiții, n-ai să mă împuşti! Aruncă de îndată revolverul până ce nu mă înfurii! Dacă mă înfurii o să-ți pară rău. Te voi biciui sau poate te voi jertfi şi pe tine.

Tu ştii că deşi sunt în bătaia revolverului tău, sunt mai puternic da o mie de ori decât tine. Aruncă, deci, revolverul chiar acum, dacă mai vrei să te iert.

Ca hipnotizat de privirea unui şarpe, Leicher asculta cu ochii holbați ceea ce îi spunea maiorul. Nu mai era în stare să facă nici o mişcare.

— Hai, azvârle jos revolverul, mai spuse o dată maiorul.

Moi, degetele locotenentului se desfăcură de pe patul revolverului şi arma căzu jos. Leicher se întoarse apoi brusc şi ieşi plângând din coliba.

Vrăjitorul care asistase la toată scena, scoase un țipăt guturai şi înăuntru năvăli o ceată de pigmei. La un semn al lui, piticii se repeziră asupra mea. Dar eram hotărât să nu mă predau atât de uşor. Din câțiva pumni bine plasați pigmeii se rostogoliră unii peste alții. Încercai

să fug din colibă, dar Marssack mă prinse şi-mi răsuci mâinile la spate. Acum pigmeii îndrăzniră să se apropie din nou şl să mă lege.

— Ai să dai socoteală de asta! l-am amenințat eu pe Rosechamp.

Dar acesta se opri înaintea mea şi-mi răspunse nepăsător.

— Ți-aminteşti că în urmă cu câteva zile m-ai amenințat cu revolverul şi m-ai batjocorit. Erau de față subalternii mei şi opt negri. O astfel de ofensă nu se poate ierta.

L-am fulgerat cu privirea şi i-am spus printre dinți.

— Eşti o bestie, Rosechamp!

Vinele de pe fruntea maiorului se umflară să se spargă. Scrâşni şi mă izbi plin de furie cu pumnul în obraz. Am căzut grămadă tu fața însângerată.

Pigmeii mă ridicară în grabă şi mă duseră la stâlpul de jertfă. Câteva funii trecute cu pricepere pesta tot trupul mă imobilizară cu desăvârşire.

După ce am stat aproape două ore în aceasta poziție, sub razele fierbinți ale soarelui ecuatorial, am leşinat şi m-am trezit abia seara...

Capitolul XII

Fantoma

Coliba lui Smith răsuna de hohote de râs. Larma era purtată până departe, tulburând liniştea satului adormii. Cei trei albi chefuiau împreună cu vrăjitorul. Dăduseră de aur, aveau puterea în mână, erau fericiți. Iar eu trebuiam să-mi aştept sfârşitul, țintuit de stâlpul jertfelor. Îi dispreţuiam pe Rosechamp şi pe Marssack pentru cruzimea şi grosolănia lor, dar ei se dovediseră mai inteligenți decât mine. Chiar bunul Mambo, simplul negru cu suflet de copil, se arătase mai prevăzător ca mine. Asum jungla îl ascundea, ferindu-l de răzbunarea lui Rosechamp.

Naiv, înfumurat şi prost, aveam să pier în cazne groaznice, fără să-mi fi îndeplinit nici unul din visurile tinereşti care mă însuflețeau. Teribila taină ce învăluia tărâmul misterios pe care mă aflam avea să rămână nedezlegată. N-aveam să aflu niciodată cauzele care aduseseră la naşterea unei noi rase de pigmei. N-aveam să ştiu cum a fost posibil ca în mijlocul junglei ecuatoriale, cu arbori şi animale gigante, să apară o pădure pitică.

Acum, ultimele pregătiri pentru jertfirea mea erau pe sfârşite. În zori, pumnalul de sacrificiu avea să mi se înfigă adânc în gâtlej. Aveam să mai rămân toată noaptea legat de stâlpul de cazne şi apoi ... Apoi, totul avea să se sfârşească.

În spațiul liber rămas între stâlp şi idol, pigmeii aprinseseră un foc şi se aşezaseră turceşte în jurul lui.

Pe cer, stelele prinseră sa pâlpâie una câte una, aprinse de un lampagiu nevăzut. Între ele, albă, tremurătoare şi rece, crucea Sudului îşi trimetea chemarea care mânase corăbierii temerari către ținuturile înghețate ale Arcticii.

Eram sortit să mor zadarnic, lăsând un mister nedezlegat. Poate niciodată Rosechamp n-avea să comunice oamenilor de ştiință despre existența meteoritului şi a pigmeilor. Poate că niciodată geografii n-aveau să afle că în Congo există o junglă pitică.

Eu unul as fi renunțat bucuros la tot aurul din meteorit ca să pot face în schimb acea comunicare, să fiu în stare să descopăr cauza misterioasă care produsese uimitoarele transformări în structura oamenilor, plantelor şi animalelor.

O împunsătură de suliță mă readuse la realitate. Un pigmeu dorise să se convingă că mai mişc, că n-am murit înainte de oficierea ceremonialului.

Nu puteam sa mai fac nimic pentru aceşti oameni. Aveam să mor într-un mod prostesc, nelăsând în urmă decât un trup care se va usca în grota unui meteorit, fără să putrezească, veacuri de-a rândul. De această soartă nu mă putea scăpa decât o minune!

Şi minunea se produse!

Pe neaşteptate pigmeii din jurul focului săriră în picioare şi-o luară la sănătoasa scoțând țipete ascuțite de groază.

O mumie dintre cele aflate în grotă se desprinse din umbrele nopții şi se apropie de foc. Obrazul alb, cârpele cu care îi erau înfăşurate picioarele uscate, mârâitul sinistru care-i ieşea din gura schimonosită într-un rânjet fioros, semănau în jur o spaimă de nedescris.

Eu însumi mă întrebam dacă nu cumva am halucinații.

Când şi ultimul pigmeu fugi de lângă foc, îngrozitoarea mumie se apropie de mine şi în clipa aceea auzii vocea blinda a lui Mambo.

— Eu sunt, master! Nu vă speriați! Am venit să vă scap!

Prietenul meu credincios, bunul şi devotatul Mambo îşi învinsese teama superstițioasă ce i-o inspirau mumiile şi folosind cea mai năstruşnică deghizare pe care şi-o putea imagina cineva, venise să mă salveze. Vopseaua albă pentru față o găsise cu uşurință, iar cârpele învechite cu care îşi înfăşurase trupul le împrumutase chiar de la o mumie veritabilă.

Din două lovituri de suliță, sforile cu care fusesem legat zăceau la pământ. O clipă mai târziu o luam la fugă spre jungla salvatoare.

Ne-am oprit nu departe de sat, într-un tufiş.

Eram slăbit şi amorțit din pricina orelor în care zăcusem nemişcat, legat de stâlpul caznelor. Efortul de a fugi pusese într-adevăr capăt ultimelor mele puteri. Acum stăteam trântit la pământ, abia mai trăgându-mi răsuflarea. Şi totuşi, conştiința primejdiei trezi în mine noi rezerve de energie. După ce câteva minute n-am fost în stare să mă mişc, în sfârşit mă ridicai şi-l întrebai pe Mambo.

— Şi acum ce facem?

— Fugim la grotă şi de-acolo la Bassoko, răspunse negrul cu aerul cel mai liniştit din lume, ca şi cum ar fi fost vorba de o simplă excursie de plăcere pe o şosea perfect asfaltată.

Dacă n-aş fi fost atât de îngrijorat cum eram, poate aş fi început să râd, dar gravitatea momentului mă făcu să exclam înfuriat.

— Eşti nebun! Cum o să străbatem jungla complet neînarmați? Te credeam mai deştept, Mambo!

Negrul tăcu ruşinat. Ochii lui buni se întristară. Murmură:

— Mambo a făcut tot ce a putut. Mai mult nu ştie!

Poate că dacă ar fi strigat la mine, aruncându-mi în obraz că după ce mă smulsese din ghiarele morții, eu nu găsisem altceva mai bun de făcut decât să-i vorbesc grosolan şi să-l batjocoresc, m-ar fi durut mai puțin decât felul blând în care îmi răspunsese. Privirea lui ruşinată şi tristă mă rănea mai mult decât o palmă.

— Iartă-mă, Mambo, am şoptit eu, abia auzit. Eşti un prieten desăvârşit. Îți voi fi totdeauna recunoscător!

Mambo zâmbi, arătându-şi dinții care scânteiară în întuneric.

— Ar fi bine să putem pune mâna pe arme, spuse el. Dar cum să facem?

— Trebuie să ajungem la coliba lui Smith. Acolo se găsesc toate armele.

— Să ne furişăm chiar acum, propuse negrul. Cât timp piticii sunt zăpăciți va fi mai uşor.

— Ai dreptate! Nu e o glumă ceea ce încercăm să facem, dar, oricum, merită. Nădăjduiesc că steaua norocului nu ne va părăsi nici de data asta.

Fără să-mi mai răspundă, Mambo o porni îndărăt către sat. Neobişnuitul sau costum îl cam împiedica la mers, dar nu voia să-l lepede. Deghizarea în mumie mai putea să ne folosească.

Sărirăm gardul satului într-un loc mai întunecos, umbrit de câțiva palmieri şi începurăm să ne furişam de-a lungul lui. Luminate de flăcările focului, se vedeau siluetele pigmeilor încrucişându-se, alergând de colo-colo, fără nici un rost, învălmăşindu-se şi încurcându-se unii

pe alții. Apariția mumiei îi buimăcise complet, împiedicându-i să ia vreo măsură împotriva fugii mele, pe care o socoteau cu totul supranaturală. Printre pigmei îi zăream pe Rosechamp şi pe Leicher, abia ținându-se pe picioare. Maiorul se clătina ca un catarg de corabie pe o vreme de furtună şi probabil că încerca zadarnic sa pună rânduială în haosul care cuprinsese satul.

Spre norocul nostru, era şi o noapte fără lună. Puteam să ne strecurăm nevăzuți până la coliba lui Smith. Pe neaşteptate însă, câțiva pigmei ne ieşiră drept în față. Dând cu ochii de Mambo, în loc să se folosească de arme, o luară la fugă, smintiți de spaimă. Pigmeii cu care ne întâlnisem puteau să dea de veste prin sat ca fantoma apăruse din nou şi era cu putință ca un războinic mai îndrăzneț să se apropie de ea şi să recunoască în cumplita arătare pe hamalul fugit de cu zori.

Grăbirăm pasul şi din fericire ajunserăm nestingheriți la colibă.

— Mambo rămâne afară, spuse bunul negru. Dacă vine cineva, îl sperie!

— Bine, încuviințai eu. Mă întorc îndată cu armele.

Înăuntru însă, nu mă aştepta o surpriză prea plăcută. Aşezat la masă, cu obrazul sprijinit în pumni, uriaşul Marssack fuma plictisit o țigară. Când mă văzu tresări, clipi de câteva ori, ca să se convingă probabil că nu are vedenii, iar apoi sări de ia locul său strigând.

— S-a întors domnişorul! Ei bravo! Îmi pare foarte bine! Acest acces de bucurie dură însă foarte puțin, pentru că o clipă mai târziu sergentul se şi repezi asupra mea. Nu i-am dat însă timpul să se prăvălească cu trupul lui mătăhălos peste mine. Făcui o eschivă demnă de un campion şi gigantul nimeri cu toată puterea într-un perete, ceea ce produse un adevărat cutremur în micuța colibă. Lemnăria pârii, acoperişul crăpă într-un mod primejdios, iar luminarea de seu care ardea într-un colț fu cât p-aci să se stingă.

Contam pe faptul că şi Marssack era beat ca şi superiorul său. Altfel lupta dintre noi ar fi fost cu totul inegală, mai cu seamă că eu eram aproape epuizat de oboseală. Din nefericire însă mă înşelam. Sergentul era cât se poate de treaz. Conform obiceiului lor de a se îmbăta cu rândul, el băuse mai puțin decât Rosechamp. După ce se dezmetici din întâlnirea neaşteptată cu peretele, se năpusti din nou asupra mea.

În semiîntunericul colibei se încinse o luptă surdă. Amândoi tăceam căutând să găsim momentul cel mai potrivit ca să lovim necruțător.

Îmi spuneam tot timpul că trebuie să fiu cât mai atent şi mai prevăzător, pentru că numai cu inteligența aş fi fost în stare sa dobor un om de două ori mai greu şi mai puternic decât mine.

Lunecând din încleştarea brațelor sale şi izbutind să mă îndepărtez cu câțiva paşi de el, aşteptând un moment când îi găsii maxilarul descoperit, îmi făcui vânt şi îi repezii o directă care bufni înfundat în tăcerea colibei. Namila se clatină, dar nu se prăbuşi.

— Aha, îngeraşul ştie şi jocuri dintr-astea, mugi ei înfuriat şi se aruncă din nou asupra mea. Dar eu nu mă mai aflam în acelaşi loc. Sărind iute, mă dădusem înlături şi Marssack nimeri din nou în perete.

Furia lui creştea. În ochi îi apăruseră o mulțime de vinişoare sângerii, iar respirația îi devenise şuierătoare. Acum nu-mi mai urmărea mişcările şi se repezea de fiecare dată orbeşte asupra mea.

În colibă se făcuse îngrozitor de cald. Mirosea a sudoare omeneasca, amestecată cu aburi de alcool. Capul îmi vâjâia, urechile îmi țiuiau. Limba mi-era grea. Parcă se umflase. Simțeam că-mi vine rău. M-aş fi culcat la pământ, să mă odihnesc, să uit, să dorm! Totuşi, o voce lăuntrică îmi spunea că trebuie să rezist, să lupt, să înving!

Nu. Nu puteam să încrucişez brațele şi să cad la pământ, atâta timp cât mai simțeam sângele zvâcnindu-mi fierbinte prin vine.

Trebuia să fac ceva cât mai repede. Ceva care să mă descotorosească de duşmanul cumplit din fața mea. Din clipă în clipă puteam să leşin sau să mă pomenesc cu Rosechamp şi pigmeii intrând în colibă.

Folosind regulile clasice ale boxului englezesc, nu eram în stare în nici un caz să lichidez un uriaş ca Marssack. M-am gândit atunci la boxul franțuzesc unde se loveşte şi cu picioarele. Într-adevăr, când Marssack se aruncă din nou către mine, în loc să mă învârtesc ca un titirez pe picioare, scăpându-i de sub pumni şi blagoslovindu-l cu directe şi upercut-uri, care nu prea dădeau rezultate, de astă dată îl izbii fulgerător cu vârful cizmei în pântec. Uriaşul se îndoi de durere, gemând ca o vită înjunghiată. Atunci i-am mai tras, cu toată puterea, un pumn sub bărbie. Efectul lui întrecu cele mai bune aşteptări. Marssack se rostogoli ca un sac da cărbuni şi nu se mai ridică de jos. Ținea ochii închişi şi pe față i se întipărise un zâmbet fericit cu şi cum ar fi fost cuprins de cele mai legănătoare visuri. Ți-ar fi fost şi milă să-l trezeşti. Fără să mai aştept un arbitru care să numere până la zece ca să mă declare învingător, m-am repezit la lada de arme şi culegând de acolo tot ce mi-ar fi putut folosi, într-o clipă mă şi aflam lângă Mambo care mă aştepta afară, îngrijorat de întârzierea mea.

— Haidem!

Zburarăm până la gardul ce încingea satul şi, cu ultimele puteri, îmi făcui vânt pe deasupra, pierzându-ne în bezna binecuvântată a junglei.

Eram însă hotărât ca la primul prilej să mă întorc şi să lămuresc tainele care mă frământau. Acum însă trebuia să mă îndepărtez cât mai repede dacă nu voiam să plătesc cu viața cea mai mică întârziere.

Capitolul XIII

Fuga

Cine ar putea spune cât timp am fugit? Ceasurile şi chiar zilele îşi pierduseră înțelesul. Hăituiți ca nişte fiare sălbatice, urmăriți de răpăitul amenințător al tobelor de război şi de paşii grăbiți ai pigmeilor care ne căutau, bâjbâiam drumul prin jungla liliputană, mereu către nord, tot mai spre nord. Stârnite din bârlogurile lor, animalele pipernicite şi ciudate ni se împleticeau printre picioare. Aş fi vrut să mă opresc, sa le studiez, să iau chiar câteva exemplare cu mine pentru ca în liniştea paşnică a laboratorului să pot desluşi taina lor, dar Mambo mă trăgea mereu înainte, până ce cădeam istovit şi înfometat în vreun tufiş.

Atâta timp cât m-am aflat în jungla pitică nici n-am avut timp să vânăm şi dumnezeu ştie cu ce ne hrăneam. În sfârşit, primii copaci giganți ni se arătară privirilor, mândri şi cutezători. Intrasem în jungla adevărată. Acum nu se mai zăreau maimuțele pitice, nici lianele subțiri ca nişte viermi lungi şi verzi. Zvonul tam-tam-urilor se pierduse undeva, în depărtare. Eram salvați!

Mambo se întoarse cu fața spre locurile de unde venisem şi amenințând cu pumnul blestemă aprig jungla pitică, prilejuitoare de atâtea nenorociri I

Ne mai pândeau destule primejdii, totuşi jungla ne păru un bulevard larg, asfaltat, cu lume multă, unde ne aflam în cea mai perfectă siguranță.

Ne făcurăm socoteala că în cel mult o săptămână, mergând tot timpul spre nord, vom ajunge la Bassoko. Aceste planuri se dovediră însă fără temei. În cea de a şaptea zi nu dăduserăm încă peste nici o urmă omenească. Eram flămânzi şi istoviți, hainele se prefăcuseră în zdrențe, insectele ne chinuiau şi de nicăieri nu se ivea vreun semn că acest calvar avea să se sfârşească curând.

În cea de a noua zi, un loc ciudat, cu copaci tăiați şi pământ sterp, ni se arăta ochilor.

— Pe aici au fost nu de mult oameni, spuse Mambo. Satul trebuie sa fie pe undeva pe aproape.

Mambo nu se înşelase. Am recunoscut şi eu în acel pătrat de pământ, golaş şi trist, semnele unei bătălii disperate între om şi junglă.

Am mers încă o zi mai veseli şi mai încrezători în steaua noastră norocoasă. Spre seară auzirăm zgomotul unui torent de apă.

— Trebuie să fie fluviul Congo, am strigat eu în culmea fericirii. Suntem salvați!

Ne repezirăm înainte, chiuind de bucurie. Dar mare ne fu mirarea când în loc de apa liniştită a fluviului, aşa cum o cunoscusem la Bassoko, în fața ochilor ni se deschise priveliştea unei uriaşe căderi de apă. O cascadă se prăvălea de la mari înălțimi, spumegând şi mugind. Miliarde de stropi limpezi de cristal erau azvârliți în aer. Razele soarelui ecuatorial străpungeau pulberea fină a picăturilor de apă risipite în aer şi se desfăceau într-un curcubeu strălucitor. Stâncile argintii încercau să țină piept navalei de lichid ca nişte ostaşi care, din tranşeele lor, se străduiesc să stăvilească o furtunoasă şarjă de cavalerie. Un asalt se sfărâma cu zgomot de pieptul de granit şi îndată după el, un nou potop, parcă mai puternic, năvălea peste colții de stâncă!

Aveau să treacă zeci şi sule de ani şi aceste pietre, rănite şl zdrențuite, de pe urma necurmatelor bătălii cu apă, se vor lupta încă, necoborând steagul, ca o cetate asediată, dar care nu se predă.

Ne aflam la cascada Stanley. Greşisem drumul şi ne îndepărtasem de Bassoko cu nu mai puțin de 300 de kilometri.

Pe malul celălalt se zăreau acoperişurile caselor din micul orăşel Stanleyville, capătul liniei ferate de est, Stanleyville-Pontierville,

Acolo aveam să dăm în sfârşit de autoritățile belgiene. Dar aventurile noastre încă nu se sfârşiseră, iar nenumăratele taine abia aveau să se lămurească...

Capitolul XIV

Se cutremură pământul

Sergentul Muller avea sub conducerea sa 20 de soldați al fortului din Stanleyville. Era un omuleț mic de stat, cu un început de chelie şi de burtă.

Tocmai se descălțase ca să-şi uşureze cât de cât teribila durere de picioare, când un soldat mă introduse în cancelaria sa. Sergentul mă ascultă cu un aer posomorit şi apoi mormăi scobindu-se în nas.

— Ziceți că faceți parte din expediția domnului maior Rosechamp? Hârtii aveți?

— Au rămas în satul pigmeilor.

— Pigmei? Care pigmei?

— Nu v-am explicat!

Muller mă privi cu nişte ochi gălbui, înecați în grăsime.

— Domnule, spuse el încruntându-se, nu sunt pus aici ca să ascult glume. Ceea ce-mi povesteşti dumneata despre pitici şi despre aurul căzut din cer sunt basme bune de istorisit copiilor. Eu n-am timp de ele şi nici nu mă interesează.

— Dar nu-i nici un basm. Este numai adevărul adevărat. O comoară neprețuită, un meteorit de aur se găseşte pe teritoriul tribului Mantuşari.

— Şi unde-i acum domnul maior Rosechamp?

— A devenit căpetenia tribului!

Sergentul holbă la mine nişte ochi spălăciți, mai-mai să mă înghită. Apoi spuse tărăgănat, vrând să pară cât mai calm.

— Spui că maiorul Rosechamp a devenit şeful unui trib de pigmei! Bravo! Altceva n-ai mai ştiut să scorneşti? Dar, ia spune-mi dacă dânsul e mare căpetenie, dumneata de ce ai fugit?

— Am fugit pentru că voia să mă jertfească marelui idol. Muller îşi ieşi din răbdări. Sprâncenele i se zburliră dându-i un aer mai mult comic decât fioros.

— Până ce vom dovedi care-i adevărul în această afacere, rosti el înfuriat, pentru orice eventualitate, te arestez. La urma urmei eşti ori nebun de legat, ori un aventurier primejdios. În ambele cazuri, închisoarea este binevenită.

Spunând aceasta, Muller agită un clopoțel care se afla pe birou. În încăpere intrară doi subalterni care cu siguranță că m-ar fi arestat dacă în clipa aceea o explozie formidabilă urmată de un cutremur n-ar fi zguduit fortul din temelii.

Căzurăm toți grămadă, unul peste altul. O fulgerare de lumină mai puternică decât cea strălucitoare a soarelui în plină zi ne orbi pe toți. Un zgomot înfricoşător, lung, persistent, făcea să credem că se petrece un adevărat cataclism. Bubuituri de sute de ori mai puternice decât sunetele tunetului celei mai înverşunate furtuni ne zguduiau timpanele.

Abia după câteva minute izbutirăm să ne ridicăm în picioare, fără ca teribilul cutremur să ne răstoarne din nou la podea. Ne repezirăm cu toții la fereastră să vedem ce se întâmplă afară.

În stradă oamenii strigau îngroziți arătând cu mâna spre junglă. La mare depărtare, în pădure se ridica o trombă uriaşă de fum şi flăcări. O lumină aurie, purpurie, violetă, cenuşie şi albastră împodobea pe margini trâmba neagră ca păcura.

Nu peste multă vreme aerul se întunecă şi un miros de ars ne năpădi nările. Pe străzi, pe acoperişurile caselor, în curți, începu să cadă o cenuşă fierbinte.

După cum am aflat mai târziu, institutele seismografice din cele mai îndepărtate țări înregistraseră puternicul cutremur produs în inima Africii. Chiar şi aparatele mai puțin sensibile, tot indicaseră o oscilație remarcabilă în scoarța pământească. Ciudat era însă faptul că

semnele care prevestesc de obicei cutremurele, micile oscilații incipiente, nu se produseseră, cutremurul manifestându-se de la început cu maximum de intensitate.

Abia a doua zi, când ploaia de cenuşă încetă şi cerul se mai limpezi, oraşul păru mai liniştit. Oamenii îşi reluară vechile ocupații şi viața începu să se scurgă normal.

Grozav de tulburat de tot ceea ce se întâmplase, Muller se arătă mult mai binevoitor față de mine. Astfel îşi aminti că are un ziar vechi în care sunt fotografiați toți membrii expediției Rosechamp. Îmi ceru să mă spăl, să mă pieptăn şi să-mi dau degrabă jos barba de patriarh, care-mi schimba complet fizionomia, vrând să facă o confruntare cu fotografia din ziar. M-am executat de îndată cu multă plăcere. Curat, ras proaspăt, parcă întinerisem. Muller se uită îndelung la mine şi la fotografie, apoi dădu din cap şi spuse plin de gravitate...

— E în regulă, se pare că dumneata eşti!

— Domnule, am spus eu la fel de pătruns de seriozitatea momentului, vă asigur că eu sunt!

După ce m-am odihnit o zi, am pornit însoțit de Mambo şi de un detaşament de 10 soldați înarmați până în dinți, înapoi spre tribul Mantuşari.

Ştiam că voi avea de înfruntat mânia lui Rosechamp, ale cărui planuri voiam să le dezvălui. Nu mă îndoiam că şi pigmeii aveau să mă primească destul de neprietenos. Dar puțin îmi păsa.

Călătoria dură mai puține zile decât atunci când o făcusem în doi, cu Mambo. Pe măsură ce ne apropiam însă de teritoriul pigmeilor, întâlneam tot mai des copaci pârjoliți, ierburi arse, animale moarte, iar acolo unde am fi trebuit să dăm în sfârşit de jungla pitică, înaintea ochilor ni se înfățişa un pustiu trist, lipsit de orice urmă de viață. Nici un arbore, nici un fir de iarbă pe o vastă întindere carbonizată. În clipa aceea am avut simțământul că pot dezlega taina. Începeam să bănui cauza misterului care transformase plante, oameni şi animale în pitici. Aveam credința ca pot lămuri şi cum se produsese cumplita explozie care ştersese de pe fața pământului o lume ciudată, lăsând în urmă un deşert nu mai puțin ciudat.

Era începutul unui şir lung de frământări, al căror rezultat îl văd abia azi.

Epilog

M-am despărțit de Mambo într-o dimineață cu soare de jăratec şi cer străveziu. Părăseam continentul negru pentru a nu-l mai revedea niciodată.

Mambo se uita la mine cu ochii lui copilăroşi împăienjeniți de tristețe. Şi eu suferearn că mă despart de acest om curajos şi cinstit, cu care trecusem prin nenumărate primejdii. Mă obişnuisem cu el şi aveam să simt în curând lipsa unui prieten atât de devotat cum ştia să fie bunul negru.

— Mambo, nu vrei să vii totuşi cu mine? Aş avea tocmai banii pentru vapor, iar la Bruxelles ne-om descurca noi.

— Ce să fac eu în Europa, master?

— În primul rând să înveți. Eu am sa te ajut. Îndată după ce predăm rezultatele expediției la Societatea de geografie, ne întoarcem la mine în România.

— Master le vede pe toate prea uşor.

— Deloc, Mambo, deloc! Crede-mă, mi-ai fi de mare folos. Gândeşte-te, eşti singurul martor, în afară de mine, care a văzut tot ce s-a petrecut în Congo. Mărturia ta ar întregi declarațiile mele. Nu uita că s-ar putea să asiste oameni care să nu dea crezare spuselor mele.

— Cine nu-l va crede pe master, zâmbi negrul trist, o să-l creadă şi mai puțin pe Mambo. Master uită că Mambo e negru. Zuluşii sunt robi, aici în Africa. Dar în Europa, cum va fi? Mai rău.

— Te-ai simțit vreodată rob alături de mine? Nu ți-am arătat toată prietenia?

— Master şi Ferney sunt altfel de albi. În lume sunt puțini ca ei.

— Ba sunt foarte mulți! am protestat eu.

— Se poate! răspunse negrul blând, deşi se vedea bine că se îndoieşte de spusele mele. Apoi adăugă.

— Țara lui Mambo este Africa. Cu hârtiile care i le-a dat master, Mambo se poate întoarce la trib. Nimeni n-o să mai îndrăznească să-l închirieze. Acum Mambo e mai bătrân, ştie să lupte! Şeful tribului o să plece din sat. Frații lui Mambo şi Mambo o să-l facă să plece! Mambo a jurat asta!

Un fulger se aprinse în ochii bravului negru. Am înțeles că hotărârea lui este nestrămutată, că niciodată nu mă va urma în Europa. I-am strâns mâinile, l-am îmbrățişat îndelung şi ştergându-mi pe furiş o lacrimă, am urcat grăbit pasarela vasului care avea să mă ducă în Europa.

Sirena a sunat prelung. Motoarele au început să duduie. Elicele s-au învârtit de câteva ori şi încet, tras de un remorcher, vasul s-a pus în mişcare.

Eram departe, când pe țărm încă se mai zărea neclintită silueta înaltă şi mândră a prietenului meu.

* * *

Întors la Bruxelles, am încercat să fac o comunicare ştiințifică la Societatea de geografie. Voiam să împărtăşesc oamenilor de ştiință tot ce văzusem. Socoteam că voi produce vâlvă mare. Se întâmplă însă cu totul altminteri. Mi se interzise să-mi țin conferința.

Savanții belgieni se purtară cu mine exact ca sergentul Muller din Stanleyville, adică nu crezură a iotă din tot ce le povesteam.

— Basme! exclamau unii.

— Poveşti vânătoreşti! adăugau

Numai Bernard Eisler, bunul şi miopul meu culeg, mă crezu şi alergă cu mine pretutindeni ca să obțină tipărirea comunicării mele. Dar oriunde mergeam găseam uşile închise.

Un bătrân profesor de cosmogonie, după ce mă ascultă, îmi spuse sentențios, scărpinându-şi chelia.

— Imaginația dumitale întrece limitele bunei cuviințe. Nici navigatorii secolului al XVI-lea n-au mai îndrăznit să povestească năzdrăvănii dintr-astea.

Preşedintele Societății de geografie mă acuză, nici mai mult nici mai puțin, ca voiam să cuceresc o glorie nemeritată şi de aceea inventasem toată povestea cu pigmeii şi meteoritul ca să-mi creez o aureolă de erou.

Curând, după întoarcerea mea în Belgia, un cunoscut profesor anunță o conferință despre „Marele cutremur de pământ care zguduise Africa centrală".

Bineînțeles că m-am dus şi eu la conferință. Sala gemea de lume. După ce-şi şterse fruntea de sudoare şi bău un pahar cu apă, cunoscutul profesor începu un lung pomelnic al tuturor cutremurelor şi erupțiilor vulcanice mai cunoscute, descrise în istorie. Odată încheiat acest pomelnic, profesorul dădu şi câteva amănunte sumare asupra catastrofei din Congo, după care conchise cu o voce patetică :

— Cumplitul fenomen teluric care a zdruncinat inima Africii n-a fost altceva decât o uriaşă erupție a unui vulcan care a pârjolit, a distrus şi a acoperit cu lavă un teritoriu întins, prefăcându-l într-un pustiu.

După ce aplauzele conteniră, am cerut cuvântul şi eu. Conferențiarul fu nevoit să mi-l acorde. Am urcat Ia tribună. Găsisem în sfârşit prilejul să dezvălui tot ce aveam pe inimă.

— Distinsul meu coleg, începui eu, afirmă că un vulcan ar fi erupt pe neaşteptate în Congo, dând naştere unei catastrofe puțin obişnuite. Îmi pare rău că trebuie să-l contrazic, dar eu am fost acolo, în Africa. Am fost chiar martor ocular al teribilului fenomen.

La auzul cuvintelor mele, o rumoare vie se stârni în public. Produsesem senzație! Ridicându-mi glasul deasupra zgomotului din sală am exclamat;

— Nimic nu ne dovedeşte c-ar exista vreun vulcan în acea regiune! Putem căuta oricât şi nu vom da peste nici un centimetru de lavă. De crater nici nu mai vorbesc. Nu 1-a văzut şi nici nu-l va vedea nimeni!

Rumoarea creştea. De abia mi se auzea vocea, totuşi, continuam să vorbesc şi eram bucuros c-o fac.

— În Congo, în afara exploziei, pentru că domnilor sunt convins c-a fost o explozie şi nu un cutremur sau o erupție vulcanică, s-au mai produs o seamă de fenomene tot atât de ciudate pe care eu nu mă pot opri să nu le pun în legătură unele cu altele. Am văzut cu ochii mei o junglă pitică populată de pigmei, am văzut legendarul meteorit de aur. Aceste patru date ale ecuației, meteoritul, pigmeii, jungla pitică şi în sfârşit formidabila explozie nu se pot despărți între ele. Rămâne oamenilor de știință să stabilească exact care este legătura dintre ele. Eu voi încerca acum sa vă expun observațiile mele personale :

— Dar cine eşti dumneata! mă întrerupse furios conferențiarul.

— Sunt Ion Spineanu, membru al expediției Rosechamp în Africa şi singurul ei supraviețuitor.

O linişte mormântală cuprinse sala, apoi se auzi din nou vocea conferențiarului. Vorbea repede şi ascuțit, încât făcea impresia că latră. Totuşi, efectul intervenției sale fu covârşitor.

— Domnilor, zbieră conferențiarul. Acest om care a avut îndrăzneala sa urce la tribuna noastră, nu este altceva decât un impostor şi un calomniator primejdios. Deşi străin, i s-a făcut marea cinste de a fi trimis în Africa ca însoțitor al expediției Societății belgiene regale de geografie. Nesocotind această cinste şi fiind mult prea laş ca să aibă îndrăzneala să se aventureze în pădurea virgină, el a dezertat cu primul prilej, lăsându-i pe cei trei exploratori să-şi continue singuri expediția şi să-şi găsească moartea în îngrozitoarea catastrofă vulcanică. Întorcându-se în Belgia, acest individ primejdios a încercat pe toate drumurile să ponegrească memoria nepătata a bravului ofițer belgian, maiorul Alfred Rosechamp, afirmând, printre altele, că acesta ar fi ajuns şef de trib şi că l-ar fi dat pe el, Spineanu, prada canibalilor.

Oratorul tăcu o clipă ca să lase vreme celor din sală sa cântărească greutatea acuzației mele „calomnioase" şi apoi tună cu o voce răsunătoare.

— Domnilor, vă propun ca după ce îl vom huidui pe acest calomniator gonindu-l din sală, să păstrăm un minut de reculegere pentru memoria bravilor exploratori căzuți eroic în jungla africană, servind cu cinste şi devotament coroana regală a Belgiei!

O furtună de huiduieli, fluierături, blesteme îngrozitoare şi pumni ridicați se stârni în sală. Părea că un vânt de nebunie suflase peste spectatori. Toți se agitau, țipau, se certau care

să pună întâi mâna pe mine şi să mă pedepsească pentru gravele insulte aduse unui erou național. Dacă Bernard Eisler nu m-ar fi tras repede afară pe o uşă laterală, probabil că aş fi fost făcut una cu pământul.

După câteva zile sosi o scrisoare din patrie prin care un prieten mă anunța că tatăl meu murise.

Sfârşise în brațele prietenului meu, căruia îi şoptise în ultima clipă:

— Să-i spui lui Ion că am murit cu numele lui pe buze. Îmi pare rău că acum nu este aici, lângă mine, dar nădăjduiesc că descoperirile pe care le face departe în Africa, îi vor aduce multă fericire.

Nu. Călătoria nu-mi adusese fericire. Dimpotrivă, eram scârbit şi descurajat, arzând de dor să mă întorc în patrie, să vărs o lacrimă pe mormântul bătrânului meu părinte.

Am lăsat în plata domnului lucrarea de diplomă şi am revenit în țară, renunțând să mă mai lupt cu somitățile universitare belgiene.

Pustiul Bisstung avea să fie încă mulți ani învăluit în mister.

Astăzi nu-mi pare rău că, în urmă cu patruzeci de ani, la Bruxelles, n-am publicat nici o comunicare. Dezvoltarea ulterioară a ştiinței a confirmat multe din ipotezele mele, iar pe altele le-a infirmat, astfel că astăzi mă găsesc în posesia unui material mult mai bogat despre Bisstung decât atunci când am părăsit Africa.

După părerea mea, valoarea incalculabilă a meteoritului nu consta în cantitatea de aur pe care o conținea în nucleu. Alături de aur trebuie să se fi aflat şi multe metale radioactive, care fiind foarte grele au căzut şi ele în centrul meteoritului. Proporția acestor elemente în meteorit era, cred foarte ridicată. Astfel, îmi explic cum de au fost în stare să influențeze dezvoltarea faunei şi florei pe o rază însemnată.

Radiațiile lor neobişnuit de puternice au oprit creşterea celulelor, au stăvilit şi au modificat reproducția, au creat, într-un cuvânt, generații de monştri.

Eu însă merg cu îndrăzneală şi mai departe.

Ştiința a dovedit că pe toate corpurile cereşti nu există un singur element care să nu se afle şi pe pământ. Dar condițiile de existentă ale elementelor chimice pe corpurile cereşti se deosebesc mult față de condițiile de pe pământ. Astfel, elementele din soare sunt în mare măsură lipsite de învelişurile lor electronice.

Eu presupun că şi elementele radioactive din meteorit se aflau într-o altă stare de agregare decât aceea în care se află în mod obişnuit pe pământ.

Această ipoteză îmi explică atât puternicele radiații, cât şi formidabila explozie care a prefăcut jungla într-un pustiu carbonizat.

Fără să cunosc cauzele exacte care au produs explozia, pot presupune că dinamita sau alte substanțe explozive introduse de Rosechamp în nucleul meteoritului au apropiat brusc între ele două blocuri radioactive. Ca urmare a acestui contact brusc, ambele blocuri au explodat dezintegrându-se şi eliminând o cantitate uriaşă de căldură, împreună cu nenumărate radiații primejdioase, care toate la un loc au produs catastrofa din junglă.

Cine ştie? Poate dacă Rosechamp nu ar fi fost mânat orbeşte de goana după aur şi aş fi putut studia meteoritul, groaznica tragedie ar fi fost evitată, iar oamenii de ştiinţă ai lumii, chemați acolo, ar fi putut cerceta bogatele rezerve de metale radioactive şi ar fi descoperit, poate, cu un ceas mai devreme taina smulgerii energiei din atom.

Rămâne ca cercetătorii viitorului, poate chiar tu sau poate alții. Să dovedească dacă toate aceste ipoteze ale mele au fost juste sau nu. Dar ei trebuie să se grăbească, pentru că bănuiesc ca astăzi jungla a şi învins pustiul, iar împărăția verde se întinde şi pe fostul teritoriu al tribului Mantuşari.

....

Pipa profesorului se stinsese de mult. Afară, ploaia încetase şi luna se uita la noi, prin fereastra cabinetului de lucru, vestindu-ne că miezul nopții trecuse de mai bine de două ceasuri.

Coridoarele, amfiteatrele, laboratoarele erau pustii. Rămăsesem singuri în toată clădirea.

Am plecat spre casa împreună. Ajungând în fata locuinței profesorului, el îmi strânse mâna şi uitându-se în ochii mei spuse încet:

— Să nu povesteşti la nimeni ce-ai auzit. E o istorie veche, uitată, care pe mine m-a durut mult şi despre care n-aş vrea să se afle... Poate mai târziu...

Spineanu descuie uşa şi strângându-mi încă o dată mâna, intră în casă.

Mi se făcu frig. Mi-am ridicat gulerul hainei şi am colindat vreme îndelungată pe străzi, fără nici o țintă. Eram tulburat şi un sentiment de nelinişte nu-mi dădea pace.

Ajuns acasă, m-am aşezat la masa de scris, cuprins de înfrigurare şi nu m-am ridicat de acolo, până ce n-am trecut pe hârtie toată povestirea profesorului...

Astăzi, când se împlinesc trei ani de când Ion Spineanu a închis ochii pentru totdeauna, socotesc că îmi îndeplinesc o datorie dând tiparului acel manuscris. Vreau ca cele ştiute de mine să fie aflate şi de alții.

S F Â R Ş I T

* * *

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii „I. V. STALIN".

* * *

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile şi sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa: Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scânteii, Piața Scânteii Nr. 1, Redacția revistei „Ştiinţă şi Tehnică".

Colecția „Povestiri ştiinţifico-fantastice" apare la 1 şi 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, preţul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. Preţul abonamentelor:

3 luni........6 lei
6 luni ......12 lei
1 an.........24 lei

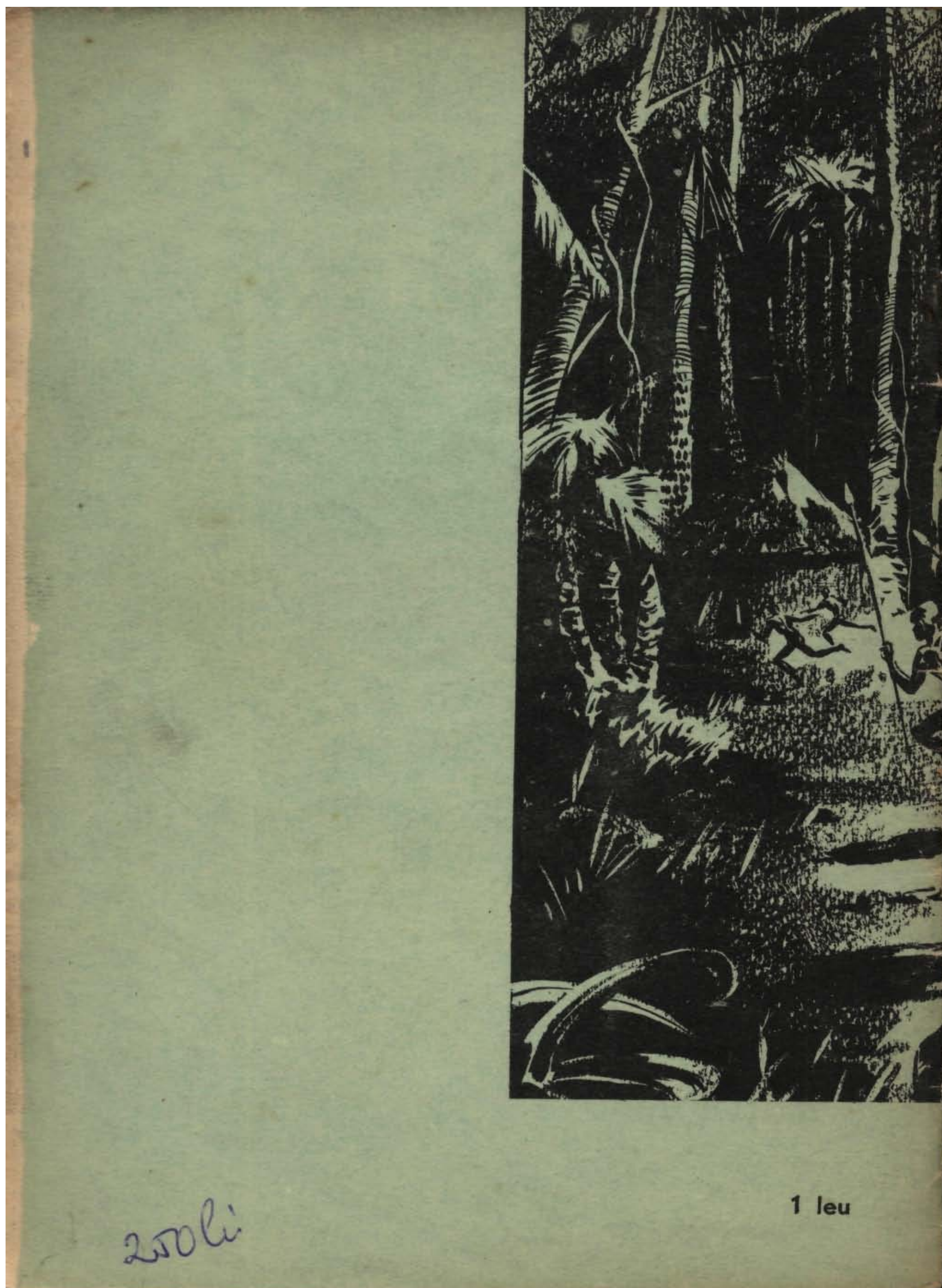
* * *

Pentru a naviga mai uşor prin e-book, plasaţi cursorul mouse-ului pe un capitol din e-book apoi apăsaţi tasta ctrl+click stânga.

Cuprins e-book:

Cărți apărute în format digital:

1. CPSF_001 – Meteoritul de aur
2. CPSF_002 – Meteoritul de aur (2)
3. CPSF_Extra-pack – Meteoritul de aur (complet)

1 leu
250 lei